

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO INSTITUTAS

ANETA KATKOVSKAJA

**BALTARUSIJOS RESPUBLIKOS, KAZACHSTANO
RESPUBLIKOS IR RUSIJOS FEDERACIJOS PREKIŲ
SRAUTO LIETUVOS MUITINĖS SANDĖLIUOSE
TENDENCIJOS IR PERSPEKTYVOS**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Lektorius, dr. Alvydas Jablonskis

VILNIUS, 2013

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO INSTITUTAS

BALTARUSIJOS RESPUBLIKOS, KAZACHSTANO
RESPUBLIKOS IR RUSIJOS FEDERACIJOS PREKIŲ
SRAUTO LIETUVOS MUITINĖS SANDĖLIUOSE
TENDENCIJOS IR PERSPEKTYVOS

Finansų rinkų magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 621L10009

Vadovas:

_____ Lekt., dr. Alvydas Jablonskis
2013 04

Recenzentas

_____ Lekt., dr. Tautvydas Banelis
2013 04

Atliko:

FRmis1-03 gr. stud.
_____ A. Katkovskaja
2013 04

Vilnius, 2013

TURINYS

ĮVADAS.....	8
1. LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBOS SU BKR MUITŲ SAJUNGOS VASTYBĖMIS NARĖMIS APŽVALGA.....	11
1.1. Lietuvos užsienio prekybos su BKR muitų sąjungos valstybėmis narėmis apžvalga, prekių įvežimas į ES ir Lietuvą.....	11
1.2. Muitinės sankcionuoti veiksmai su į Lietuvą įvežamomis trečiųjų šalių prekėmis	22
2. MUITINĖS SANDĖLIAI IR MUITINIS SANDĖLIAVIMAS LIETUVOJE	31
2.1. Muitinės sandėliai ir jų panaudojimas įvežamų prekių apdorojimui.....	31
2.2. Muitinės formalumai į muitinės sandėlių talpinamoms prekėms.....	34
2.3. Tranzitu gabenamo prekės.....	36
3. MUITINĖS SANDĖLIŲ PANAUDOJIMAS Į LIETUVĄ IŠ BKR MUITŲ SAJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ ĮVEŽAMOMS MUITINĖS PRIŽIŪRIMOMS PREKĖMS	40
3.1. Lietuvos užsienio prekybos su RBK muitų sąjungos valstybėmis narėmis prekių srauto apžvalga.	40
3.2. Į Lietuvą iš BKR muitų sąjungos valstybių narių įvežamų ir muitinės sandėlyje laikomų prekių srauto charakteristika, jo kaita ir dinamika.....	60
IŠVADOS	74
LITERATŪROS SĄRAŠAS	76
ANOTACIJA	79
ANOTATION	80
SANTRAUKA	81
SUMMARY	82
PRIEDAI	83

LENTELĖS

1 lentelė. Lietuvos importas ir eksportas 2001-2012 m., mlrd. Lt.	13
2 lentelė. Lietuvos importo ir eksporto pokyčiai proc., lyginant su ankstesniais metais	13
3 lentelė. Lietuvos eksportas į BKR muitų sąjungos šalis 2001-2012 m., mlrd. Lt.	15
4 lentelė. Lietuvos importas iš BKR muitų sąjungos šalių 2001-2012 m., mlrd. Lt.....	16
5 lentelė. Bendrojo administracinio dokumento nesutrumpinto rinkinio egzemplioriai	22
6 lentelė. Pagrindiniai tarptautinių konvencijų nustatyti tranzito principai	26
7 lentelė. Lietuvos eksporto į BKR muitų sąjungos šalis apimtys, mlrd. EUR	39
8 lentelė. Lietuvos eksporto apimtys pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR	44
9 lentelė. Lietuvos eksporto į Baltarusiją apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR...	45
10 lentelė. Lietuvos eksporto į Rusiją apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR	46
11 lentelė. Lietuvos eksportas į Kazachstaną pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR	49
12 lentelė. Lietuvos importas iš BKR muitų sąjungos šalių narių, mlrd. EUR	49
13 lentelė. Lietuvos importo apimtys pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR	53
14 lentelė. Lietuvos importo iš Baltarusijos apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR	55
15 lentelė. Lietuvos importo iš Rusijos apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. EUR	56
16 lentelė. Lietuvos importo iš Kazachstano apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. EUR	58

PAVEIKSLAI

1 pav. Lietuvos importo ir eksporto tendencijos 2001-2012 m., mlrd. Lt.	14
2 pav. Lietuvos eksporto tendencijos į BKR muitų sąjungos šalis 2001-2012 m., mlrd. Lt.	15
3 pav. Lietuvos importo iš BKR muitų sąjungos šalių tendencijos 2001-2012 m., mlrd. Lt.	17
4 pav. Lietuvos importas pagal šalis 2012 m., proc.	18
5 pav. Lietuvos eksportas pagal šalis 2012 m., proc.	18
6 pav. Kauno teritorinei muitinei priklausantys muitinės sandėliai	32
7 pav. Klaipėdos teritorinei muitinei priklausantys muitinės sandėliai.....	32
8 pav. Vilniaus teritorinei muitinei priklausantys muitinės sandėliai	33
9 pav. Lietuvos eksportas į BKR muitų sąjungos šalis nares, mlrd. EUR.	40
10 pav. Lietuvos eksporto į BKR muitų sąjungos šalis nares deklaracijų apimtys, tūkst. vnt.	41
11 pav. Lietuvos Eksportas į BKR muitų sąjungos šalis, mln. t.	41
12 pav. Eksporto į Baltarusiją deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.	42
13 pav. Eksporto į Rusiją deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.	43
14 pav. Eksporto į Kazachstaną deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt....	43
15 pav. Lietuvos eksporto apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR	45
16 pav. Lietuvos eksporto į Baltarusiją apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR	46
17 pav. Lietuvos eksporto į Rusiją apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR	47
18 pav. Lietuvos eksporto į Kazachstaną apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. EUR	48
19 pav. Lietuvos importas iš BKR muitų sąjungos šalių narių, mlrd. EUR.	50
20 pav. Lietuvos importo į BKR muitų sąjungos šalis nares deklaracijų skaičius, tūkst. vnt.	51
21 pav. Lietuvos importas iš BKR muitų sąjungos šalių narių, mln. t.	51
22 pav. Importo iš Baltarusijos deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt. ...	52
23 pav. Importo iš Rusijos deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.	52
24 pav. Importo iš Kazachstano deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt. ...	53
25 pav. Lietuvos importo apimtys pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. Eur.	54
26 pav. Lietuvos importo iš Baltarusijos apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. Eur.	56
27 pav. Lietuvos importo iš Rusijos apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. Eur.	57
28 pav. Lietuvos importo iš Kazachstano apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. Eur.	58
29 pav. Lietuvos eksportas į Baltarusiją pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.	59
30 pav. Lietuvos eksportas į Rusiją pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.	60
31 pav. Lietuvos eksportas į Kazachstaną pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.	61
32 pav. Lietuvos importas iš Baltarusijos pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.	62
33 pav. Lietuvos importas iš Rusijos pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.	63

34 pav. Lietuvos importas iš Kazachstano pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.	65
35 pav. Deklaracijų muitinio sandėliavimo procedūrai skaičius, tūkst. vnt.	66
36 pav. Prekės iš BKR muitų sąjungos šalių talpinamos į Lietuvos muitinės sandėlius, tūkst. t ...	66
37 pav. Prekės iš BKR muitų sąjungos šalių talpinamos į Lietuvos muitinės sandėlius, mlrd. Eur	67
38 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Baltarusijos pagal deklaracijų kiekį, tūkst. vnt.	67
39 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Baltarusijos, mln. t.	68
40 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Baltarusijos, mlrd. Eur. ...	68
41 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Rusijos pagal deklaracijų kiekį, tūkst. vnt.	69
42 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Rusijos, mln. t.	69
43 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Rusijos, mlrd. Eur.	70
44 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Kazachstano pagal deklaracijų kiekį, tūkst. vnt.	70
45 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Kazachstano, tūkst. t.	71
46 pav. Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Kazachstano, mlrd. Eur. ..	71

SANTRUMPOS

BKR	-	Baltarusijos, Kazachstano ir Rusijos muitų sąjunga
BMT	-	Bendrasis muitų tarifas
BVP	-	Bendrasis vidaus produktas
ES	-	Europos Sąjunga
LR	-	Lietuvos Respublika
MK	-	Bendrijos muitinės kodeksas
NATO	-	Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacija
NVS	-	Nepriklausomų Valstybių Sandrauga
PPO	-	Pasaulio prekybos organizacija
PMO	-	Pasaulio muitinių organizacija
PVM	-	Pridėtinės vertės mokestis

1. ĮVADAS

Tyrimo aktualumas. Jau nuo senų senovės žmonės pradėjo mainyti prekėmis, manoma, kad tai prasidėjo jau prieš maždaug 150 tūkst. metų, kai tik prasidėjo žmonių bendravimas. Pirminė prekybos forma buvo natūriniai (barteriniai) mainai. Didėjant specializacijai ir darbo pasidalijimui, dauguma žmonių koncentruojasi ties viena gamybos kryptimi ir turi įsigyti prekes ar paslaugas, kurios yra jiems reikalingos, bet jie patys negali pagaminti. Šiuo atveju kiekviena šalis susiduria su importu ir eksportu.

Šalys, siekiančios padidinti šalies ekonomiką, tobulina savo prekes ir paslaugas, tokiu būdu didindamos konkurencinį pranašumą pasaulinėje rinkoje. Kiekviena šalis stengiasi plėtoti tarptautinę prekybą, siekdama pagerinti šalies ekonominę būklę. Lietuvoje reikšminga dalis BVP sukuriama transporto ir logistikos sektoriuje, dėl to, kad Lietuva yra stambių tranzitinių krovinių srautų kryžkelėje. Siekiant pagerinti tarptautinę prekybą, kuriamos įvairios sąjungos. Lietuvai įstojus į Europos sąjungą, atsivėrė tarptautinės prekybos augimo galimybės, šalis tapo Europos sąjungos buferine zona prekybai su Rytų šalimis. Teisingai parinkta Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija gali sumažinti šalies mokėjimo balanso deficitą, padidinti šalies BVP, o taip pat sumažinti nedarbo lygį. Taip pat buvo sukurta BKR muitų sąjunga, kuriai priklauso Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublika ir Kazachstano Respublika. Ši sąjunga daro, o ateityje darys dar didesnę įtaką užsienio prekybai. Kadangi dvi šalys narės yra Lietuvos kaimynės, ši sąjunga darys teigiamą įtaką ir Lietuvos tarptautinei prekybai.

Darbo problema: Eksportuojamų ir importuojamų prekių aptarnavimas Lietuvos muitinės sandėliuose tarptautinėje prekyboje su Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublika ir Kazachstano Respublika.

Darbo tikslas: Įvertinti Lietuvos muitinės sandėlių vaidmenį užsienio prekyboje su RBK muitų sąjungos šalimis narėmis.

Darbo objektas: Iš RBK muitų sąjungos šalių narių į Lietuvą importuojamų prekių judėjimo per Lietuvos muitinės sandėlius pokyčiai ir tendencijos.

Darbe keliamos hipotezės:

Pirmoji hipotezė: RBK muitų sąjungos susikūrimas - palankus Lietuvos užsienio prekybos su RBK muitų sąjungos šalimis narėmis faktorius.

Antroji hipotezė: Baltarusija – naujas ir perspektyvus Lietuvos užsienio prekybos partneris.

Trečioji hipotezė: muitinės sandėlių vaidmuo prekių importe į Lietuvą tebedidėja (mažėja).

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti mokslinę literatūrą tarptautinės prekybos tema.

2. Apibūdinti muitų sąjungos sampratą ir jos vaidmenį tarptautinėje prekyboje.
3. Išanalizuoti BKR muitų sąjungos raidą bei perspektyvas.
4. Apžvelgti BKR muitų sąjungos įtaką Lietuvos tarptautinei prekybai su Rusija, Baltarusija ir Kazachstanu.
5. Įvertinti iš Rusijos, Baltarusijos ir Kazachstano į Lietuvą importuojamų prekių srautus Lietuvos muitinės sandėliuose.

Darbe naudoti metodai:

Lyginamasis metodas. Šiuo metodu nagrinėjami tarptautinės prekybos rodikliai tarp Lietuvos ir BKR muitų sąjungos šalių.

Analizės metodas. Metodas buvo taikomas analizuojant mokslinę literatūrą, teisės aktus ir periodinius leidinius prekių judėjimo per Lietuvos muitinės sandėlius tema. Didžiausią dalį nagrinėjamos informacijos sudarė internetiniai straipsniai ir statistiniai duomenys.

Apibendrinimo metodas. Surinktos informacijos, šaltinių statistinių duomenų apibendrinimas.

Dokumentų analizės metodas. Metodas buvo taikomas nagrinėjant teisės aktus susijusius su muitinės veikla, funkcijomis, į Lietuvą įvežamų prekių apiforminimu.

Darbo reikšmingumas ir naujumas. Tyrimo reikšmingumas pasireiškia tame, kad išanalizuota ir susisteminta mokslinė literatūra, periodiniai leidiniai ir teisės aktai, apibrėžiantys muitinės sąvoką, atliekamas funkcijas ir formalumus susijusius su prekių importu ir eksportu. Išanalizuoti prekių srautai iš BKR muitų sąjungos šalių per Lietuvos muitinės sandėlius 2006 – 2012 m.

Darbo struktūra:

Darbas susidaro iš trijų skyrių. Pirmame skyriuje apžvelgta Lietuvos užsienio prekyba ir užsienio prekyba su BKR muitų sąjungos narėmis, prekių į Lietuvą įvežimas ir išvežimas, importo ir eksporto apimtys. Išnagrinėta muitų sąjungos samprata ir funkcijos. Išanalizuotas prekių įvežimas į Lietuvą iš trečiųjų šalių, muitinės priežiūra ir muitinės formalumai įvežamoms į Lietuvą prekėms. Taip pat apžvelgti muitinės sankcionuoti veiksmai į Lietuvą įvežamoms iš trečiųjų šalių prekėms, išnagrinėtas prekių deklaravimas, muitinės procedūros. Išanalizuoti prekių srautai iš trečiųjų šalių ir jų apimtys.

Antrame skyriuje analizuojami muitinės sandėliai. Nagrinėjama muitinės sandėlio samprata, sandėlių tipai, jų skirtumai, sandėlių steigimas, teikiamos paslaugos, prekių deklaravimas. Taip pat nagrinėjama kas gali steigti muitinės sandėlius, sandėlio savininko teisės, pareigos ir atsakomybė. Dar analizuojami muitinės formalumai į muitinės sandėlį talpinamoms prekėms, kokios procedūros taikomos, kaip jos atliekamos, prekių apskaita muitinės sandėliuose ir deklaravimas, procedūros vykdytojo pareigos.

Trečiajame skyriuje analizuojamas prekių iš Rusijos Federacijos, Baltarusijos Respublikos ir Kazachstano Respublikos judėjimas per muitinės sandėlius, prekių apimtys, tendencijos, dominuojančios transporto priemonės, apžvelgta kokiose apskrityse daugiausiai deklaruojama prekių.

2. LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBOS SU BKR MUITŲ SAJUNGOS VASTYBĖMIS NARĖMIS APŽVALGA

2.1. Lietuvos užsienio prekybos su BKR muitų sąjungos valstybėmis narėmis apžvalga, prekių įvežimas į ES ir Lietuvą

Užsienio ar tarptautinė prekyba – tai prekių ir paslaugų judėjimas tarp šalių. Kiekviena valstybė, o tiksliau jos subjektai, perka ir/ar parduoda prekes bei paslaugas iš kitų šalių ūkio subjektų. Ūkio subjektai yra priversti daugiausiai pirkti iš kitų šalių gamtinius išteklius ir tas prekes, kurių šalyje negaminama. Žilinsko ir Martinkaus nuomone rinkos ekonomikos sąlygomis yra būtina užsienio prekyba.¹ Gamybos lygį verčia kelti valstybės ekonominis bendradarbiavimas. Šiandieną ekonomikos raidai yra būtina tarptautinės prekybos plėtra. Žilinskas ir Martinkus teigė, kad jeigu nebus tarptautinės prekybos, tai sužlugs visų valstybių ekonomikos pagrindai.²

Tarptautinės prekybos dėka aktyvėja konkurencija, dėl to šalyje atsiranda oligopolija. Padidėjusios konkurencijos dėka gerėja prekių kokybė, taip pat mažėja gamybos kaštai ir todėl mažėja kainos, kas yra naudinga vartotojams šalyje.

Užsienio prekybos sudedamosios dalys yra importas ir eksportas. Importas – tai prekių įvežimas į šalį (muitų teritoriją), o eksportas – išvežimas iš šalies (muitų teritorijos). Importas – tai prekių įvežimas į Lietuvos Respublikos muitų teritoriją arba jų įvežimą sukėlę veiksmai, o eksportas – prekių išvežimas iš Lietuvos Respublikos muitų teritorijos arba jų išvežimą sukėlę veiksmai. Jeigu importas viršija eksportą (o tokia situacija jau daugelį metų yra Lietuvoje), tai turime mokėjimo balanso deficitą, o jei priešingai – tai perteklių. Mokėjimų balansas – tai šalies santykių su užsieniu atspindys. Jame parodomas prekių ir paslaugų importas, eksportas, pinigų gavimai ir atsiskaitymai, dovanos, investicijos ir paskolos. V. Vaškelaičio nuomone mokėjimų balansas tai statistinė ataskaita, kurioje per atitinkamą laikotarpį apskaitomos šalies ekonominės operacijos su užsieniu.³

Mokėjimų balanso duomenys grupuojami į einamąją sąskaitą bei kapitalo ir finansinę sąskaitą. Einamojoje sąskaitoje atsispindi tarptautinių prekių ir paslaugų judėjimas, gautos ir sumokėtos palūkanos ir dividendai. Kapitalo ir finansinėje sąskaitoje – finansinių aktyvų sandoriai. Kitaip sakant, tai valstybinio ir privataus kapitalo įvežimo ir išvežimo palyginimas.

Importas – svarbus valstybės reguliuojamas objektas. Toks reguliavimas yra įgyvendinamas muitų, kvotų, savanoriško eksporto apribojimo dėka, nustatant minimalias importo kainas, taip pat techninių barjerų dėka. Importo apribojimas paprastai įvedamas protekcionizmo tikslams, t.y. norint

¹ Martinkus B., Žilinskas, V. Ekonomikos pagrindai. - Kaunas: Technologija, 2001, p. 296.

² Martinkus B., Žilinskas, V. Ekonomikos pagrindai. - Kaunas: Technologija, 2001, p. 122.

³ Vaškelaitis V., Pinigai: Centriniai bankai ir jų funkcijos. – Vilnius: VĮ Mokslotyros institutas, 2006, p. 168.

apsaugoti vietos ūkio subjektus nuo konkurencijos. Importo mokesčiai taip pat gali būti nustatomi fiskaliniais tikslais, valstybės išdo papildymui.

Yra du pagrindiniai importo tipai: pramoninių ir plataus vartojimo prekių bei tarpinio naudojimo prekių (žaliavų) ir paslaugų importas. Užsienio įmonės, importuojančios į vidinę šalies rinką prekes ir paslaugas, siekia kad jų prekės būtų aukštos kokybės. Taip pat yra importuojamos tokios prekės, kurių šalies rinkoje nėra.

Šiuo metu išskiriami trys pagrindiniai importuotojų tipai:

- Ieškantys produkcijos visame pasaulyje, siekiant įvežti ją į šalį ir pardavinėti vidinėje rinkoje;
- Ieškantys išorinių tiekėjų, siekiant gauti produkciją kaip įmanoma žemesnėmis kainomis;
- Išnaudojantys užsienio tiekėjus, kaip vieną iš dalių savo prekių tiekimo grandyje.

Tiesioginis importas priskiriamas prekių importavimo tipui dalyvaujant atsakingam platintojui ir užsienio gamintojui. Tiesioginio importo metu platintojas superka iš užsienio gamintojo prekes, kurias importuoja į kitas šalis, sumokėdamas reikiamus mokesčius ir muitus.

Eksportas – tai prekių, pagamintų tam tikroje šalyje, išvežimas į užsienį ir jų pardavimas.

Kai yra įgyvendinamos žemiau pateiktos sąlygos, laikoma, kad įvyko eksportas:

1. Prekių išvežimas turi būti patvirtintas muitinės. Neturima omenyje prekių, nelegaliai išvežtų iš šalies, taip pat nepakanka tik muitinės patvirtintų dokumentų apie prekių išvežimą.
2. Išvežimas turi būti už Lietuvos Respublikos ribų, tame tarpe jūros ar oro sienos.
3. Išvežimas turi būti įgyvendintas sekančių veiksmų pagalba:
 - Mokamas prekių pervežimas, arba tam prilygstančių veiksmų (pvz. Prekių perdavimas mokesčių mokėtojo asmeniniams tikslams);
 - Išvežimas įgyvendintas kitais teisiniais pagrindais, pvz. nuomos sutartis.

Tiesioginis eksportas – reiškia, kad prekių išvežimas už Lietuvos ribų įgyvendinamas tiesiogiai per eksportuotoją arba per jo įgaliotą asmenį.

Netiesioginis eksportas – kai prekės išduodamos užsienio gavėjui tiekėjo šalyje, o jų išvežimas bus už Lietuvos Respublikos ribų.

Kuo didesnės kainos šalies viduje, palyginus su užsienio šalimis, tuo daugiau išauga importo apimtys, palyginus su eksportu. Todėl aukštas kainų lygis šalyje ir žemas lygis už jos ribų paprastai reiškia, kad yra brangi užsienio valiuta. Šis faktorius, kuris XX amžiaus 20-taisiais metais buvo laikomas svarbiausiu, pavadintas valiutų kurso “perkamosios galios paritetu”. Pagal perkamosios galios paritetą, santykis tarp dviejų šalių valiutų kurso kitimo, kitoms sąlygoms esant vienodoms, proporcingas santykiui tarp kainų šalies viduje ir užsienio kainų. Kuo didesnis noras turėti užsienio

prekių ir naudotis užsienio paslaugomis, tuo didesnę kainą tenka mokėti už užsienio valiutą. Su nacionalinių pajamų didėjimu, didėja ir paklausa importuojamiems produktams. Tai lemia nacionalinės valiutos pigimą. Iš kitos pusės, aukštas nacionalinių pajamų lygis užsienyje lemia užsienio valiutos vertės mažėjimą. Visa tai atsitinka dėl šalies polinkio importuoti - nacionalinių pajamų didėjimas lemia importo plėtrą beveik tokiu pačiu mastu, koku didėja vidaus vartojimas.

Jei investuotojai linkę gauti daugiau užsienio skolų, obligacijų, akcijų, vertybinių popierių, depozitų, banko indėlių arba grynujų pinigų, tai tuo pačiu didinamos užsienio valiutų kainos. Priešingai tam, mokėjimai iš kitų šalių, nurodytai valstybei lemia jų nacionalinės valiutos sustiprėjimą. Eksportuotojai ir importuotojai yra valiutų rinkos naudotojai tiesiogine prasme. Eksportuotojai pastoviai suinteresuoti pardavinėti užsienio valiutą, o importuotojai – ją pirkti.

Išskiriamos tris pagrindinės užsienio prekybos ekonominės prielaidos:⁴

- Skirtingos gamybos sąlygos;
- Skirtingi gamybos našumo lygiai;
- Polinkių, skonų, prioritetų įvairovė.

J.Vijeikis ir B. Vijeikienė išskiria dvi veiksnių grupes, kurie skatina užsienio prekybą⁵:

- Proaktyvūs motyvai (kai pats verslo subjektas siekia daryti strateginius pokyčius):
 - Pelno pranašumas;
 - Technologinis pranašumas;
 - Išskirtinė informacija;
 - Vadovybės raginimas;
 - Mokesčių lengvatos;
 - Masto ekonomija.
- Reaktyvūs motyvai (pokyčiai daromi, kai yra poreikis prisitaikyti):
 - Konkurentų spaudimas;
 - Perprodukcija;
 - Mažėjantys vidaus pardavimai;
 - Prisotinta vidaus rinka;
 - Pertekliniai pajėgumai;
 - Arti esantys vartotojai.

Pelno pranašumo dėka padidėja potencialių pirkėjų kiekis, siekiama išgauti aukštesnę pelno maržą iš parduotų vienetų. Įėjimas į tarptautinę rinką pirmais metais neduoda didesnio pelningumo, nes tai reikalauja nemažų investicijų. Įmonė, turinti technologinių pranašumų, laisvai gali nukonkuruoti vietinius gamintojus savo unikalia technologija, kol konkurentai nepagerina savo

⁴ Bernatonytė D. Tarptautinė prekyba. – Kaunas: KTU leidykla Technologija, 2011, p. 143.

⁵ Vijeikis J., Vijeikienė B. Tarptautinis marketingas. – Vilnius: Vilspa, 2003, 23 p.

technologijų. Daug sėkmės naujojoje rinkoje pridoda išskirtinė informacija, kurią galima gauti iš apklausų, ar kitų patikimų šaltinių, taip pat reikalinga vadovų asmeninė motyvacija žengti į tarptautinę rinką.

Mokesčių lengvatų dėka galima lengviau įsisavinti tarptautinėje rinkoje. Kai kurios valstybės skatindamos tarptautinę prekybą, sumažina mokesčius, skiria subsidijas, bet kartais negali to padaryti dėl kažkokių susitarimų, narystės, tokios kaip PPO (Pasaulinė prekybos organizacija). Masto ekonomijos dėka įmonė gali padidinti produkcijos apimtį ir dėl to atpiginti produkciją, nes išplečiant eksportą į užsienio rinką, padidina poreikį produkcijai.

Gamintojai, norėdami išlikti, konkurentams plečiantis, gali būti verčiami plėstis į užsienio rinkas. Tam tikru laikotarpiu, pagaminus per daug produkcijos, nei vietinėje rinkoje reikia, gamintojai yra priversti savo prekes eksportuoti į užsienį, bet tada reikia sumažinti kainas, kad užsienio vartotojai pirktų prekes. Bet toks motyvas yra ne ilgalaikis, nes pardavus perteklines prekes ir gaminant tiek produkcijos, kiek reikalauja vietiniai vartotojai, tiekimas į užsienį nutraukiamas. Taip pat vidaus rinkoje gali sumažėti paklausa prekėms, tuo atveju įmonėms geriau eksportuoti į užsienį, negu sumažinti gamybos apimtį arba nutraukti gamybą. Kai vidaus rinka būna prisotinta ir joje nebematoma perspektyvų, gamintojai gali plėstis į užsienį. Įmonės visada stengiasi išnaudoti savo resursus, dėl to gali pagaminti daugiau prekių ir tai dar vienas postūmis plėstis į užsienį.

1 lentelė. Lietuvos importas ir eksportas 2001-2012 m., mlrd. Lt.

	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Eksportas	17,1	19,1	21,3	25,8	32,8	38,9	43,2	55,5	40,7	54,0	69,6	79,7
Importas	24,2	27,5	29,4	34,4	43,2	53,3	61,5	73,0	45,3	61,0	78,8	86,6

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Iš 1 lentelėje pateiktų duomenų matome, kad Lietuvos importas ir eksportas augo iki pat 2009 metų, bet 2010 metais beveik susilygino su 2008 metų rodikliais. Galima teigti, kad tokį nuosmukį lėmė finansinė krizė, kuri paveikė beveik visą pasaulį. Bet jau iškart po finansinės krizės matomas tiek importo tiek eksporto augimas.

2 lentelė. Lietuvos importo ir eksporto pokyčiai proc., lyginant su ankstesniais metais

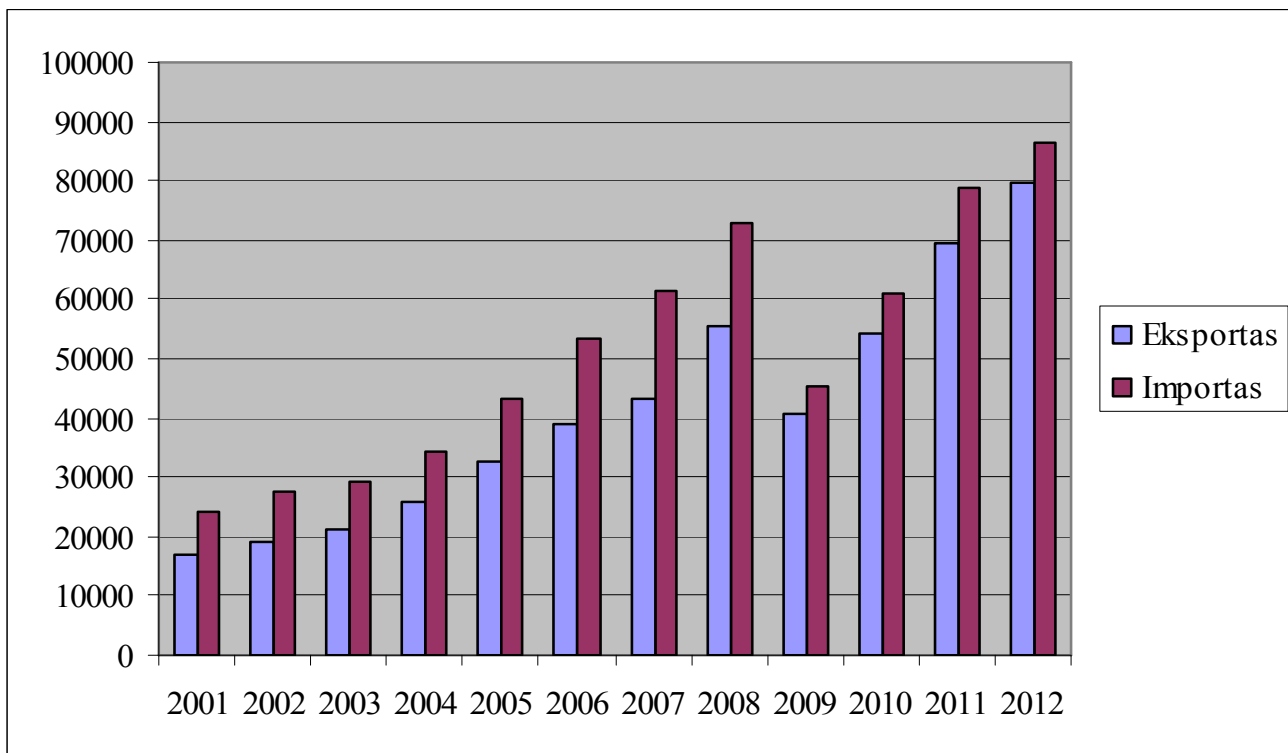
	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Eksportas	11,69	11,22	21,43	26,91	18,68	11,07	28,52	-26,62	32,67	28,75	14,5
Importas	13,36	7,13	16,80	25,50	23,46	15,45	18,70	-37,94	34,52	29,30	9,85

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Iš 2 leteleje pateiktų duomenų matoma, kad iki pat 2008 metų augo importo ir eksporto apimtys, o jau 2009 m. sumažėjo eksportas net 26,62 proc., o importas net 37,94 proc., palyginus su 2008 m.

Bet jau nuo 2010 metų importo ir eksporto apimtys žymiai paaugo ir augo iki pat 2012 m. 2010 m. palyginus su 2009 m. eksportas paaugo net 32,67 proc., o importas 34,52 ir tai yra didžiausias augimas per pastaruosius 7 metus.

Diagramoje pavaizduoti Lietuvos eksporto ir importo kitimas nuo 2001 m. iki 2012 m.

Šaltinis: LR Statistikos departamento skelbiami duomenys.

1 pav. Lietuvos importo ir eksporto tendencijos 2001-2012 m., mlrd. Lt.

Iš diagramoje pateiktų duomenų matyti, kad tiek importas, tiek eksportas nuo 2001 m. iki 2008 m. augo, o dėl finansinės krizės 2009 m. žymiai sumažėjo, bet vėliau vėl pradėjo didėti ir 2012 m. importo ir eksporto apimtys pralenkė 2008 m. apimtis.

Lietuva daugiausiai importuoja mineralinio kuro, alyvos, antžeminio transporto priemonių ir jų dalių, branduolinių reaktorių ir katilų bei jų dalių, elektros mašinų, plastiko ir jo dirbinių, organinių chemijos produktų, farmacijos produktų, geležies ir plieno, valgomųjų vaisių ir riešutų, popieriaus ir kartono, dirbinių iš geležies, medienos, optikos, fotografijos prekių, druskos, sieros, gėrimų (alkoholinių ir nealkoholinių), valgomųjų daržovių, chemijos produktų ir žuvų, vėžiagyvių.

Eksportuojama daugiausiai mineralinio kuro ir alyvos, antžeminio transporto priemonių ir jų dalių, branduolinių reaktorių ir katilų bei jų dalių, plastiko ir jo dirbinių, baldų, patalynės reikmenų, trąšų, elektros mašinų, medienos ir jos gaminių, pieno ir jo gaminių. Kaip matome Lietuva labai panašias prekes importuoja ir eksportuoja, iš to galima teigti, kad šalis perparduoda daug prekių.

Didelę įtaką Lietuvos prekybos su BKR šalimis vystymuisi daro Lietuvos narystė ES. Tai pasireiškia ant prekių pozicijų ir apimčių Rusijos prekių techninės paskirties, nes Lietuvoje galioja daug griežtesni saugos normų standartai techniniams reikalavimams ir ekologijai, nei BKR šalyse.

Prekių ratas, kurioms ES nustačiusi griežtesnius reikalavimus, pastoviai vystosi. Lietuvoje ir toliau skatinama daugiau prekių pirkti iš ES, kai kuriais atvejais, susijusių su ES struktūrinių fondų panaudojimu. Dauguma ES struktūrinių fondų lėšų skiriama infrastruktūros projektams, kas žymiai sumažina galimybę bendradarbiauti aukštųjų technologijų pramonės šakose, įskaitant ir Rusijos užsienio dalyvių, veikiančių Lietuvoje realias perspektyvas, užtikrinti prekių tiekimo ir paslaugų teikimo į ES rinkas.

Iš Rusijos daugiausiai importuojama į Lietuvą naftą ir naftos produktus, suskystintas ir gamtines dujas, dujų kondensatus, anglį, branduolinį kurą Ignalinos atominėi elektrinei, elektros energiją, kas sudarė beveik 70 proc. viso importo iš Rusijos. Taip pat chemijos produktus, nebrangius metalus ir dirbinius iš jų, mineralinius produktus. Praktiškai 100 proc. visos naftos Lietuva importuoja iš Rusijos.

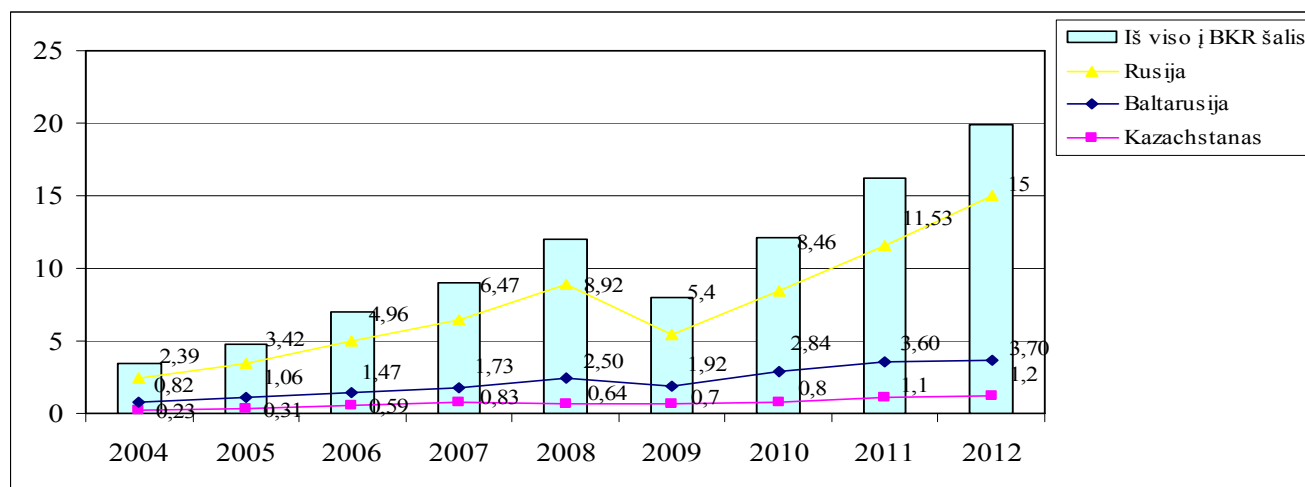
Lietuva į NVS šalis eksportuoja apie 30 proc., o importuoja apie 35 proc. visų prekių ir paslaugų. Daugiau nei pusė importo į NVS šalis keliauja iš Rusijos, o eksporto beveik visas keliauja į Rusiją.

3 lentelė. Lietuvos eksportas į BKR muitų sąjungos šalis 2001-2012 m., mlrd. Lt.

	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Baltarusija	0,82	1,06	1,47	1,73	2,50	1,92	2,84	3,60	3,70
Kazachstanas	0,23	0,31	0,59	0,83	0,64	0,70	0,81	1,09	1,2
Rusija	2,39	3,42	4,96	6,47	8,92	5,39	8,46	11,53	15,0
Iš viso į BKR šalis	3,45	4,79	7,02	9,04	12,05	8,01	12,11	16,23	19,9

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Iš 3 leteleje pateiktų duomenų pastebima, kad Lietuvos eksportas į BKR šalis vis didėjo, tik 2009 m. eksporto apimtys žymiai sumažėjo, bet 2010 metais atsigavo ir apimtys buvo beveik tokios pačios, kaip 2008 metais. Daugiausiai iš visų BKR muitų sąjungos šalių buvo eksportuota į Rusiją ir tai sudarė beveik visą eksporto į BKR muitų sąjungos šalis dalį, o mažiausią dalį sudarė eksportas į Kazachstaną, per visą laikotarpį tik 2011 metais buvo eksportuota virš 1 mlrd. Lt.

Šaltinis: LR Statistikos departamento skelbiami duomenys.

2 pav. Lietuvos eksporto tendencijos į BKR muitų sąjungos šalis 2001-2012 m., mlrd. Lt.

Iš 2 paveikslėlyje pateiktų duomenų matoma, kad Lietuvos eksporto į BKR šalis didžiausią dalį sudarė eksportas į Rusiją, o mažiausiai eksportuota į Kazachstaną.

2003 - 2006 m. apie 3 proc. Lietuvos eksportuoto į BKR šalis keliavo į Baltarusiją, 2007 - 2009 m. į Baltarusiją eksportuota apie 4 proc. ir nuo 2010 m. jau virš 5 proc. viso Lietuvos eksporto į BRK šalis.

Eksportas į Kazachstaną svyravo nuo 1 proc. iki 1,57 proc. viso Lietuvos Eksporto į BKR šalis, o eksportas į Rusijos Federaciją kasmet auga: 2004 m. sudarė 9 proc. viso Lietuvos eksporto, o 2012 m. net 18,8 proc.

2001 - 2011 metais į Kazachstaną eksportuota daugiausiai buvo antžeminio transporto priemonių, išskyrus geležinkelio ir tramvajaus riedmenis, ir jų dalių ir tai 2011 m. sudarė 40 proc. viso eksporto į Kazachstaną, 14,53 proc. eksporto sudarė branduoliniai reaktoriai, katilai, mašinos ir mechaniniai įrenginiai ir jų dalys, 6,4 proc. sudarė elektros mašinos, apie 4 proc. popierius ir kartonas.

Į Baltarusiją 2001 - 2011 metais eksportuota daugiausiai buvo taip pat antžeminio transporto priemonių, išskyrus geležinkelio ir tramvajaus riedmenis, ir jų dalių ir tai 2011 m. sudarė 43 proc. viso eksporto, 13,7 proc. eksporto sudarė branduoliniai reaktoriai, katilai, 5 proc. – plastikas ir jo dirbiniai, 4 proc. elektros mašinos ir įrenginiai bei jų dalys.

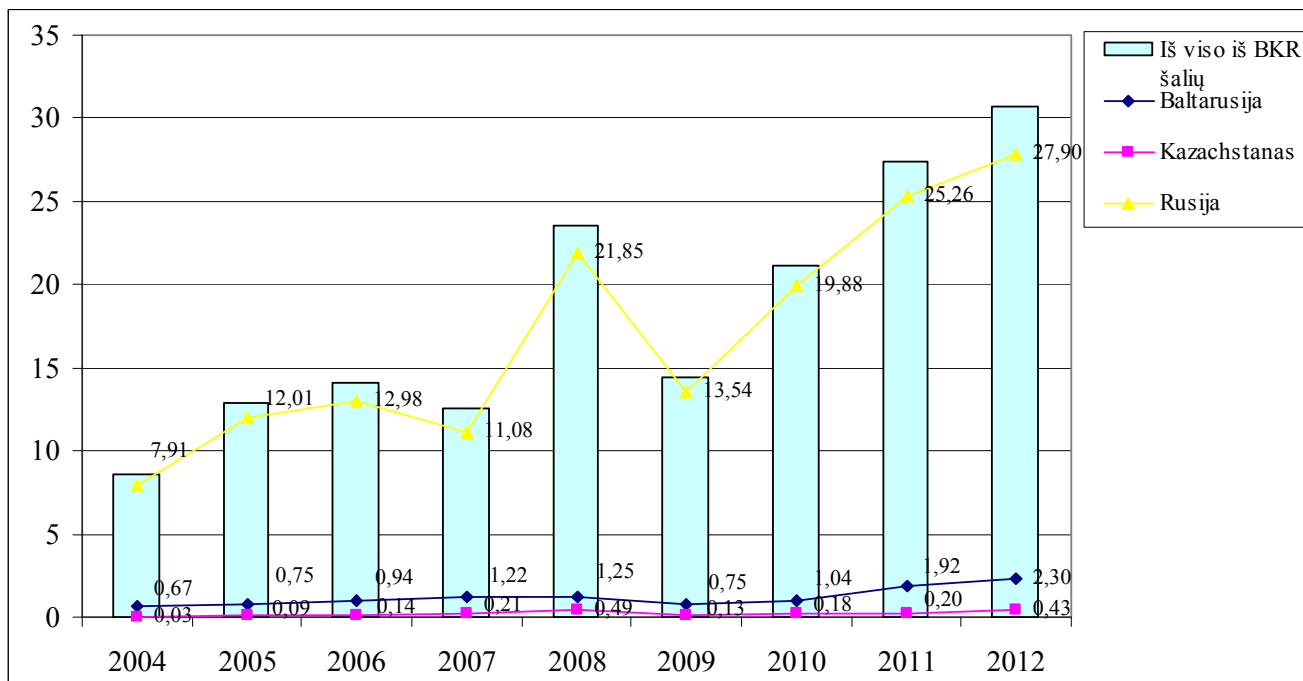
Į Rusiją 2001 - 2008 metais daugiausiai buvo eksportuota antžeminio transporto priemonių, išskyrus geležinkelio ir tramvajaus riedmenis, ir jų dalių, o nuo 2009 m. didesnę dalį eksporto sudarė branduoliniai reaktoriai, katilai ir 2011 m. siekė 16,8 proc. viso eksporto į Rusiją. 11 proc. - antžeminio transporto priemonių, išskyrus geležinkelio ir tramvajaus riedmenis, ir jų dalių, 7,6 proc. – valgomieji vaisiai ir riešutai, 6,5 proc. – valgomosios daržovės, 5,9 proc. – elektros mašinos, 4,4 proc. – pienas ir pieno produktai, 3,8 proc. – plastikas ir jo dirbiniai, 3,6 proc. – nealkoholiniai ir alkoholiniai gėrimai ir actas, 3,5 proc. – megzti ir nerti drabužiai.

4 lentelė. Lietuvos importas iš BKR muitų sąjungos šalių 2001-2012 m., mlrd. Lt.

	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Baltarusija	0,67	0,75	0,94	1,22	1,25	0,75	1,04	1,92	2,3
Kazachstanas	0,03	0,09	0,14	0,21	0,49	0,13	0,18	0,20	0,43
Rusija	7,91	12,01	12,98	11,08	21,85	13,54	19,88	25,26	27,9
Iš viso iš BKR šalių	8,6	12,85	14,06	12,51	23,59	14,42	21,1	27,38	30,66

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Iš 4 lentelėje pateiktų duomenų matoma, kad Lietuvos importas iš BKR šalių per nurodytą laikotarpį vis augo. Didžiausią dalį importo į BKR muitų sąjungos šalis sudarė importas iš Rusijos. Importas iš Kazachstano sudarė mažiausią dalį ir per nurodytą laikotarpį iki 2011 m. buvo importuota iš šios šalies ne daugiau nei 200 mln. Lt per metus, o jau 2012 metais importuota buvo net 43 mln. Lt.

Šaltinis: LR Statistikos departamento skelbiami duomenys.

3 pav. Lietuvos importo iš BKR muitų sąjungos šalių tendencijos 2001-2012 m., mlrd. Lt.

Iš 3 paveikslėlyje pateiktų duomenų matoma, kad Lietuvos importo didžiausią dalį sudarė Rusija, o mažiausiai importuota iš Kazachstano.

Iš Baltarusijos Lietuva nuo 2004 m. iki 2012 m. importavo apie 2 proc. visų prekių ir paslaugų, iš Kazachstano importas nesiekė net 1 proc., o iš Rusijos apie 18-32 proc.

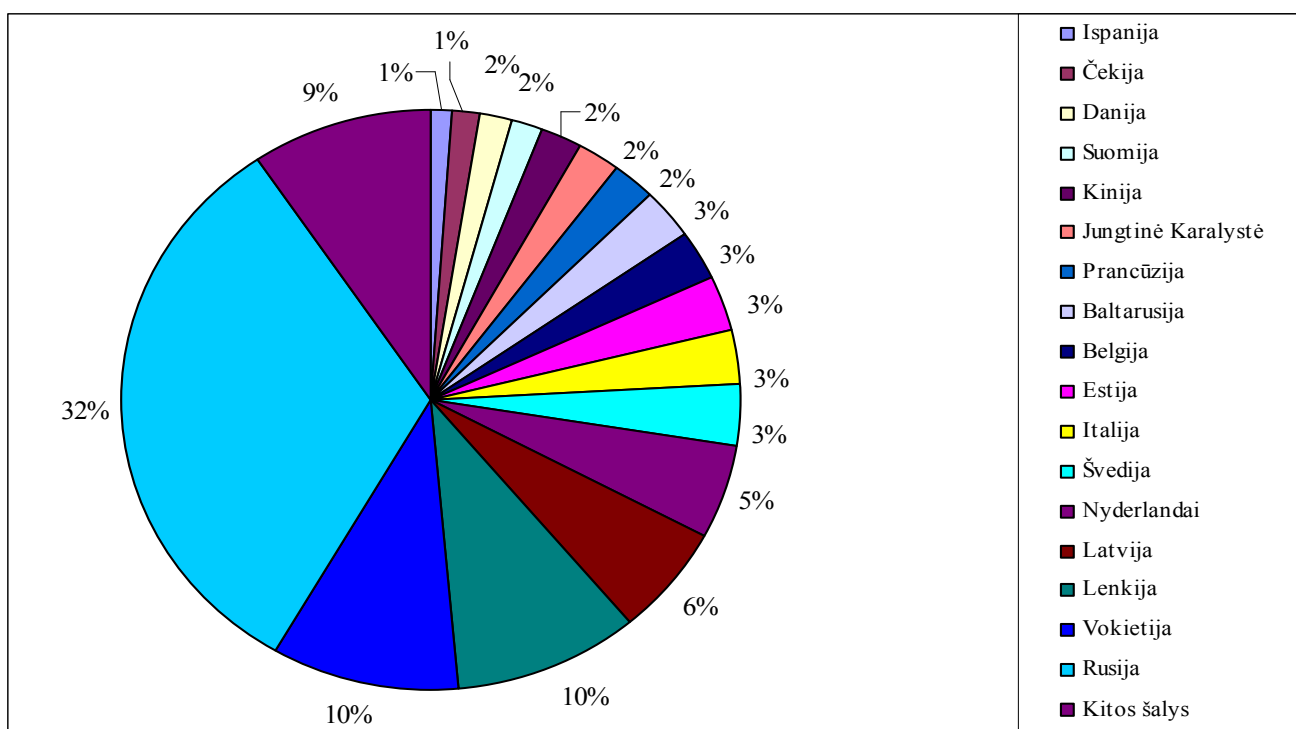
Lietuvos prekyba su Kazachstanu taip skiriasi nuo prekybos su Baltarusija ir Rusija dėl to, kad valstybės randasi toli viena nuo kitos, nes visada lengviau prekiauti su kaimyninėmis šalimis.

Iš Kazachstano 2011 m. daugiausiai buvo importuota žuvies ir vėžiagyvių, moliuskų ir tai sudarė 34 proc. viso importo iš Kazachstano, 27,5 proc. – mineralinio kuro, alyvos ir jų destiliavimo produktų, 26 proc. – druskos, sieros, žemės, akmenų ir 7 proc. – medvilnės.

Iš Baltarusijos didžiausią dalį importo sudarė mineralinis kuras ir 2011 m. tai sudarė 42,2 proc. viso importo iš Baltarusijos, 12,3 proc. – geležis ir plienas, 7,8 proc. – trašos, 6,3 proc. – mediena ir jos dirbiniai, 3,8 proc. – antžeminio transporto priemonės, 3,3 proc. – valgomieji vaisiai ir riešutai, ir apie 2 proc. neorganiniai chemikalai, nealkoholiniai ir alkoholiniai gėrimai ir actas.

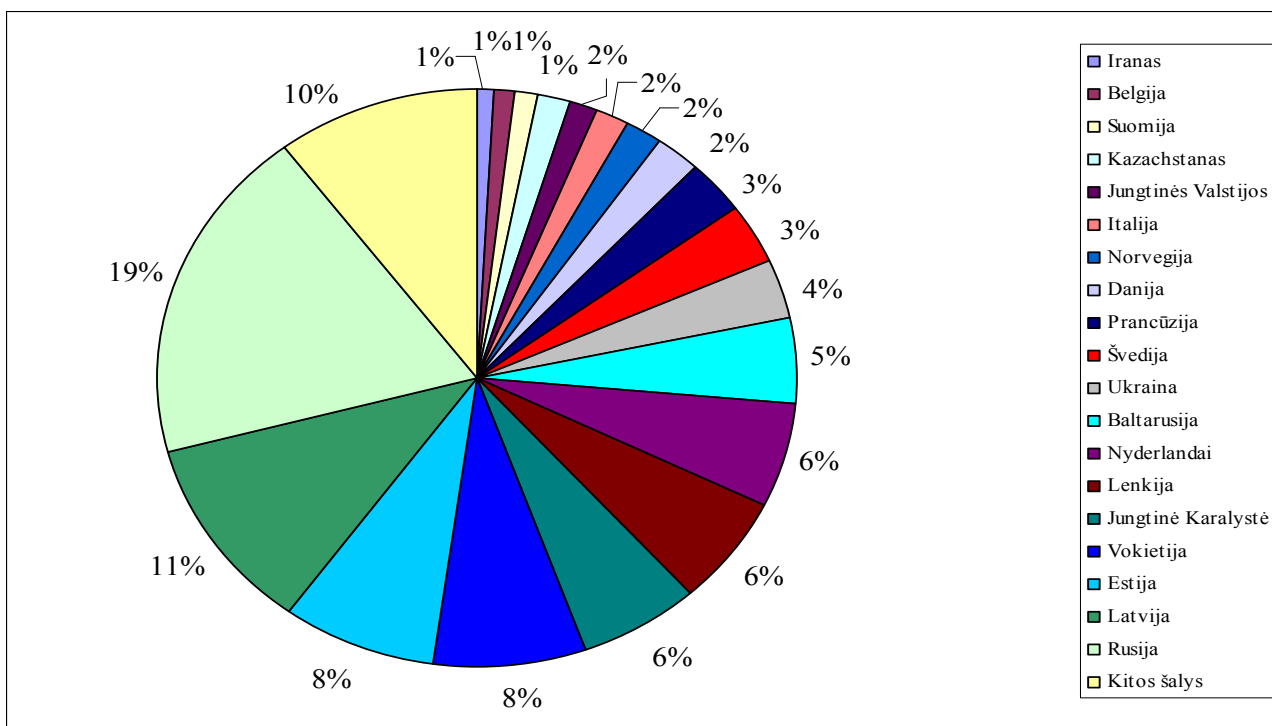
2001-2011 m. beveik visą dalį importo iš Rusijos sudarė mineralinis kuras, alyvos ir 2011 m. tai sudarė 91 proc. viso importo iš Rusijos, 1,5 proc. – druska, sieta ir 1,4 proc. – trašos.

Iš 4 paveikslėlyje pateiktų duomenų matome, kad Lietuva daugiausiai prekių importavo iš Rusijos, tai sudarė 32 proc., Vokietijos (10 proc.) ir Lenkijos (10 proc.).

Šaltinis: LR Statistikos departamento skelbiami duomenys.

4 pav. Lietuvos importas pagal šalis 2012 m., proc.

Šaltinis: LR Statistikos departamento skelbiami duomenys.

5 pav. Lietuvos eksportas pagal šalis 2012 m., proc.

Iš 5 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad Lietuva daugiausiai prekių eksportavo į Rusiją (19 proc.), Latviją (11 proc.), Estiją (8 proc.), Vokietiją (8 proc.).

Muitų sąjunga (MS) – tai Rusijos Federacijos, Baltarusijos Respublikos ir Kazachstano Respublikos bendra ekonominė ir politinė integracijos struktūra. Muitų Sąjungoje yra panaikinti muitų tarifai ir netarifiniai barjerai prekėms ir paslaugoms judant tarp valstybių, kuriose vyksta laisva prekyba. Taip pat yra taikomi vienodi eksporto ir importo tarifai iš trečiųjų šalių, yra vieningas muitų kodeksas, kuriame yra nustatyti tarifai tarp Rusijos, Kazachstano, Baltarusijos ir NVS šalių. Dėl Muitų Sąjungos buvo pradėta kalbėti jau 1995 m., siekiant ekonomiškai ir politiškai suvienyti buvusias SSRS šalis. Bet tik 2010 m. sausio 1 d. įsigaliojo vieningos Muitų Sąjungos erdvės sukūrimo susitarimai. Vaidotas Šernius⁶ Muitų Sąjungą įvardijo kaip vidutinio lygio integracijos modelis. Jis taip pat teigė, kad Rusija siekė plėtoti strateginę partnerystę su NVS (Nepriklausomų Valstybių Sandraugos) šalimis, taip pat siekė dominuoti Europoje ir Azijoje per regionines ekonomines ir politines sąjungas. Kadangi NVS šalys netapo efektyvia regionine bendrija, buvo įkurta Muitų Sąjunga, per kurią būtų galima įgyvendinti Rusijos Federacijos politinius bei ekonominius tikslus.

2009 m. lapkričio 28 d. Rusijos Federacijos, Baltarusijos Respublikos ir Kazachstano Respublikos prezidentai pasirašė sutartį dėl vieningos muitų erdvės sukūrimo tarp Rusijos, Baltarusijos ir Kazachstano. Tai ir laikoma Muitų sąjungos sukūrimo sutartimi. Muitinės sąjungos šalys siekia bendrosios rinkos, kad Rusijoje, Kazachstane ir Baltarusijoje būtų viena valiuta, galėtų vykti laisva prekyba.

D. Povilauskienė muitų sąjungą įvardija, kaip elementą, dėl kurio panaikinami maito mokesčiai prekybai tarp Muitų sąjungos narių mokėjimus.⁷ Taip pat išskiria esminius bruožus, kad yra bendra muitų teritorija, vieninga užsienio prekybos muitų politika, taikant nustatytą muitų tarifą, kuris yra vienodas visiems Muitų Sąjungos nariams.

Teisės aktai, numatantys muitinės veiklą turi padėti tarptautinei prekybai, kontroliuoti importą ir eksportą. Spartėjanti užsienio prekyba ir didėjančios jos apimtys sunkina muitinių darbą, dėl to dažnėja pažeidimai ir nusikaltimai, tam palengvinti sudarytas Maitinės Sąjungos kodeksas.

Muitų sąjungos muitinės kodeksas reguliuoja ryšius, susijusius su prekių pervežimu per muitų sąjungos sienas, jų pervežimu per muitinės sąjungos teritoriją, laikiną saugojimą, deklaravimą, išleidimą ir panaudojimą pagal muitinės procedūras, patikrinimą, apmokestinimą, o taip pat ryšius tarp muitinės dalyvių ir prekių savininkų ar naudotojų. Reguliavimas muitų sąjungoje realizuojamas muitų sąjungos teisės aktų pagalba. Muitų sąjungos teritorija laikoma Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublika ir Kazachstano Respublika.

Muitų sąjungos dalyviai prižiūri ar laikomasi bendros prekybos politikos, ar muitų organai atlieka savo funkcijas, muitinės operacijų ir kontrolės atlikimą, taip pat ir administracinės pagalbos,

⁶ Šernius V. Muitų sąjungos priešistorė, dabartis ir ateitis, 2012 08 27. <http://www.geopolitika.lt/?artc=5555>.

⁷ Povilauskienė D. Teisė ir muitinės veikla. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2006, 53 p.

muitų ir kitų mokesčių sumokėjimą, kontroliuoja prekių judėjimą tarp valstybių sienų. Taip pat aiškinasi nusikaltimus ir baudžia pagal muitinės sąjungos teisės aktus.

Muitų sąjungos muitinės kodeksas - įstatymas, kuris reglamentuoja ekonominius santykius tarp valstybių narių, prižiūri muitinės įstaigų veiklą ir leidžia išspręsti teismo pobūdžio klausimus. Muitinės kodeksas reglamentuoja muitų mokesčius, muitinę kontrolę, muitinės operacijas, teikiant muitinės deklaracijas, susijusias su prekių patalpinimu muitinės procedūroms, muitinės procedūras, atskirų kategorijų prekių pervežimas per muitų sąjungos sienas ir pereinamas nuostatas.

Muitinės sąjungos sukūrimas yra labai svarbus žingsnis gerinant ekonominius santykius tarp Rusijos Federacijos, Baltarusijos Respublikos ir Kazachstano Respublikos. Pirmiausiai buvo įvesti vienodi maito tarifai daugiau nei 11 000 prekių pavadinimų, nuimti maitai ir ekonominiai apribojimai. Buvo planuota, kad toks žingsnis galės padidinti šalių BVP ir sudarys palankesnes sąlygas kuriant bendradarbiavimo tinklus. Daugelio ekonominių barjerų tarp šalių narių reguliavimas ir laisvas prekių judėjimas padidins konkurenciją, o konkurencija lemia prekių kokybės pagerėjimą ir kainų mažėjimą.

Taip pat Muitinės Sąjunga tarp Rusijos Federacijos, Kazachstano Respublikos ir Baltarusijos Respublikos sukurta su tikslu palengvinti prekybą tarp šalių narių, tai buvo pirmas žingsnis įstoti į PPO. Jeigu Muitų sąjunga pasieks šitą tikslą, tai šalys narės turės galimybę ginti savo teises pasaulinėje rinkoje.

Rusijos, Baltarusijos ir Kazachstano Muitų sąjungos plėtroje yra tam tikrų sunkumų ir net rizikos, kuriai pašalinti reikalingas ypatingas dėmesys. Didžiausia rizika, susijusi su muitų sąjungos sudarymu – tai numatytų planų, susijusių su lėšų rinkimu, neįvykdymas. Šiuo atveju, muitinės sąjungos nariai privalo laikytis visų naujų Muitinės kodekso taisyklių ir reikalavimų, kad iki galo būtų įvykdytas surinkimo planas.

Muitai – tai pagal muitų tarifą nustatyti mokesčiai, kuriais apmokestinamos importuojamos ir eksportuojamos prekės. Muitų tarifai nustatomi vadovaujantis Muitų tarifų įstatymu. Į maitus įeina: kombinuotoji muitų tarifų ir užsienio prekybos statistikos nomenklatūra bei importo ir eksporto maitų normos, kartu su lengvatinėmis maitų normomis.

Prekės, kai tik įvežamos į Lietuvos Respublikos muitų teritoriją, laikomos prižiūrimos muitinės. Jas muitinė gali tikrinti ir vertinti. Prekės laikomos laikinai prižiūrimos iki tol, kol joms nesuteikiamas Lietuvos prekių statusas. Asmuo, įvežęs prekes į Lietuvos Respublikos muitų teritoriją, privalo jas iš karto pristatyti į muitinės įstaigą arba laisvąją zoną. Muitinėje prekės gali būti apžiūrimos, patikrinamos, gali būti imami jų pavyzdžiai arba mėginiai, jeigu to reikia forminant muitinės sankcionuotus veiksmus. Teikiant maitinei prekes, kartu turi būti pateikta muitinės nustatytos formos deklaracija, kurioje nurodytos prekės. Prireikus, prekės gali būti iškrautos iš jas pervežančios transporto priemonės ir net išpakuojamos, teisės aktų nustatyta tvarka. Nustačius, kad prekės buvo neteisėtai įvežtos į Lietuvą, arba nuslėptos, muitinė turi teisę jas konfiskuoti.

Prekės, kai tik pateikiama deklaracija iki pat muitinės patikrinimo, laikomos laikinai muitinės prižiūrimos. Deklaracijos gali būti teikiamos raštu, žodžiu arba veiksmu, arba per automatines duomenų apdorojimo technines priemones. Teikiant deklaraciją raštu, ji turi būti nustatytos formos ir joje turi būti nurodyta kokios procedūros prekė deklaruojama. Prekes nugabenti į vietas, kur jos turi būti patikrinamos ar paimama jų pavyzdžių, bei prireikus jas iškrauti privalo deklarantas. Jis taip pat gali dalyvauti šiame patikrinime, arba muitinei pareikalavus, net privalo dalyvauti. Jeigu prekės tvarkingos ir atitinka nurodytas deklaracijoje, muitinė nedelsiant išleidžia prekes. Prekės negali būti išleistos, jeigu dėl deklaranto kaltės per numatytą laikotarpį neįmanoma jų patikrinti, nepateikti reikalingi dokumentai, per numatytą laikotarpį nesumokėti mokesčiai, arba jeigu prekės yra sulaikomos ar konfiskuojamos.

Ne Lietuvos prekės neapmokestinamos muitais ir kitais mokesčiais šiais atvejais:

- Muitinis tranzitas;
- Muitinis sandėliavimas;
- Kai prekės laikinai įvežamos perdirbimui;
- Muitinės prižiūrimas perdirbimas;
- Laikinas įvežimas.

Muitinio tranzito metu, kai prekės pervežamos iš vienos šalies į kitą, kertant valstybių sienas, jos neprivalo būti deklaruojamos tranzitinėse šalyse, nes jose prekės nebus vartojamos ir parduodamos. Dėl to yra atleidžiamos nuo muitų, bet tik tose šalyse, kurių sienas kirto tranzitu. Muitinio sandėliavimo metu maito mokesčių mokėti nereikia, kol prekės nebus išmuitintos ar nebus pritaikyta kokios nors procedūra. Kai prekės laikinai įvežamos į šalį perdirbti, jos neapmuitinamos dėl to, kad perdirtos jos toje šalyje nebus išleistos į laisvą apyvartą, o bus išsiunčiamos iš šalies. Iš to galima spręsti, kad muitais apmokestinamos tik tos prekės, kurios įvežus į šalį bus išleistos į laisvą apyvartą, vartojamos šalyje arba pardavinėjamos.

2.2. Muitinės sankcionuoti veiksmai su į Lietuvą įvežamomis trečiųjų šalių prekėmis

S.Sarapinienė ir Š. Avižienis prekių deklaravimą apibūdino kaip muitinės deklaracijos, kartu su ja privalomų pateikti dokumentų (informacijos) ir deklaruojamų prekių pateikimas muitinės įstaigai, turinčiai teisę priimti atitinkamą muitinės deklaraciją.⁸

Visos prekės, atvežamos į Lietuvą, arba pervežamos tranzitu, turi būti deklaruojamos nurodant konkrečią muitinės procedūrą. Prekes galima deklaruoti raštu, žodžiu arba elektroninio deklaravimo būdu. Raštu prekės deklaruojamos pateikiant deklaraciją muitinės postams, kurie jas įformina.

⁸ Sarapinienė S., Avižienis J.Š. Muitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008, p. 25.

Dažniausiai tai būna kelių, geležinkelių, oro ir jūrų uostų pasienio kontrolės punktuose. Jeigu parduodamos prekės, kurioms nustatyta nulinė importo maito norma, tai deklaracija turi būti pateikiama tai maitinės zoniai, kuriai priklauso prekių gavėjas.

Pagal Sarapinienę ir Avižienį deklarantas – tai asmuo, pateikiantis maitinės deklaraciją savo vardu, arba asmuo, kurio vardu pateikiama deklaracija⁹. Dažnai įmonių prekes deklaruoja maitinės tarpininkai, teikiantys asmenims prekių deklaravimo paslaugas. Maitinės tarpininkas pasak Sarapinienės ir Avižienio – tai Lietuvoje įregistruota ir veikianti įmoė, įstaiga, organizacija, užsienio juridinio asmens arba kitos organizacijos atstovybė, filialas arba kitoks padalinys arba kitas Lietuvoje įregistruotas ir veikiantis asmuo, kuris teisės aktų nustatyta tvarka yra įgyjęs teisę atstovauti kitam asmeniui atliekant maitinės formalumus. Gali būti tiesioginis atstovavimas, kai atstovas veikia atstovaujamojo asmens vardu ir jo sąskaita arba netiesioginis, kai atstovas veikia savo vardu, atstovaujamojo asmens interesams ir jo sąskaita. Lietuvoje tiesiogiai gali atstovauti tik maitinės tarpininkai, o netiesioginiai – visi Bendrijoje įregistruoti asmenys. Deklarantas turi teisę deklaruoti prekes reikiamai maitinės procedūras įforminti, gali dalyvauti atliekant prekių maitinį tikrinimą, savarankiškai atlikti nustatytus maitinės formalumus, taip pat apskūsti maitinės įstaigos sprendimą arba pareigūno veiksmus. Deklarantas privalo:

- Laikytis numatytų veiksmų, susijusių su prekių deklaravimu;
- Pristatyti maitinės įstaigai deklaruojamas prekes, deklaracijas ir kitus reikiamus dokumentus;
- Paskirti asmenį, kuris galėtų deklaruoti prekes deklaranto vardu;
- Pateikti maitinei prekes ir prireikus, dalyvauti jų patikrinime;
- Laiku mokėti maitus ir kitus mokesčius;
- Pareikalavus maitinei, pakeisti įgaliotą asmenį;

Deklarantas atsako už deklaracijoje pateiktos informacijos teisingumą ir kitų dokumentų, pateiktų su maitinės deklaracija, tikrumą.

Deklaruojant prekes raštu, maitinei pateikiamas bendrasis administracinis dokumentas – maitinės deklaracija, užpildyta nustatyta tvarka. Maitinės deklaracija buvo įvesta, norint suvienodinti valstybių naudojamų maitinės deklaracijų blankų formas, joje pradėta naudoti daugiau užkoduotos informacijos. Maitinės deklaracijos būna nesutrumpintos, eksporto, importo arba tranzito. Maitinės deklaracijos nesutrumpintą rinkinį sudaro 8 egzemplioriai.

5 lentelė. Bendrojo administracinio dokumento nesutrumpinto rinkinio egzemplioriai

Bendrojo administracinio dokumento nesutrumpintas rinkinys	
1 egzempliorius	Paliekamas maitinės įstaigoje, atlikusioje prekių eksporto arba Bendrijos, arba bendrojo tranzito pradžios formalumus;

⁹ Sarapinienė S., Avižienis J.Š. Maitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008, p. 28.

2 egzempliorius	Skirtas eksporto statistikos reikmėms. Panaudojamas kaupiant prekybą tarp Bendrijos ir Bendrijos fiskalinei teritorijai nepriklausančių Bendrijos muitų teritorijos dalių statistinius duomenis. Yra paliekamas muitinės įstaigoje, atlikusioje prekių eksporto arba išsiuntimo formalumus;
3 egzempliorius	Po prekių eksporto arba išsiuntimo, gražinamas eksportuotojui;
4 egzempliorius	Paliekamas paskirties muitinės įstaigoje baigus Bendrijos arba bendrojo tranzito operaciją. Jis taip pat naudojamas kaip Bendrijos prekių muitinį statusą įrodantis dokumentas
5 egzempliorius	Skirtas Bendrijos arba bendrojo tranzito procedūrai kontroliuoti. Gražinamas į išvykimo muitinės įstaigą arba muitinės įstaigą, kuriai perduodamas 1-asis egzempliorius, iš paskirties muitinės įstaigos;
6 egzempliorius	Paliekamas muitinės įstaigoje, atlikusioje prekių importo formalumus;
7 egzempliorius	Naudojamas statistikos reikmėms, įskaitant prekybą tarp Bendrijos ir Bendrijos fiskalinei teritorijai nepriklausančių Bendrijos muitų teritorijos dalių statistiką. Paliekamas muitinės įstaigoje, atlikusioje prekių importo formalumus.
8 egzempliorius	atlikus prekių importo formalumus gražinamas gavėjui (importuotojui).

Visus 8 muitinės deklaracijos egzempliorius nebūtini pateikti, pageidaujant galima eksportuojant pateikti 1-ąjį, 2-ąjį, 3-ąjį egzempliorius, importuojant užtenka 6-ojo, 7-ojo ir 8-ojo egzempliorių, o tranzito metu būtini tik 1-asis, 4-asis ir 5-asis egzemplioriai. Kai viena transporto priemone pervežamos vienos rūšies prekės, pildoma viena muitinės deklaracija, o kai kelios prekių rūšys, tai tam naudojami papildomi deklaracijos lapai. Vienos rūšies prekės – tokios, kurios klasifikuojamos vienodai deklaracijoje, kurioms taikomos tokios pačios muitų normos. Gabenant prekes tranzitu, įforminant tranzitą ne Lietuvoje, deklaracijoje ir papildomuose lapuose pildomi tik atitinkami langeliai.

Kitas prekių deklaravimo būdas – žodžiu. Tokiu būdu gali būti deklaruojamos prekės, gabenamos asmeniniame багаže arba siunčiamos fiziniams asmenims. Taip pat užtenka žodinės deklaracijos prekių siuntai, kurių vertė neviršija nustatytos vertės. Laikinais įvežant į Lietuvos teritoriją gyvūnus, kurie pergenami iš vienos ganyklos į kitą, laikinais įvežant organizacijoms priklausančią įrangą, skirtą televizijos ir radijo laidų rengimui, konteinerius, pažymėtus atitinkamos formos identifikavimo ženklais galima deklaruoti tik žodžiu.

Prekių deklaravimas veiksmu pripažįstamas, kai:

- Jeigu muitinėje taikoma žaliojo ir raudonojo kanalų sistema, vežant per žaliąjį kanalą, pažymėtą užrašu, kad deklaruojamų prekių nėra, o jeigu netaikoma šių kanalų sistema, tai nepareiškiant noro pateikti kitokią muitinės deklaraciją;
- Pažymėjus transporto priemonės priekiniame stikle, kad deklaruojamų prekių nėra.

Dviejų kanalų sistema – tai muitinio tikrinimo sistema, kurią teikiant keleivis gali deklaruoti gabenamas prekes, pasirinkdamas vieną iš kanalų: žaliąjį arba raudonąjį¹⁰. Ši sistema sukurta judėjimo per sieną pagreitinimui ir palengvinimui. Pasirinkus žaliąjį kanalą – reiškia, kad deklaruojamų prekių nevežama ir jų deklaruoti nereikia, o raudonąjį – tai reikia deklaruoti prekes žodine išraiška, rašytine arba automatinio duomenų apdorojimo techninėmis priemonėmis.

Įmonės, norėdamos deklaruoti prekes elektroniniu būdu, turi pasirašyti su teritorine muitine sutartį dėl tokių paslaugų teikimo. Elektroninės muitinės deklaracijos turinys turi sutapti su rašytinės muitinės deklaracijos turiniu. Pateikus deklaraciją elektroniniu būdu, būtina pateikti tos pačios deklaracijos rašytinę formą su deklaranto parašu, taip pat kartu su deklaracija privaloma pateikti muitinei deklaruojamas prekes ir visus deklaravimui reikalingus dokumentus. Šiuo atveju, rašytinę formą su parašu daug paprasčiau pateikti, nes sudeklaravus prekes elektroniniu būdu, galima tiesiai iš programos atspausdinti rašytinę deklaraciją ir ją liks tik pasirašyti ir išsiųsti teritorinei muitinei.

Uždeklaravus prekes ir apmokėjus muitą, pritaikytą toms prekėms, jos jau laikomos Bendrijos prekėmis ir išleidžiamos į laisvą apyvartą. Norint, kad ne Bendrijos prekėms būtų suteiktas Bendrijos prekių statusas, reikia pateikti importo deklaraciją aptarnaujančiam muitinės postui. Prekės turi būti deklaruojamos visose oro, jūrų uostose, sienose su kitomis valstybėmis, ten pat įsikūrusiuose muitinės postuose, jeigu jie priklauso teritorinei muitinei.

Muitinės procedūros gali būti:

- Prekių išleidimas į laisvą apyvartą;
- Tranzitas;
- Eksportas;
- Importas;
- Laikinas įvežimas;
- Laikinas įvežimas perdirbti;
- Laikinas išvežimas perdirbti;
- Muitinės prižiūrimas perdirbimas;

Pateikiant prekes išleidimo į laisvą apyvartą deklaravimui, kartu reikia pateikti:

- Prekių pirkimo sąskaita faktūra, kurioje matytųsi prekių vertė;
- Jeigu deklaruojamų prekių vertė mažesnė, nei 10 tūkst. Eur – muitinės vertės deklaracija;
- Dokumentai, reikalingi muitų tarifų taikymui;
- Dokumentai, reikalingi importo draudimams ir apribojimams taikyti;
- Visi kiti, pagal teisės aktus reikalingi dokumentai.

¹⁰ Sarapinienė S., Avižienis J.Š. Muitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008, p. 36.

Deklaruojant greitai gendančius produktus, gyvus gyvūnus, skubias siuntas, humanitarinės pagalbos siuntas, prekes, skirtas diplomatinėms atstovybėms, muitinis tikrinimas ir įforminimas atliekami skubos tvarka ir prekės išleidimo į laisvą apyvartą procedūrai forminti pateikiamos pirmumo tvarka.

Išleidžiamos į laisvą apyvartą prekės, kurios bus išvežtos į kitą Europos Sąjungos valstybę, neapmokestinamos pridėtinės vertės mokesčiu, jeigu:

- Importuojant prekes žinoma, kad jos yra skirtos pardavimui ir išgabenimui į kitą valstybę narę;
- Prekių importo deklaravimo metu, deklaratoras yra registruotas PVM mokėtoju Lietuvoje;
- Importuotų prekių tiekimas į kitą šalį apmokestinamas taikant nulinį PVM tarifą;
- Jeigu prekės per vieną mėnesį nuo jų apmokestinimo momento, išgabenamos į kitą valstybę narę.

Iš trečiųjų šalių įvežamos į Bendrijos teritoriją prekės deklaruojamos išleidimui į laisvą apyvartą tiesiogiai.

Galutinis vartojimas – tai prekių, kurios dėl savo ypatingos paskirties visai arba iš dalies neapmokestinamos importo muitais, išleidimas į laisvą apyvartą ir muitinės prižiūrimas jų vartojimas pagal nustatytą paskirtį.¹¹ Tai gali būti prekės, skirtos laivams, orlaiviams arba geležinkelių vagonams statyti arba remontuoti. Tokias prekes, išleidus į laisvą apyvartą, reikia naudoti pagal paskirtį muitinei prižiūrint.

Prekes, išleidus į laisvą apyvartą galutiniam naudojimui, muitinė prižiūri tol, kol prekės nesuvartojamos galutinai arba kol atsisakoma vykdyti sąlygas. Muitinei pareikalavus, reikia pateikti garantiją, kuri užtikrintų, kad bus sumokėta skola, atsiradusi dėl prekių vartojimo ne pagal galutinio naudojimo paskirtį.

Norint prekes, kurioms suteiktas galutinio vartojimo statusas, išleisti į laisvą apyvartą, privaloma gauti muitinės leidimą. Prašymą išduoti leidimą taikyti galutinio vartojimo procedūrą reikia pateikti teitorinei muitinei, kurios teritorijoje yra prekių galutinio naudojimo vieta arba kurios teritorijoje tvarkomi pagrindiniai prekių apskaitos registrai. Prašymu išduoti leidimą taikyti galutinio vartojimo procedūrą gali būti ir importo deklaracija išleidimo į laisvą apyvartą procedūrai įforminti arba Bendrijos muitinės kodekso 67 priede pateikta forma.

Leidimai taikyti galutinio vartojimo procedūrą išduodami tik Bendrijos muitų teritorijoje įsteigtiems asmeims ir tik, jeigu:¹²

¹¹ Sarapinienė S., Avižienis J.Š. Muitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008, p. 46.

¹² Sarapinienė S., Avižienis J.Š. Muitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008, p. 48.

- asmens vykdoma veikla atitinka galutinio vartojimo sąlygas, ir kad operacijos numatomos atlikti su prekėmis bus atliktos tinkamai;
- asmuo turi prisiimti visus įsipareigojimus tinkamai atlikti procedūras su prekėmis ir tik pagal prekių paskirtį;
- jeigu įmanoma tinkamai atlikti muitinės priežiūrą numatytoms prekėms;
- asmens tvarkoma prekių apskaita leidžia muitinei tinkamai kontroliuoti operacijų su prekėmis atlikimą;
- turint garantiją, kad asmuo tinkamai įvykdys mokesčius įsipareigojimus, susijusius su prekėmis.

Galutinio vartojimo prekės lieka muitinės priežiūrimos ir bet kuriuo metu gali būti apmokestinamos muitais tol, kol nebus su jomis atlikta pirmą kartą procedūra, dėl kurios šios prekės nebuvo apmokestintos importo muitais, arba kol jos neeksportuojamos, nesunaikinamos ar nepradedamos naudoti pagal kitą paskirtį.

Tranzitas – tai muitinės procedūra, sudaranti galimybę asmenims, gabenantiems prekes per tam tikrą teritoriją, nemokėti mokesčių, kuriuos reikėtų sumokėti įvežant prekes į tą teritoriją (arba išvežant)¹³. Kitaip sakant, tai prekių vežimas iš vienos šalies į kitą, kai reikia kirsti šalies tarp jų teritoriją. Tranzitinių prekių apimtis priklauso nuo šalies geografinės padėties ir nuo transporto infrastruktūros. Norint, kad tranzitu būtų vežama daugiau prekių, reikėtų kad gerai veiktų tranzitinių vežimų sistema. Tranzitas gali būti tarptautinis arba nacionalinis. Tranzito dėka palengvinamas prekių vežimas ir jų išsiuntimas iš vienos šalies į kitą nemokant muitų ir kitų mokesčių išsiuntimo ir tranzito šalyje. Yra tarptautinės konvencijos išskirti pagrindiniai tranzito principai.¹⁴

6 lentelė. Pagrindiniai tarptautinių konvencijų nustatyti tranzito principai

Eil. Nr.	Principų rūšys	Principų apibūdinimas
1.	Bendrieji principai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tranzito laisvė; ➤ Dažniausiai nereikalaujama, kad tranzitu gabenamos prekės atitiktų techninius kokybės standartus; ➤ Tranzitui neturi įtakos šalis, iš kurios prekės siunčiamos ir prekių kilmės šalis; ➤ Netaikomi jokie su tranzitu nesusiję draudimai arba apribojimai;
2.	Tranzito procedūrų	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prekių fizinio tikrinimo ribojimas; ➤ Praradus prekes dėl nelaimingo atsitikimo arba nenugalimo jėgos, prekės

¹³ Sarapinienė S., Avižienis J.Š. Muitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008, p. 128.

¹⁴ Sarapinienė S., Avižienis J.Š. Muitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008, p. 129.

	muitinės priežiūra	atleidžiamos nuo muitų; ➤ Nereikalaujama, kad prekės būtų vežamos su palyda arba laikantis nustatyto maršruto.
3.	Sauga ir saugumas	➤ Gabenant prekes kelių rūšių transporto priemonėmis, gali būti kelis kartus taikoma ta pati tranzito procedūra; ➤ Gabenant prekes tranzitu reikalaujama garantijos; ➤ Jeigu nėra ligų pavojaus, tranzitu gabenamų prekių sanitarinis, veterinarinis arba fitosanitarinis tikrinimas neatliekamas;
4.	Garantijos	➤ Tranzito procedūros vykdytojas pasirenka, kokios formos garantiją pateikti; ➤ Muitinė priima bendrąją garantiją iš tranzito procedūros vykdytojų, kurie dažnai vykdo šią procedūrą ir atitinka kitus patikimumo kriterijus; ➤ Baigus tranzito procedūrą, muitinė nedelsiant atsisako jai pateiktos garantijos.

Atsižvelgiant į tai, ar prekės yra Bendrijos ar trečiųjų šalių, joms gali būti taikoma T1 arba T2 procedūra.

- T1 (išorinio tranzito) – tai prekių, kurios yra ne Bendrijos, gabenimas per Bendrijos teritoriją;
- T2 (vidinio tranzito) – Bendrijos prekes gabenant iš vienos Bendrijos muitų teritorijos į kitą per trečiųjų šalių teritoriją.

Tranzito deklaracija – tai muitinės deklaracija, kurioje nurodyta, kad prekės forminamos tranzito procedūrai. Kartu su tranzito deklaracija privaloma pateikti bendrojo administracinio dokumento tranzito rinkinys, TIR knygelė, ATA knygelė.

ATA knygelė – tarptautinis kai kurių prekių laikinojo įvežimo dokumentas, vietoj muitinės deklaracijos, liudijantis, kad gabenamoms prekėms taikoma tarptautinė garantija ir užtikrinantis, kad pažeidus laikinojo įvežimo reikalavimus, bus sumokėti nustatyti muitai ir mokesčiai.

Europos Sąjungos tranzito sistemoje išskiriamos tranzito rūšys: bendrasis tranzitas, Bendrijos tranzitas ir TIR tranzitas.

Eksportas – tai prekių pardavimas ir išvežimas į užsienį. Yra tiesioginis ir netiesioginis tranzitas. Tiesioginis vykdomas, kai gamintojas savo pagamintas prekes tiesiogiai parduoda užsienio pirkėjui, o netiesioginis – kai prekyba vykdoma per tarpininkus. Eksportas, kaip ir importas daro didelę įtaką šalies mokėjimo balansui, eksporto dėka pasiekiamas teigiamas užsienio prekybos balansas, todėl eksporto skatinimas yra daugelio šalių ekonomikos programos tikslų.

Įforminant eksporto procedūrą Lietuvoje, eksportuotoju gali būti Lietuvoje įsteigtas asmuo, kuris eksporto metu yra prekių savininkas arba yra įgaliotas sudaryti perdavimo sandorį.

Pateikiant prekes eksportui, kartu turi būti pateikta eksporto deklaracija ir sumokėti eksporto muitai (Europos Sąjungoje eksporto muitai netaikomi). Deklaracija pateikiama eksportuotojų aptarnaujančiai muitinės įstaigai, kurioje turi būti atlikti formalumai, susiję su muitinės sankcionuotų veikslių įforminimu iš Bendrijos muitų teritorijos išvežamoms prekėms. Kartu su deklaracija privaloma pateikti dokumentus, reikalingus eksporto muitams ir draudimams taikyti, transporto dokumentai, pakavimo aprašai ir dokumentai, susiję su Bendrosios žemės ūkio politikos priemonių įgyvendinimu. Taip pat, eksportuojant prekes, reikia atlikti jų muitinį patikrinimą šią procedūrą įforminančioje eksporto muitinės įstaigoje arba išvežimo muitinės įstaigoje.

Importas – tai prekių įvežimas į Bendrijos muitų teritoriją ir jų deklaravimas. Prekės turi būti importuojamos toje šalyje, kur yra galutiniai jų vartotojai, t.y. gyventojai ar įmonės. Importo procedūros labai panašios kaip ir eksporto, tik skiriasi deklaracijų pildymas ir muitų mokesčių apskaičiavimas.

Laikinas prekių įvežimas – tai muitinės procedūra, kurios metu ne Bendrijos prekės įvežamos į Bendrijos muitų teritoriją iš anksto numatant jas grąžinti neperdirbtas ir nepakeistas. Tai gali būti įvežimas prekių, kuriomis planuojama laikinai naudotis neišleidžiant jų į laisvą apyvartą.

Laikinam prekių įvežimui gali būti forminamos tik tokios prekės, kurias numatoma laikyti arba naudoti šalyje tik tam tikrą laiką, arba numatoma jas reeksportuoti neperdirbtas ir tik jeigu įmanoma identifikuoti jų laikymo arba naudojimo vietą. Norint laikinai įvežti prekes į šalį, privaloma pateikti muitinei prašymą, kad prekėms būtų suteiktas laikinojo įvežimo statusas. Tada muitinė suteikia leidimą ir nustato laikotarpį, kiek laiko prekės gali būti šalyje, bet laikotarpis negali būti ilgesnis nei 24 mėnesiai.

Laikinas įvežimas perdirbti naudingas tuo, kad kitose šalyse darbo jėga pigesnė ir tada galima apdirbti prekes pigiau, nemokėjus muitų ir kitų su tuo susijusių mokesčių. Laikinojo įvežimo perdirbti procedūra gali būti atliekama taikant sąlyginio arba nesąlyginio neapmokestinimo sistemą. Sąlyginio neapmokestinimo atveju prekės neapmokestinamos importo muitais, o sąlyginio apmokestinimo atveju prekės yra apmokestinamos muitais, bet tuos mokesčius galima susigrąžinti perdirbtas prekes išvežus iš Bendrijos muitų teritorijos.

Leidimas laikinai įvežti prekes perdirbimui suteikiamas, jeigu laikomasi ekonominio tikslingumo sąlygų, sudarant palankias sąlygas eksportuoti arba reeksportuoti produktus, jeigu įvežtas prekes vėliau galima identifikuoti produktuose ir jeigu įmanoma užtikrinti, kad prekės bus naudojamas laikantis naudojimo sąlygų. Leidimas laikinai įvežti prekes perdirbimui suteikiamas tik Bendrijoje įregistruotiems asmenims. Leidimai būna kelių rūšių: pirminiai, supaprastinti, atnaujinti arba pakeisti ir bendrieji leidimai.

Laikinas išvežimas perdirbti – tai kai prekės išvežamos iš Bendrijos muitų teritorijos perdirbimui ir vėliau gaunami jau pagaminti produktai iš tų prekių. Paprastai išvežama prekes perdirbti, nes produktų, pagamintų iš jų išleidimas į apyvartą kainuoja pigiau, nei išleisti į apyvartą pačias prekes.

Sarapinienė, Avižienis Muitinės prižiūrimą perdirbimą ivardijo kaip muitinės procedūrą, kurią taikant Bendrijos muitų teritorijoje leidžiama, netaikant Bendrijos prekybos politikos priemonių, naudoti importo muitais neapmokestintas ne Bendrijos prekes, atliekant su jomis perdirbimo operacijas, kurios pakeičia šių prekių rūšį arba pavidalą, o atlikus šias operacijas gautus produktus išleisti į laisvą apyvartą, taikant už juos nustatytas importo muitų normas.¹⁵ Ši procedūra dažniausiai taikoma tada, kai prekių importo muitai yra didesni nei už prekių, pagamintų iš šių produktų importavimą arba importuojamos prekės perdirbamos į pavyzdžius, kurie gali būti atlaisvinti nuo muitų ir kitais panašiais atvejais. Šią procedūrą galima taikyti ne tik įvežtoms iš trečiųjų šalių prekėms, bet ir tranzitu keliaujančioms, ar laikinai saugomoms muitinės sandeliuose prekėms.

Muitinės prižiūrimo perdirbimo procedūra suteikiama, jeigu:

- pareiškėjas yra įregistruotas Bendrijos muitų teritorijoje;
- prekės vėliau galima bus identifikuoti perdirbtuose produktuose;
- perdirbtos prekės negalės būti grąžinamos į ankstesnį pavidalą;
- muitinė turi galimybę prižiūrėti perdirbimo procedūrą;

Lietuvoje dėl geografinės padėties ir susisiekimo infrastruktūros populiariausiai transportas lieka automobiliai.

Europos Sąjungoje taikomos muitų rūšys:

- Bendrieji muitai – jais siekiama reguliuoti užsienio prekybą ir padidinti valstybės biudžetą, gaunant pajamų;
- Specialieji muitai – taikomi kaip atsakomieji (diskriminaciniai) veiksmai prieš kitų valstybių veiksmus;
- Prekybos apsaugos muitai – gali būti antidempingo, kompensaciniai muitai;
- Konvenciniai importo muitai – taikomi prekėms, kurios PPO yra išskirtos didžiausio palankumo prekyboje;
- Preferenciniai importo muitai – kai importuojamos prekės yra pagamintos šalyse, su kuriomis sudarytos preferencinės sutartys, nustatančios prekybos režimą.
- Autonominiai muitai – taikomi prekėms, kurios taikomos ES autonominės priemonės.

¹⁵ Sarapinienė S., Avižienis J.Š. Muitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008, p. 104.

3. MUITINĖS SANDĖLIAI IR MUITINIS SANDĖLIAVIMAS LIETUVOJE

3.1. Muitinės sandėliai ir jų panaudojimas įvežamų prekių apdorojimui

Muitinės sandėliai gali būti atviri arba uždari. Atviruosiuose sandėliuose prekes gali laikyti bet kuris asmuo, o uždaruosiuose tik sandėlio savininkai, bet jie nebūtinai turi būti sandėliuojamų prekių savininkais. Atvirieji muitinės sandėliai skirstomi į:¹⁶

- A tipo – jame visi asmenys gali sandėliuoti ne Bendrijos prekes, bet muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas turi būti sandėlio savininkas.
- B tipo – jame sandėliuoti prekes gali visi asmenys, o jų muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas yra tas pats asmuo, kuris pateikė deklaraciją.
- F tipo – šio muitinės sandėlio savininku yra muitinės įstaiga ir jame prekes sandėliuoti gali bet kuris asmuo.

Uždarieji muitinės sandėliai skirstomi į:

- C tipo – sandėlis, kuriam netaikomos specialios taisyklės, nustatytos D ir E tipo sandėliams.
- D tipo – jame sandėliuojamoms prekėms taikoma supaprastinta išleidimo į laisvą apyvartą procedūra.
- E tipo – jame sandėliuojamos prekės laikomos, kad yra sandėliuojamos uždarajame muitinės sandėlyje, o iš tikrųjų saugomos sandėlio savininko arba nuomotojo prekių saugojimo vietoje.

A tipo, C tipo, D tipo ir F tipo muitinės sandėliuose gali būti sandėliuojamos eksportuojamos arba reeksportuojamos iš Bendrijos muitų teritorijos Bendrijos ir ne Bendrijos prekės, kurių eksporto arba reeksporto muitinės formalumai numatomi atlikti arba jau yra atlikti, jeigu tai yra numatyta muitinės sandėlio steigimo leidime. Visi muitinės sandėliai (išskyrus E tipo) turi savo teritoriją, kurią prižiūri ir nustato muitinė. Ši teritorija gali susidaryti iš pastatų, aikštelių, rezervuarų, esančių viename žemės sklype.

Jeigu viename muitinės sandėlyje laikinai saugomos prekės, bendrijos prekės arba kurioms taikoma muitinio sandėliavimo procedūra, jos turi būti aiškiai atskirtos vienos nuo kitų.

F tipo sandėlį steigti gali tik pati muitinė ir prašymą dėl steigimo pateikia Muitinės departamentui, o visus likusius sandėlius gali steigti bet kuris Bendrijoje įsteigtas asmuo, pateikęs prašymą Muitinei. Jeigu žinoma, kad dėl prekių, kurias planuojama sandėliuoti, reikalingi leidimai arba sutikimai iš užsienio institucijų, tai šitie dokumentai turi būti pateikti kartu su prašymu dėl

¹⁶ ES Muitinės kodeksas. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=169950

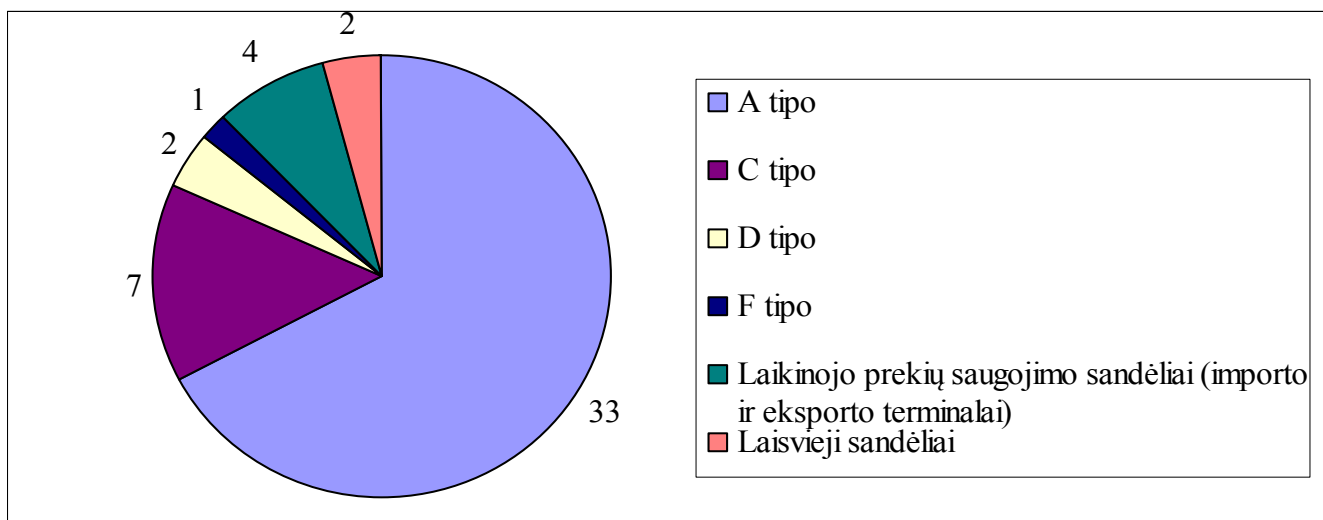
sandėlio steigimo. Taip pat reikia užtikrinti, kad prekių sandėliavimas nereikalaus didelių sąnaudų. Leidimai dėl sandėlių steigimo suteikiami neribotam laikui. Muitinė gali apriboti sandėlio veiklą, jeigu pastebi, kad jo savininkas nesilaiko Bendrijos muitinės kodekso, arba jeigu muitinė negali užtikrinti sandėlio veiklos priežiūros. Pastebėjus pažeidimus sandėlio veikla apribojama nustatytam laikotarpiui, bet jeigu per nustatytą laikotarpį sandėlio savininkas neįvykdo apribojimo atšaukimo sąlygų, muitinė gali nutraukti leidimą dėl muitinės sandėlio steigimo. Taip pat muitinė gali sustabdyti leidimą dėl muitinės sandėlio steigimo ir tuo metu prekių negalima bus nei įvežti į sandėlį, nei iš jo išvežti, norint prekes išvežti reikia įforminti muitinės sankcionuotus veiksmus. Tuo atveju, jeigu sandėlio savininkas po leidimo sustabdymo panaikina priešastis, dėl kurių buvo sustabdytas leidimas, jis gali būti atnaujintas. O jeigu muitinės sandėlio savininkas per nustatytą laikotarpį nepanaikina priešasčių, dėl kurių leidimas buvo sustabdytas, muitinės sandėlio veikla nutraukiama. Taip pat Muitinė gali nutraukti sandėlio veiklą, jeigu nesilaikoma nustatytų sąlygų ir teisės aktų. Tada muitinės sandėlio savininkas privalo per 3 mėnesius nuo muitinės sprendimo nutraukti veiklą priėmimo dienos, nutraukti sandėlio veiklą ir išgabenti iš jo esančias prekes. Tokiu atveju muitinės sandėlio savininkas galės steigti muitinės sandėlį tik po metų nuo sandėlio veiklos nutraukimo dienos.

Jeigu leidime nurodyti duomenys apie muitinės sandėlį pasikeičia, o sandėlio veiklą numatoma tęsti, muitinės įstaigai pateikiamas laisvos formos prašymas tuos duomenis pakeisti ir muitinės įstaiga privalo tą padaryti. Jeigu muitinės sandėlio savininkas nori įsteigti kitą muitinės sandėlį kitame žemės sklypo plote arba kitos teritorinės muitinės teritorijoje, jis turi gauti naują leidimą dėl sandėlio steigimo. Bet jeigu jau įsteigto sandėlio veiklą norima nutraukti, ir kad sandėlis veiktų kitoje vietoje, bet toje pačioje teritorinės muitinės zonoje, užtenka tik pateikti prašymą dėl duomenų pakeitimo su visais reikalingais dokumentais, reikalingais sprendimo priėmimui. Jeigu muitinė priima sprendimą dėl leidimo pakeitimo, sandėlio savininkui suteikiamas pakeistas leidimas dėl muitinės sandėlio. Taip pat, jeigu muitinės sandėlio savininkas ketina reorganizuoti sandėlį, jis turi pateikti prašymą tai muitinės įstaigai, kuri buvo davusi leidimą dėl muitinės sandėlio steigimo, perregistruoti jo turimą muitinės sandėlį į kito tipo. Kartu reikia pateikti dokumentus, reikalingus dėl numatomos vykdyti tame sandėlyje veiklos. Gavus leidimą, savininkas savo teises ir pareigas gali perduoti kitam asmeniui bet muitinė išduotą leidimą panaikina ir išduoda naują leidimą dėl sandėlio steigimo asmeniui, perimančiam teises ir pareigas iš pradinio savininko.

Už muitinės sandėlio veiklą atsako ir jam vadovauja sandėlio savininkas. Sandėlio savininkas turi prižiūrėti, kad prekės iš sandėlio be muitinės žinios nebūtų paimitos ir atsako už prekes, kaip jų saugotojas. Praradus sandėlyje laikytas prekes, dėl sandėlio savininko kaltės, jis turi sumokėti visus importo muitus ir kitus reikiamus mokesčius už prarastas prekes. Kadangi B tipo muitinės sandėlyje vykdytojas yra ne sandėlio savininkas, o kitas asmuo, tai už prarastas prekes sandėlio savininkui mokėti nei importo muitų nei kitų mokesčių nereikia.

Muitinė, suteikusi leidimą dėl sandėlio steigimo, turi teisę reikalauti iš sandėlio savininko garantijų, užtikrinančių, kad savininko įsipareigojimai bus tinkamai įvykdyti. Steigiant B tipo ir F tipo sandėlius, garantijų pateikti nereikia.

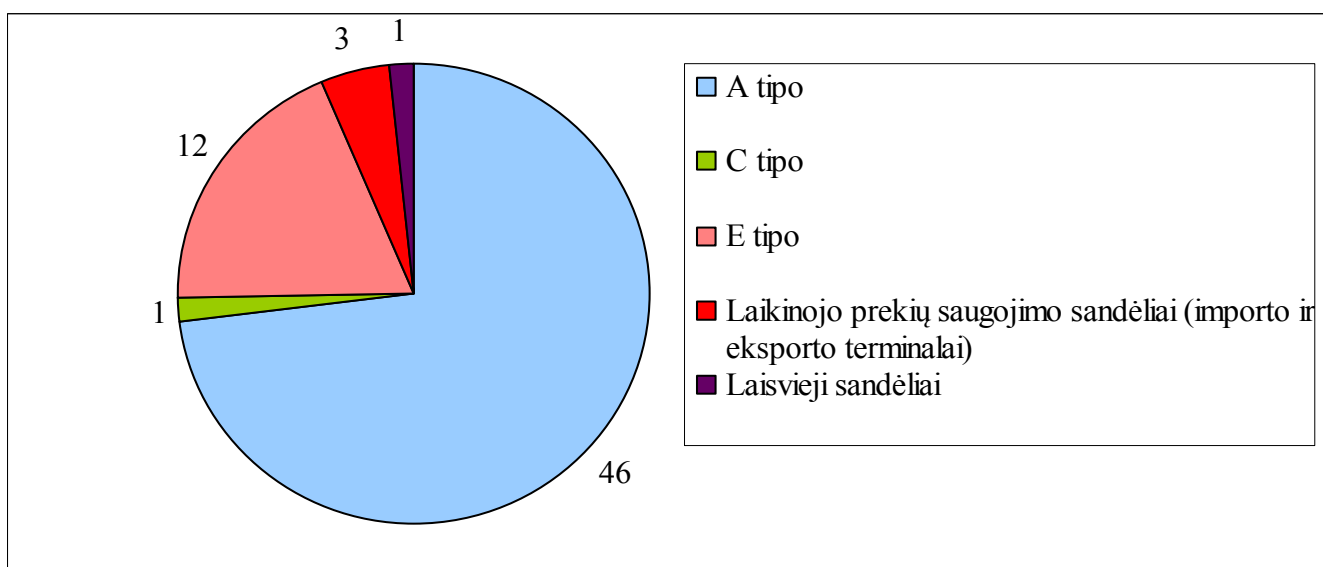
Muitinės sandėlio savininkas privalo sudaryti sutartį dėl muitinės sandėlio aptarnavimo su teritorine muitine.

Šaltinis: LR Muitinės skelbiami duomenys.

6 pav. Kauno teritorinei muitinei priklausantys muitinės sandėliai

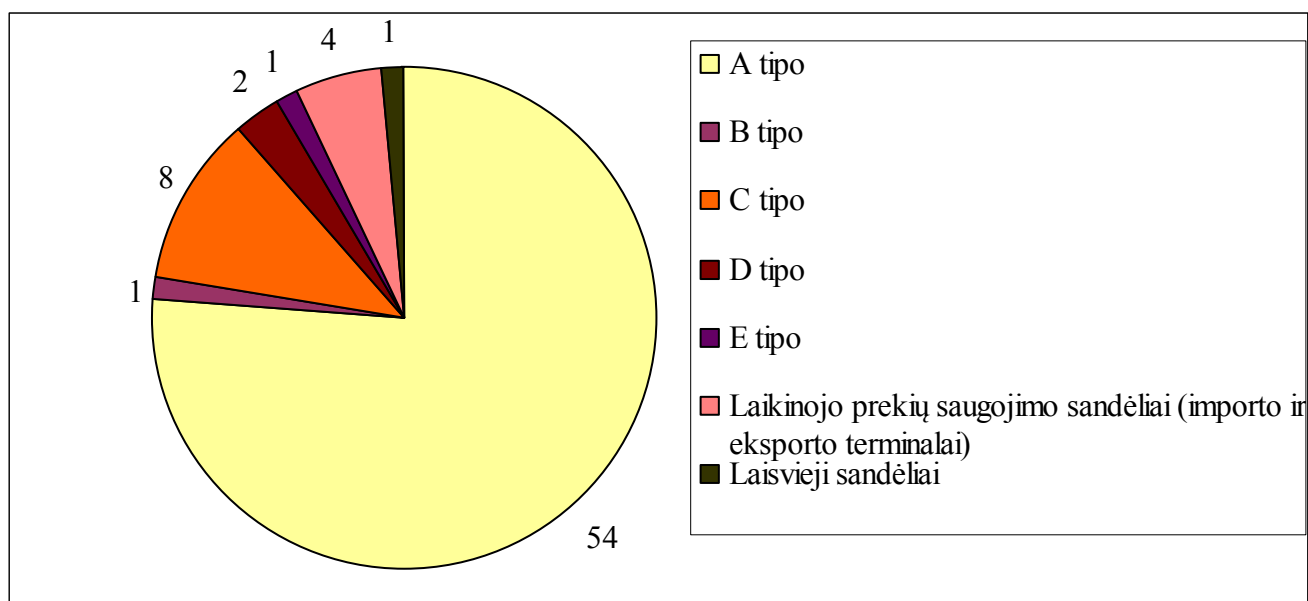
Kauno teritorinės muitinės zonoje yra įsteigta 49 muitinės sandėliai, iš jų net 33 A tipo, 7 C tipo, 2 D tipo, tik 1 F tipo, laikinojo prekių saugojimo sandėliai 4 ir 2 laisvieji sandėliai. Šiai teritorijai priskiriami sandėliai, kurie randasi Kaune, Jonavoje, Alytuje, Lazdijuose, Raseiniuose, Marijampolėje, Kėdainiuose, Kaišiadoryje, Panevėžyje ir Rokiškėse.

Šaltinis: LR Muitinės skelbiami duomenys.

7 pav. Klaipėdos teritorinei muitinei priklausantys muitinės sandėliai

Klaipėdos teritorinės muitinės zonoje įsteigta 63 muitinės sandėliai, iš jų net 46 A tipo, 1 C tipo, 12 E tipo, 3 laikinojo prekių saugojimo sandėliai ir 1 laisvasis sandėlis. Šiai teritorijai priskiriami sandėliai, kurie randasi Klaipėdoje, Kretingoje, Šiauliuose, Šilutėje, Plungėje ir Radviliškėse.

Šaltinis: LR Muitinės skelbiami duomenys.

8 pav. **Vilniaus teritorinei muitinei priklausantys muitinės sandėliai**

Vilniaus teritorinės muitinės zonoje įsteigta 71 muitinės sandėlis, iš jų net 54 A tipo, iš kurių 1 veikla yra sustabdyta, 1 B tipo, 8 C tipo, 2 D tipo, 1 E tipo, 4 laikinojo prekių saugojimo sandėliai ir 1 laisvasis sandėlis. Šiai teritorijai priskiriami sandėliai, kurie randasi Utenoje, Vilniuje, Druskininkuose, Varėnoje, Trakuose, Elektrėnuose, Širvintose, Šalčininkuose ir Švečioniuose.

Pagal pateiktus duomenis galima spręsti, kad Vilniuje daugiausiai įformina importo ir eksporto deklaracijų dėl to, kad čia įsteigta daugiausiai muitinės sandėlių.

3.2. **Muitinės formalumai į muitinės sandėlių talpinamoms prekėms**

Muitinės sandėlio savininkas visus klausimus susijusius su prekių inventorizacija, apskaita, sandėlio tvarkymo, konstrukcijos ir kt., taip pat dėl muitinės sandėlio darbo laiko sprendžia pats, bet būtinai turi suderinti viską su teritorine muitine.

Muitinės sandėliuose gali būti sandėliuojamos visos ne Bendrijos prekės ir nebus apmokestintos importo muitais ir kitais mokesčiais. Prekės, kurios reikalinga ypatinga priežiūra, t.y. pavojingos prekės, kurioms laikyti reikia specialių įrenginių, turi būti sandėliuojamos tik specialiai tam skirtose sandėliuose.

Muitinio sandėliavimo procedūra taikoma prekėms:

- Tiesiogiai atvežtoms iš trečiųjų šalių;

- Laikinai sagotoms prekėms;
- Baigiant tranzito procedūrą;
- Baigiant laikinojo įvežimo procedūrą;
- Baigiant laikinojo įvežimo perdirbti procedūrą;
- Baigiant muitinės prižiūravimo perdirbimo procedūrą.

Norint prekes įforminti muitinio sandėliavimo procedūrai, privaloma pateikti muitinei deklaraciją, nurodant, kokiai muitinės procedūrai prekės deklaruojamos. Prekių mutinio sandėliavimo procedūros pradžia laikoma ta diena, kada muitinė priima pateiktą deklaraciją.

Visų tipų, išskyrus F tipo, muitinės sandėlių savininkai atsako už sandėliuojamų prekių apskaitą ir turi užtikrinti, kad visos prekės būtų apskaitomos. Muitinės sandėliuose esančių prekių apskaitos tvarka yra nustatyta Muitinės departamento generalinio direktoriaus. Sandėliuojamos Bendrijos prekės ir ne Bendrijos prekės apskaitomos vienodai, bet būtinai jos turi būti apskaitomos atskirai.

B tipo muitinės sandėliuose laikomos prekės apskaitomos pagal įformintas muitinės deklaracijas, dėl to muitinės sandėlio savininkas neprivalo tvarkyti sandėliuojamų prekių apskaitos.

F tipo muitinė sandėliuose laikomas prekes apskaito šio tipo sandėlius prižiūrinčios muitinės įstaigos, taip pat registruoja visą reikiamą informaciją, reikalingą prekių muitinei priežiūrai užtikrinti. Kituose sandėliuose laikomų prekių apskaitos prižiūrinčios muitinės įstaigos netvarko, tik gali registruoti jų deklaracijų duomenis.

Prekių, įformintų muitinės sandėliavimo procedūrai, kartu su apskaitos dokumentais registruojama:

- Statusas, rūšis, kiekis, nurodyti deklaracijoje;
- Duomenys apie muitinės deklaracijas, įformintas po muitinio sandėliavimo procedūros;
- Duomenys apie dokumentus, susijusius su sandėliavimo procedūros įforminimu ir jos baigimu.
- Muitinės sandėlyje laikomų prekių priežiūrai reikalinga informacija;
- Jeigu tame pačiame sandėlyje laikomos Bendrijos prekės, tai reikalinga informacija apie jas.
- Informacija, reikalinga sandėliuojamų prekių identifikavimui;
- Informacija apie atliktas tvarkymo operacijas;
- Jeigu prekės buvo laikinai išgabentos iš muitinės sandėlio teritorijos, tai informacija apie išgabenimą.

Muitinės apskaitoje registruotos prekės turi sutapti su faktiškai esančiomis prekėmis. Muitinei pareikalavus, sandėlio savininkas turi pateikti savo apskaitos dokumentus, kuriuose nurodyti tikslūs prekių kiekiai ir jų rūšys.

Tuo atveju, jeigu muitinės sandėlyje neįmanoma atlikti tvarkymo operacijų, vykdytojas gali tas prekes laikinai išvežti iš muitinės sandėlio ir tvarkyti jas kitoje vietoje ir privalo prižiūrinėti muitinės įstaigai pateikti prašymą dėl laikinojo prekių išgabavimo iš muitinės sandėlio su paaiškinimu, dėl kokios priežasties norima prekes išgabenti ir nurodyti kiek laiko jos bus išgabentos. Bet jeigu šio muitinės sandėlio steigimo leidime buvo nurodyta, kad kai kurias prekių tvarkymo operacijas numatoma atlikti laikinai išgabenant prekes iš muitinės sandėlio, tai prašymo pateikinet teritorinei muitinei nereikia, užtenka tik perspėti, kad ketinama prekes laikinai išvežti įprastinėms jų tvarkymo procedūroms atlikti. Laikinas prekių išgabavimas iš muitinės sandėlio negali trukti ilgiau nei 3 mėnesius, bet susidarius nenumatytoms aplinkybėms šis laikotarpis gali būti pratęsimas. Bet prekės vis tiek turi būti apskaitomos sandėlyje ir ten registruojamos.

Sandėliuojamos prekės gali būti perkeliomos iš vieno sandėlio į kitą, tokia procedūra laikoma tranzito procedūra, tačiau muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojui pageidavus, pervežant prekes, gali būti nepertraukiama muitinės sandėliavimo procedūra ir netaikoma tranzito procedūra. Bet nepertraukiant muitinės sandėliavimo procedūros prekės gali būti gabamos tik iš B tipo arba į B tipo sandėlį. Prekės turi būti apskaitomos viename sandėlyje, jas išgabenant ir kitame, į kurį perkeliomos.

Asmuo, kuris turi teisę disponuoti muitinės sandėlyje sandėliuojamomis prekėmis, gali iš sandėlio paimti visas prekes, pateikdamas jas kitiems muitinės veiksams forminti. Jeigu iš muitinės sandėlio išduodamos prekės dėl nelaimingo atsitikimo sugedusios ar susigadinusios, joms taikomi importo muitai, tačiau jeigu pavyksta nustatyti, kad prekės sugadintos dėl stichinės nelaimės ar nelaimingo atsitikimo, importo muitų už jas mokėti nereikia.

Muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas turi teisę visas sandėlyje esančias prekes neatlygintinai perduoti valstybei, išskyrus, kai nustatoma, kad prekės yra bevertės arba jas reikia sunaikinti. Sunaikinti prekes vykdytojas gali muitinei prižiūrint.

Prekės iš muitinio sandėlio gali būti išgabamos tik įforminus jas kitai muitinės procedūrai. Į laisvą apyvartą išleidžiamos prekės, kai už jas sumokėti importo muitai, kurie skaičiuojami pagal galiojančias normas.

3.3. Tranzitu gabamos prekės

Tranzitas – tai prekių pervežimas per kokios nors valstybės teritoriją, nemokant mokesčių už prekių įvežimą. Muitų teisės aktuose tranzitu laikoma prekių gabavimas iš vienos muitinės įstaigos į kitą. Tranzito srautus skatinama didinti, nes tranzitas turi didelę reikšmę šalies mokėjimo balansui. Bet norint padidinti tranzito apimtį, būtina, kad gerai veiktų tranzitinių vežimų sistema. Jeigu nebūtų tarptautinio tranzito sistemų, pervežant prekes reikėtų jas kiekvienoje šalyje deklaruoti tranzito procedūrai iš naujo, tai labai sulėtintų ir apsunkintų pervežimus. Pagrindinis tranzito tikslas – palengvinti prekių pervežimą per šalis, nemokant muitų ir kitų mokesčių išvykimo ir tranzito šalyse.

Tarptautinė konvencija nustato tokius pagrindinius tranzito principus:

1. Bendrieji principai:
 - 1.1. tranzito laisvė;
 - 1.2. nereikalaujama, kad prekės atitiktų techninius kokybės standartus;
 - 1.3. neturi įtakos šalis, iš kurios prekės išsiunčiamos ir prekių kilmės šalis;
 - 1.4. netaikomi jokie su tranzitu nesusiję draudimai ar apribojimai;
2. Tranzito procedūrų muitinės priežiūra:
 - 2.1. prekių fizinio tikrinimo ribojimas;
 - 2.2. dėl nelaimingo atsitikimo arba nenugalimos jėgos prarastos prekės atleidžiamos nuo muitų;
 - 2.3. nereikalaujama, kad prekės būtų vežamos su palyda arba nustatytu maršrutu;
3. Sauga ir saugumas:
 - 3.1. gabenant prekes kelių rūšių transporto priemonėmis, gali būti forminama ta pati muitinės procedūra;
 - 3.2. gabenant prekes tranzitu reikalaujama garantijos;
 - 3.3. jeigu nėra ligų pavojaus, neatliekamas prekių sanitarinis, fitosanitarinis arba veterinarinis patikrinimas;
4. Garantijos:
 - 4.1. tranzito procedūros vykdytoja pats pasirenka kokios formos garantiją pateikti;
 - 4.2. baigus tranzito procedūrą, muitinė iš karto atsisako jai pateiktos garantijos.

Tranzito procedūra labai naudinga Europos Sąjungos šalims, kadangi čia yra viena muitų teritorija, bet susidaro iš daug skirtingų mokesčių teritorijų, ji apmažina darbo apimtį muitinėse, leidžia patogiau deklaruoti prekes importuotojams, jiems patogesnėse vietose.

1987 m. gegužės 20 d. buvo pasirašyta konvencija dėl bendrosios tranzito procedūros, kuri taikoma pervežant prekes tarp Europos Sąjungos valstybių ir ELPA šalių (Norvegija, Islandija, Šveicarija ir Lichtenšteinas). Ši konvencija taikoma gabenant krovinius visomis, išskyrus jūrų, transporto priemonėmis. Konvencijoje nustatyta tranzito procedūros atlikimo tvarka, vykdytojų prievolės, garantijos tranzito procedūrų atlikimui.

Bendrijos tranzito procedūra taikoma:

- Gabenant ne Bendrijos prekes iš vienos Bendrijos muitų teritorijos vietos į kitą;
- Gabenant Bendrijos prekes, kurioms taikomos specialios Bendrijos priemonės iš vienos Bendrijos muitų teritorijos vietos į kitą;
- Gabenant ne Bendrijos prekes iš vienos Bendrijos muitų teritorijos vietos į kitą per trečiąsias šalis.

Bendrosios tranzito procedūros gali būti išorinis Bendrijos tranzitas (T1) arba vidinis Bendrijos tranzitas (T2).

Tranzito deklaracijoje turi būti nurodyta, kad prekės deklaruojamos tranzito procedūrai įforminti ir pateikiant deklaraciją, reikia kartu pateikti bendrojo administracinio dokumento tranzito rinkinys, TIR knygelė, ATA knygelė. Taikant tranzito procedūrą, prekės gali būti gabenamos su T1 arba T2 tranzito deklaracija. Tuo atveju, jeigu prekes išvežama arba numatoma išvežti ne į Bendrijos muitų teritoriją, arba su prekėmis kartu vežamos tokios prekės, kurias numatoma iškrauti Bendrijos muitų teritorijoje ir trečiosiose šalyse, arba prekės pervežamos iš vienos Bendrijos muitų teritorijos šalies į kitą, bet per trečiąją šalį, privaloma pateikti TIR knygelę.

Tranzito procedūros vykdytojas yra atsakingas už tranzito procedūros reikalavimų įvykdymą, juo gali būti prekių vežėjas, siuntėjas, ekspeditorius, gavėjas arba muitinės tarpininkas. Vykdytojas privalo pateikti muitinei garantiją, kuria įsipareigoja tinkamai įvykdyti tranzito procedūrą. Garantijos gali būti vienkartinės (vienai tranzito procedūrai atlikti) arba bendrosios (kelioms procedūroms įvykdyti). Vienkartinė garantija gali būti piniginis užstatas, vienkartinės garantijos dokumentas arba lakštas. TIR ir ATA knygelės irgi pripažįstamos kaip vienkartinės garantijos. Muitinės įstaiga, priėmusi piniginių užstatą, kaip garantiją, po tranzito procedūros įvykdymo privalo užstatą grąžinti vykdytojui arba gali naudoti jį kitai tranzito procedūrai kaip garantiją. Bendroji garantija naudojama kelioms tranzito procedūroms atlikti.

Pagal TIR pagrindinius reikalavimus prekės turi būti pervežamos saugiomis transporto priemonėmis, prireikus net konteineriais, muitų sumokėjimas užtikrinamas tarptautine garantija, su pervežamomis prekėmis turi būti TIR knygelė.

TIR sistema:

1. Transporto priemonių ir konteinerių saugumas;
2. TIR knygelių išdavimo kontrolė;
3. TIR knygelė;
4. Muitinės priežiūros priemonių tarptautinis pripažinimas;
5. Tarptautinė garantijų grandinė (užtikrina, kad tuo atveju, kai nesumokėtų mokesčių ir muitų neįmanoma išieškoti iš TIR knygelės turėtojo, jie būtų išieškoti iš nacionalinės garantuojančiosios asociacijos).

Tranzito vykdytojas, gabendamas prekes, privalo laikytis nustatyto maršruto, bet jeigu jis užtikrina, kad bet kuriuo metu bus galima nustatyti kurioje vietoje yra prekės, tada vykdytojas gali gabenti prekes kitu maršrutu.

Asmenys, kurie turi leidimą naudotis bendrąja garantija arba atleisti nuo prievolės pateikti garantiją, gali įforminti prekes tranzito procedūrai nepateikiant jų muitinės įstaigai ir nepateikiant atspausdintos tranzito deklaracijos. Bet tokiu atveju siuntėjas iki prekių išgabavimo turi pateikti

gabavimo maršrutą, identifikavimo priemones ir nurodyti laiką, per kurį numatoma nugabenti prekes iki paskirties taško. Bet prieš prekių išgabavimą siuntėjas turi įspėti muitinės įstaigą, kada planuojama išgabenti prekes, kad muitinės atstovai galėtų atvykti ir patikrinti prekes. Po prekių išsiuntimo įgaliotas siuntėjas turėtų pateikti išvykimo muitinės įstaigai atspausdintą muitinės deklaracijos egzempliorių, bet kadangi yra įdiegta nauja kompiuterizuota tranzito sistema, tai deklaracija reikia pateikti elektroniniu būdu.

Tokia pat privilegiją turi ir prekių gavėjai, nenorintys prekių gabenti į muitinės įstaigą, gali pateikti prašymą suteikti jiems įgaliotojo gavėjo statusą, tada prekės būtų atgabenamos tiesiai į gavėjo nurodytą vietą. Bet atgabenus prekes, gavėjas privalo nedelsdamas apie tai pranešti paskirties muitinės įstaigai, muitinė nustato laiką, per kurį jos atstovai privalo atvykti patikrinti prekes. Jeigu per nustatytą laikotarpį muitinės pareigūnai neatvyksta, tai prekių gavėjas turi teisę pats nuimti plombas ir iškrauti prekes. Pastebėjus neatitikimus su tranzito deklaracija, arba pažeistas plombas reikia iškart apie tai informuoti muitinės įstaigą. Gavus prekes, įgaliotasis asmuo turi kuo greičiau įforminti tranzito dokumentus, deklaracijas ir pateikti muitinei.

Gabenant prekes geležinkeliu, deklaracijų papildomai pildyti nereikia, nes CIM važtaraštis, kuris gabenamas su prekėmis laikomas tranzito deklaracija, o geležinkelio įmonė, pervežanti prekes laikoma tranzito procedūros vykdytoju.

4. MUITINĖS SANDĖLIŲ PANAUDOJIMAS Į LIETUVĄ IŠ BKR MUITŲ SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ ĮVEŽAMOMS MUITINĖS PRIŽIŪRIMOMS PREKĖMS

4.1. Lietuvos užsienio prekybos su RBK muitų sąjungos valstybėmis narėmis prekių srauto apžvalga.

Įkuriant BKR muitų sąjungą buvo tikėtasi naujų perspektyvų ir ekonomikos sustiprinimo. Nemažai žemės ūkio ir maisto produktų iš Lietuvos eksportuojama į Rusiją, todėl labai tikėtina, kad BKR muitų sąjunga turės įtakos Lietuvos ekonomikai, tuo labiau, kad Rusija ir Baltarusija yra Lietuvos kaimynės, nuo to tikimybė, kad Lietuvos ekonomika pagerės, didėja.

Šiame skyriuje analizuosime Lietuvos eksportą ir importą į BKR muitų sąjungos šalis nares pagal eksportui ir importui pateiktų muitinės deklaracijų skaičių, naudojamą transporto rūšį, eksporto bei importo deklaracijų muitinio įforminimo vietą, prekių vertę ir jų kieki.

7 lentelė. Lietuvos eksporto į BKR muitų sąjungos šalis apimtys, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Baltarusija	1,85	2,09	3,00	2,47	3,64	4,38	4,50
Rusija	5,57	8,14	9,88	6,64	10,56	14,08	18,32
Kazachstanas	0,25	0,45	0,47	0,40	0,40	0,64	0,70
Iš viso	7,67	10,68	13,35	9,50	14,61	19,10	23,52

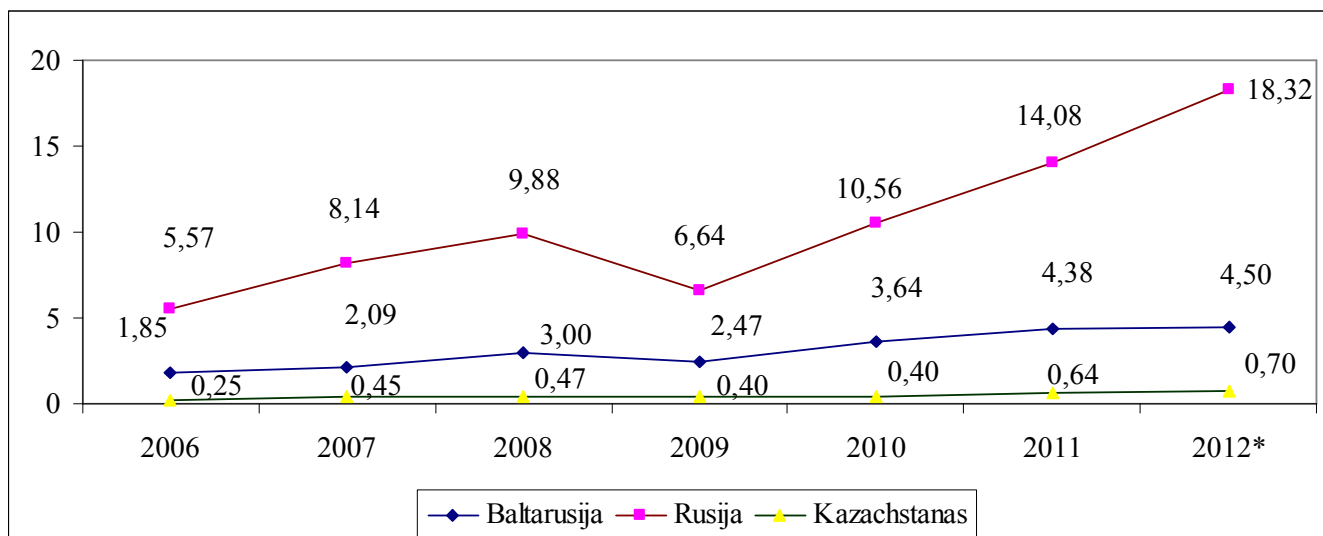
Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Iš 7 lentelėje pateiktų duomenų matoma, kaip kito Lietuvos eksporto į BKR šalis nares apimtys per pastaruosius 7 metus. Nuo 2006 m. iki pat 2009 m. daugiausiai buvo eksportuota į Rusiją. Baltarusija buvo antroje vietoje. 2007 metais eksportas į Rusiją sudarė 8,14 proc., o iki 2008 metų paaugo 21,4 proc. ir sudarė 9,88 mlrd. Eur. 2009 metais dėl finansinės krizės pakito visi ekonominiai rodikliai, tarp jų ir eksportas. Tuo metu į Rusiją buvo eksportuota tik už 6,64 mlrd. Eur. Palyginus su 2008 m. eksportas sumažėjo net 32,8 proc., bet 2011 metais eksportas į Rusiją atsigavo ir siekė net 14,08 mlrd. Eur, o 2012 m. net 18,32 mlrd. Eur.

Per pastaruosius 7 metus eksporto į Rusiją apimtys sudarė 15-20 proc. viso Lietuvos eksporto. Šis rodiklis nuo 2006 m. iki 2009 m. vis augo, bet 2009 m. smuko beveik 6 proc. punktais palyginus su 2008 m., bet jau 2010 m. buvo eksportuota daugiau ir nuo 2009 m. iki 2012 m. paaugo 175,90 proc.

Eksportas į Baltarusiją per pastaruosius 7 metus sudarė 5-6 proc. viso Lietuvos eksporto. Palyginus 2006 m. ir 2007 m. matome, kad į Baltarusiją buvo eksportuota beveik dvigubai prekių. 2008 m. buvo eksportuota prekių už 3 mlrd. Eur, bet 2009 m. rodiklis žymiai sumažėjo ir sudarė tik 2,47 mlrd. Eur., bet atsigauant ekonomikai iki 2012 m., rodiklis paaugo iki 4,50 mlrd. Eur, o tai sudarė beveik 82,19 proc., palyginus su 2009 m.

Eksportas į Kazachstaną sudarė mažiausią dalį, per visą nagrinėjamą laikotarpį buvo eksportuota už beveik 0,5 mlrd. Eur. Tik 2011 metais eksportas paaugo ir į Kazachstaną eksportuota už 0,64 mlrd. Eur. Ta pati informacija žemiau pateikta grafiškai.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

9 pav. Lietuvos eksportas į BKR muitų sąjungos šalis nares, mlrd. EUR.

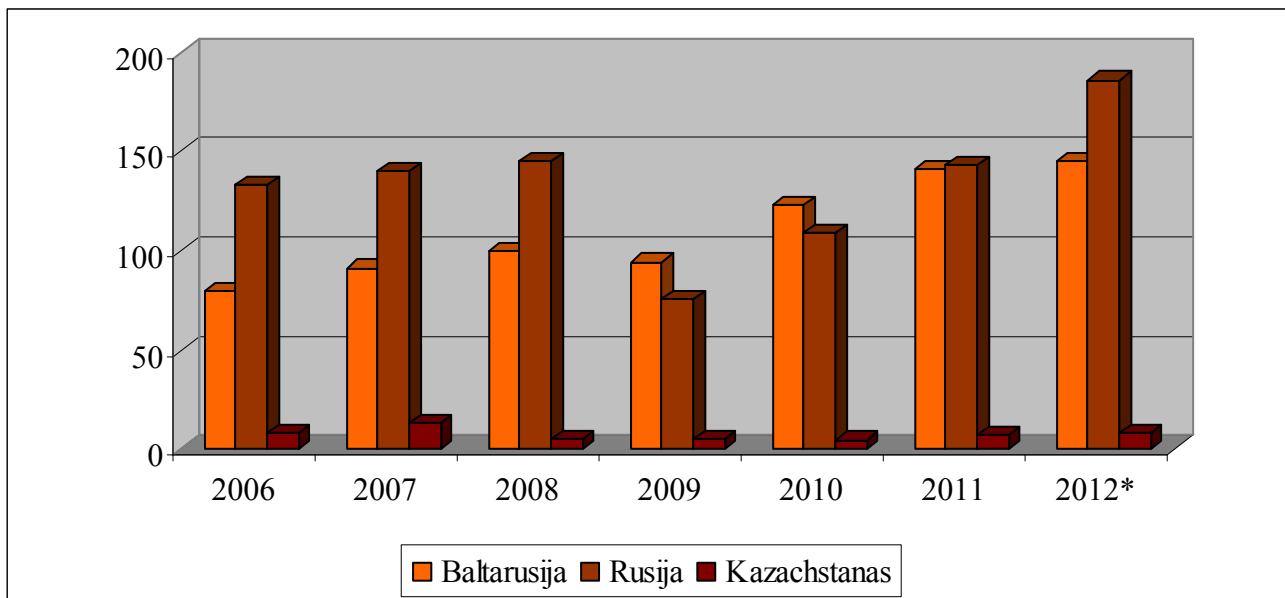
Iš 9 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad Lietuva daugiausiai eksportavo prekių, vertinant pagal jų vertę, į Rusiją, ir tai 2012 m. siekė net 18,32 mlrd. Eur. Nuo 2006 m. iki 2012 m., neskaitant finansinės krizės padarinių 2009 m., eksportas vis augo, tik į Kazachstaną per visą laikotarpį eksportuota maždaug vienodai ir tai sudarė apie 400 mln. Eur, tik nuo 2011 m. iki 2012 m. padidėjo iki 700 mln. Eur. 2006 m. į Baltarusiją buvo eksportuota už 1,85 mlrd. Eur, 2007 m. palyginus su 2006 m. eksportas paaugo 13 proc. ir sudarė jau 2,09 mlrd. Eur. 2008 m. palyginus su 2007 eksportas vėl paaugo 44 proc., o jau 2009 m. sumažėjo 18 proc. palyginus su 2008 m., bet 2010 m. vėl pradėjo augti ir siekė net 3,64 mlrd. Eur, o tai sudaro 48 proc. augimą lyginant su 2009 m. 2011 m. irgi buvo kilimas, bet ne toks žymus, eksportas paaugo 20 proc. ir tai sudarė 4,38 mlrd. Eur. 2012 m. eksportas į Baltarusiją sudarė 4,5 mlrd. Eur.

Į Rusiją 2006 m. buvo eksportuota prekių ir paslaugų už 5,57 mlrd. Eur, o jau iki 2007 m. net 46 proc. daugiau ir tai sudarė 8,14 mlrd. Eur, iki 2008 m. padidėjo dar 21,4 proc. ir sudarė 9,88 mlrd. Eur, bet iki 2009 m. staigiai sumažėjo apimtys 33 proc. o jau iki 2010 m. pakilo net 59,2 proc. ir sudarė 10,56 mlrd. Eur. Iki 2011 m. pakylimas buvo ne toks žymus, tik 33,3 proc., tai sudarė 14 mlrd. Eur, o 2012 m. pakilo net iki 18,32 mlrd. Eur, t.y. lyginant su 2011 m. augimas 30 proc.

Į Kazachstaną eksportuota buvo labai mažai, 2006 metais buvo tik 250 mln. Eur, bet iki 2007 m. pakilo net 78 proc. – t.y. 450 mln. Eur. Tokios eksporto į Kazachstaną apimtys išliko net iki 2010 m., o jau 2011 m. vėl buvo pakylimas 59,3 proc. ir tai sudarė 640 mln. Eur. 2012 m. vėl padidėjo ir siekė jau 700 mln. Eur. Kadangi beveik visą eksporto į BKR muitų sąjungos šalis dalį sudarė eksportas į Rusiją,

tai galima teigti, kad eksportas į BKR muitų sąjungos šalis per 2006 – 2012 m. svyravo labai panašiai, kaip ir eksportas į Rusiją.

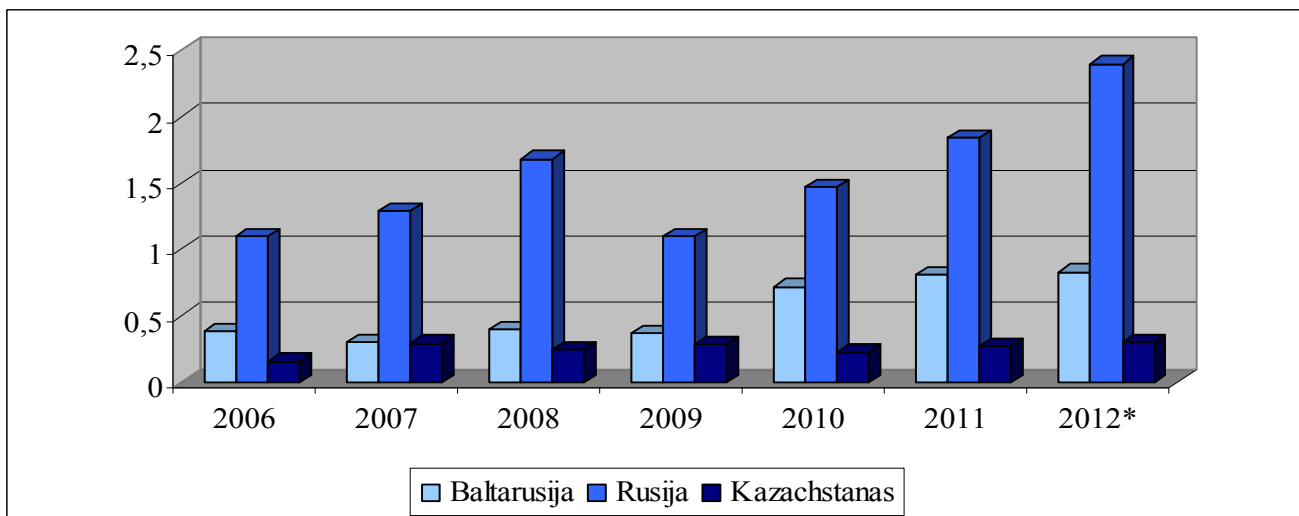
Vertinant pagal deklaracijų kiekį rodikliai išliko panašūs ir tai pavaizduota 7 paveikslėlyje.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

10 pav. Lietuvos eksporto į BKR muitų sąjungos šalis nares deklaracijų apimtis, tūkst. vnt.

Per visą nagrinėjamą laikotarpį deklaracijų skaičius į Rusiją išliko maždaug vienodas, buvo įforminta apie 140 tūkst. deklaracijų, tik 2009 – 2010 m. finansinės krizės pasekmės lėmė, kad į Rusiją buvo įforminta tik 80 tūkst. deklaracijų. O 2012 m. deklaracijų kiekis padidėjo net iki 186 tūkst. vnt. Į Baltarusiją kiekvienais metais buvo forminama vis daugiau deklaracijų, 2006 m. buvo įforminta 80 tūkst. deklaracijų, o 2012 m. net 145 tūkst. vnt. Į Kazachstaną per visą laikotarpį buvo forminama tik apie 3 – 10 tūkst. vnt. deklaracijų.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

11 pav. Lietuvos Eksportas į BKR muitų sąjungos šalis, mln. t.

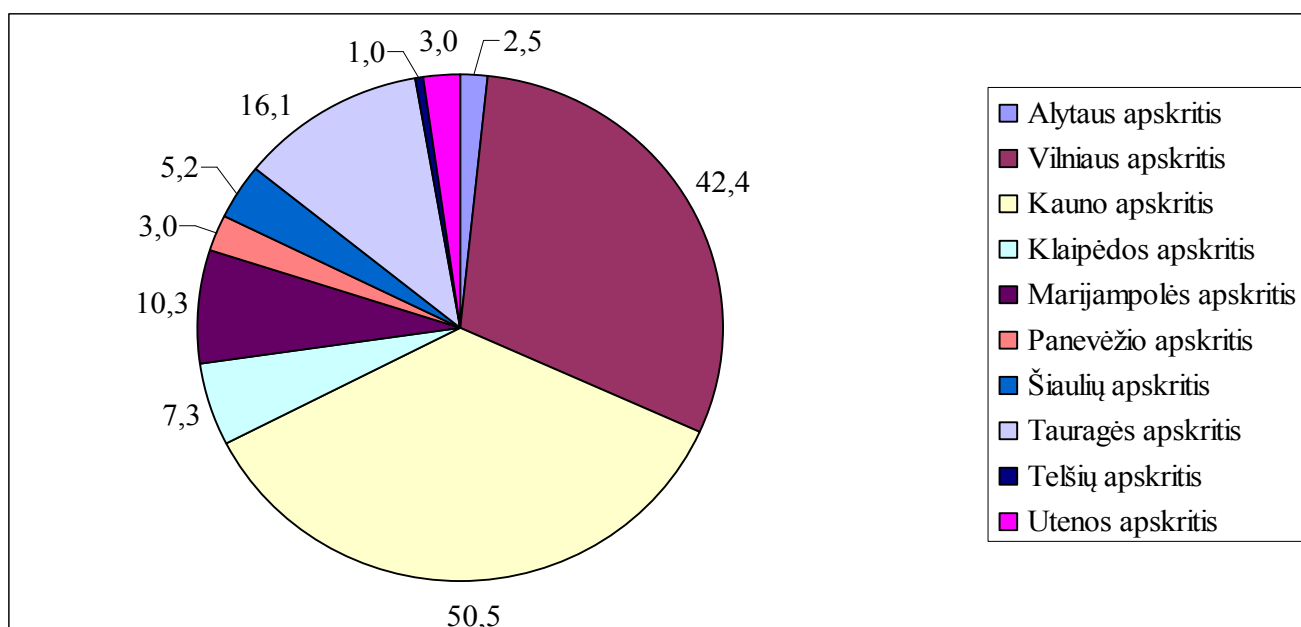
Prekių svoris ne visada atitinka kainą, tai toliau bus panagrinėta kaip kito eksportuotų prekių masė, mln. t.

Iš grafike pateiktų duomenų matoma, kad nors per pastaruosius 7 metus eksportuotų prekių pagal jų vertę skaičius labai kito, bet pagal jų svorį išliko maždaug vienodas. Galima teigti, kad tam turėjo įtakos infliacija ir valiutų kursų svyravimai, net į išvardytas šalis eksportuojamos per pastaruosius metus tos pačios prekės. Į Baltarusiją nuo pat 2006 m. iki 2009 m. eksportuota prekių buvo apie 400 tūkst. t, o 2010 – 2012 m. apie 800 tūkst. t.

Į Rusiją per nagrinėjamą laikotarpį eksportuota maždaug 1 mln. t prekių, tik 2008 m. ir 2011 m. virš 1,5 mln. t., o 2012 m. apie 2,3 mln. t. Į Kazachstaną 2006 – 2012 m. buvo eksportuota po maždaug 0,2 – 0,3 mln. t.

Daugiausiai eksportuojamų prekių forminama Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskrityse. Tai priklauso nuo to, kad šiuose miestuose veikia daugiausiai muitinės tarpininkų.

Eksportas į Baltarusiją daugiausiai forminamas Kauno apskrityje, nors Baltarusijos siena kertasi su Vilniumi, geografinė padėtis didelės įtakos tam nedaro. Kauno apskrityje nuo 2006 metų eksporto deklaracijų forminama dvigubai daugiau negu Vilniaus apskrityje, nors 2010 metų skirtumas vis mažėja ir 2011 metais Kauno apskrityje buvo įforminta tik 8 tūkst. vnt. deklaracijų daugiau negu Vilniaus apskrityje, iš to galima prognozuoti, kad 2013 metais skirtumas mažės arba Vilniaus apskrityje bus įforminta deklaracijų daugiau nei Kauno apskrityje ši informacija pateikta 9 paveikslėlyje.

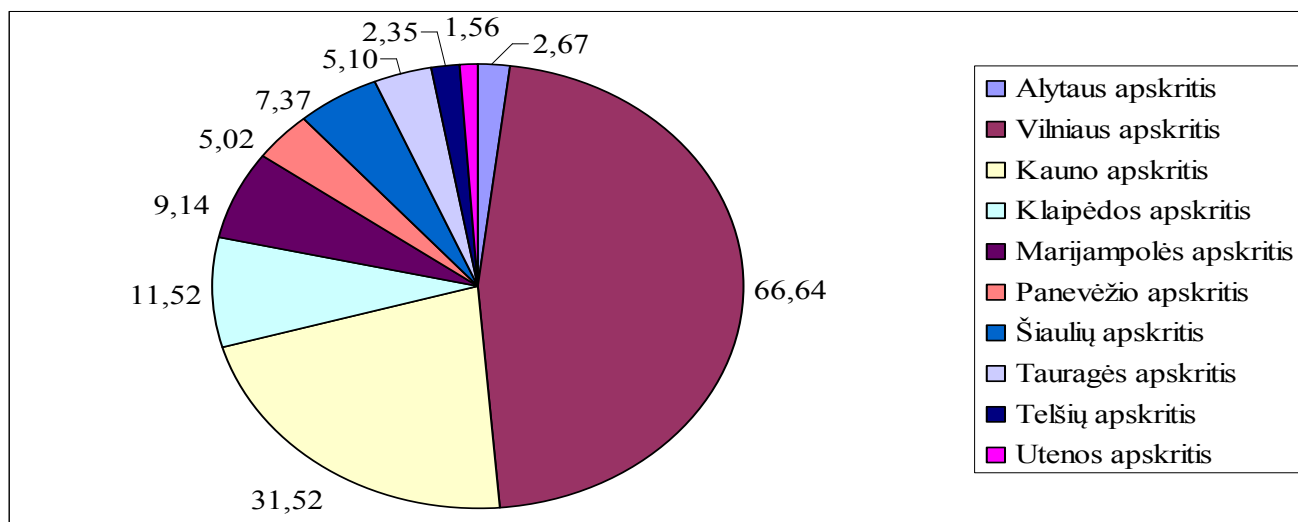

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys.

12 pav. Eksporto į Baltarusiją deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.

12 paveikslėlyje pavaizduota kokiose apskrityse kiek tūkst. vnt. eksporto į Baltarusiją deklaracijų buvo įforminta 2011 metais.

Eksportuojamų į Rusiją prekių deklaracijos buvo forminamos daugiausiai Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Marijampolės apskrityse, bet nuo 2009 metų eksporto deklaracijų per Klaipėdos ir Marijampolės apskritis vis mažėjo ir iki 2011 metų sudarė nežymią dalį.

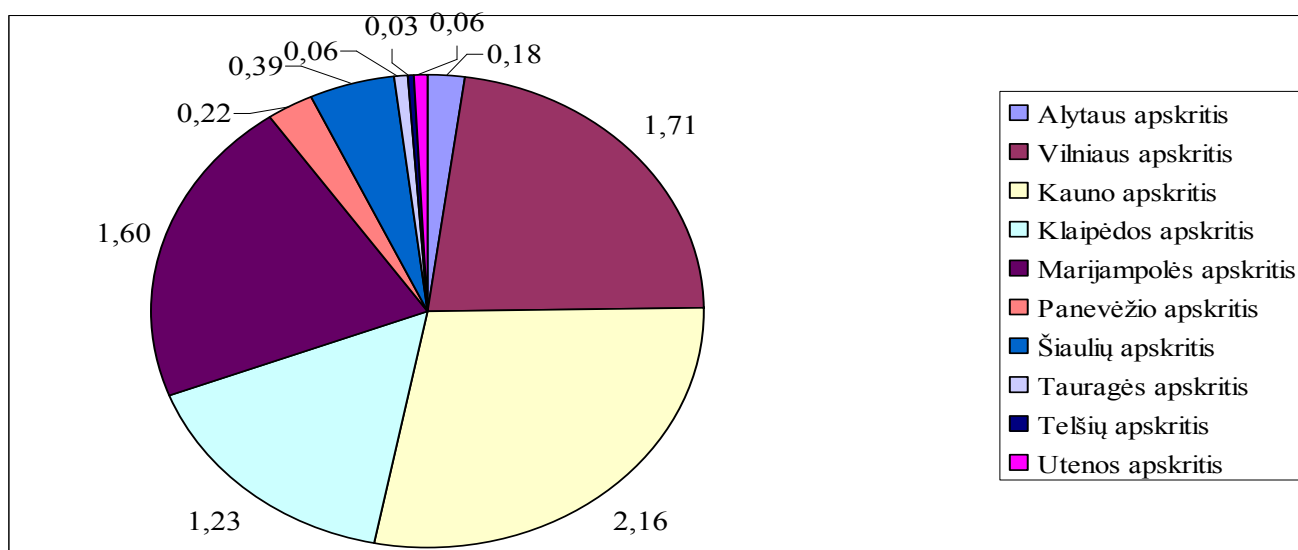

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys.

13 pav. Eksporto į Rusiją deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.

13 paveikslėlyje pavaizduota kiek tūkst. vnt. eksporto į Rusiją deklaracijų buvo įforminta 2011 metais kokiose apskrityse. Iš grafike pateiktų duomenų matoma, kad 2011 metais daugiausiai eksporto deklaracijų buvo įforminta Vilniaus apskrityje, o Kauno apskrityje dvigubai mažiau.

O į kitas šalis per visą nagrinėjamą laikotarpį daugiausiai dominavo Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Marijampolės apskritis.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys.

14 pav. Eksporto į Kazachstaną deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.

14 paveikslėlyje pavaizduota kiek tūkst. vnt. eksporto į Kazachstaną deklaracijų buvo įforminta 2011 metais kokiose apskrityse. Iš paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad daugiausiai eksporto deklaracijų buvo įforminta Kauno, Vilniaus, Marijampolės ir Klaipėdos apskrityse, o kitose apskrityse įformintų deklaracijų skaičius svyravo tarp 1 – 1,6 tūkst. vnt.

Kiekvienų mainų, pirkimo-pardavimo sandorių metu reikia kažkaip prekes pergabenti iš vienos vietos į kitą. Lietuvos verslininkai eksportuodami prekes naudoja įvairias transporto priemones, jų tendencijos bus apžvelgtos žemiau patektoje lentelėje.

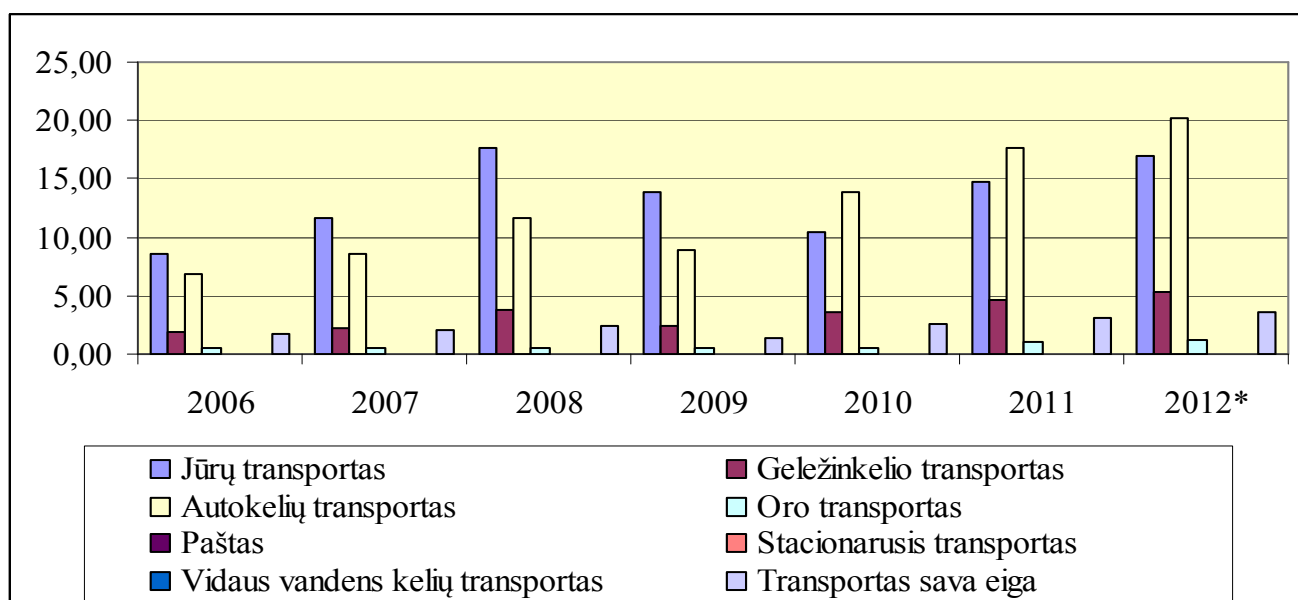
8 lentelė. Lietuvos eksporto apimtys pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Jūrų transportas	8,62	11,65	17,66	13,89	10,42	14,80	16,94
Geležinkelio transportas	1,94	2,28	3,70	2,33	3,52	4,67	5,35
Autokelių transportas	6,79	8,59	11,58	8,90	13,85	17,63	20,18
Oro transportas	0,46	0,50	0,55	0,51	0,60	1,01	1,16
Paštas	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Stacionarusis transportas	0,05	0,07	0,02	0,03	0,00	0,00	0,00
Vidaus vandens kelių transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transportas savo eiga	1,69	2,03	2,38	1,39	2,51	3,08	3,53

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Iš 8 lentelėje pateiktų duomenų matoma, kad labiausiai dominuojantis transportas eksportuojant prekes iš Lietuvos yra jūrų transportas, jis išliko populiariausias per visą nagrinėjamą laikotarpį. Eksportavimas autokelių transportu nebuvo toks populiarus 2006 metais, bet jau nuo 2010 metų pervežimų autokeliu apimtys vis didėjo ir jau susilygino su jūrų transporto apimtimis. Dar iš daugiausiai naudojamų transporto priemonių tai geležinkelio transportas, tiesa pervežimų šita transporto priemone apimtys ne tokios didelės, kaip jūrų arba autokelių transportu, bet vis tiek per nagrinėjamą laikotarpį per metus juo buvo pervežinėta prekių, kurių vertė apie 2 mlrd. EUR, o jau 2012 metais siekė net virš 5 mlrd. EUR. Pervežimai oro transportu išliko nepaplitę per visą analizuojamą laikotarpį taip pat, kaip ir paštu, stacionariu transportu ir transportu savo eiga. O vidaus vandenų kelių transportu pervežimų per pastaruosius 7 metus išvis nebuvo.

15 paveikslėlyje nurodyta kiek kokia transporto priemone buvo eksportuota prekių per 2006 – 2012 m. Iš jo pastebimą, kad labiausiai dominuojanti transporto priemonė tai: jūrų ir autokelių transportas. Geležinkelio transportu buvo eksportuota beveik trigubai mažiau prekių, vertinant pagal jų vertę. Transportu savo eiga eksportuota labai panašiai kaip ir geležinkelio, o oro transportu labai nežymiai. Kadangi aukščiau buvo nagrinėta bendrai koku transportu iš Lietuvos eksportuojamos prekės, tai toliau bus panagrinėta kokiomis transporto priemonėmis iš Lietuvos eksportuojamos prekės į Rusiją, Baltarusiją ir kitas šalis (tarp kurių yra Kazachstanas).

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

15 pav. Lietuvos eksporto apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

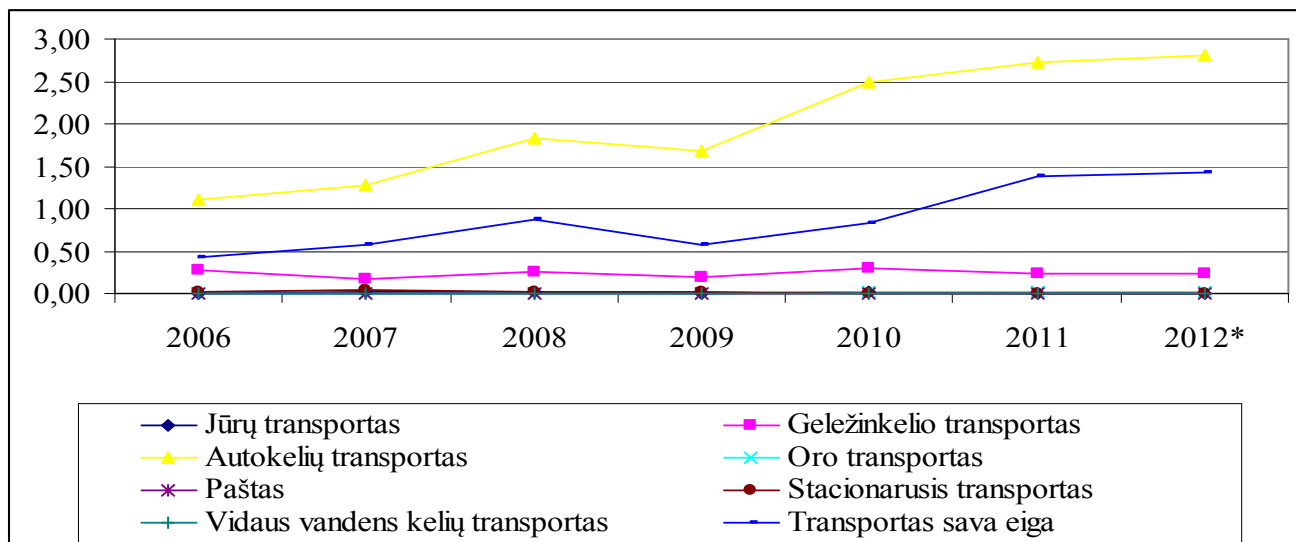
9 lentelė. Lietuvos eksporto į Baltarusiją apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Jūrų transportas	0,01	0,01	0,02	0,00	0,01	0,01	0,01
Geležinkelio transportas	0,28	0,18	0,26	0,18	0,30	0,24	0,24
Autokelių transportas	1,10	1,27	1,84	1,67	2,48	2,73	2,80
Oro transportas	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Paštas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stacionarusis transportas	0,03	0,05	0,01	0,02	0,00	0,00	0,00
Vidaus vandens kelių transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transportas sava eiga	0,43	0,57	0,87	0,58	0,83	1,39	1,43

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Analizuojant duomenis, pateiktus 9 lentelėje, galima teigti, kad į Baltarusiją daugiausiai buvo pervežta prekių autokelių transportu ir tai per visą analizuojamą laikotarpį sudarė apie 60 proc. visų pervežimų į Baltarusiją. Pervežimai geležinkeliu į Baltarusiją 2006 metais buvo labai paplitę ir sudarė net 15 proc. visų pervežimų, bet 2007 metais staigiai sumažėjo iki 8 proc. ir išliko tokių apimčių iki 2010 metų, bet 2011 metais vėl sumažėjo iki 5,4 proc. visų pervežimų.

Iš 16 paveiksle pateiktų duomenų pastebima, kad į Baltarusiją daugiausiai prekių buvo eksportuota autokelių transportu, tai siekė 2006 m. virš 1 mlrd. Eur, 2008 m. pakilo net iki beveik 2 mlrd. Eur, o jau 2012 m. apie 2,8 mlrd. Eur. Jūrų transportu iki 2008 m. buvo eksportuota per pusę mažiau negu autokelių transportu ir siekė beveik 1 mlrd. Eur. Bet jau 2009 m.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

16 pav. Lietuvos eksporto į Baltarusiją apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

Jūrų transportas labiau atsiliko ir tuo metu buvo eksportuota tik 0,55 mlrd. Eur, o jau iki 2012 m. staigiai padaugėjo pervežimų jūrų transportu į Baltarusiją ir buvo eksportuota beveik už 1,5 mlrd. Eur. Dar viena iš populiariausių transporto priemonių, kuria buvo eksportuojamos prekės į Baltarusiją, tai Geležinkelio transportas. Juo nuo 2006 iki 2012 metų buvo pervežta maždaug vienodai prekių ir tai sudarė apie 0,3 mlrd. Eur. O jau paštu, vidaus vandenų, oro transportu, stacionariu ir transportu savo eiga į Baltarusiją beveik nebuvo pervežama prekių.

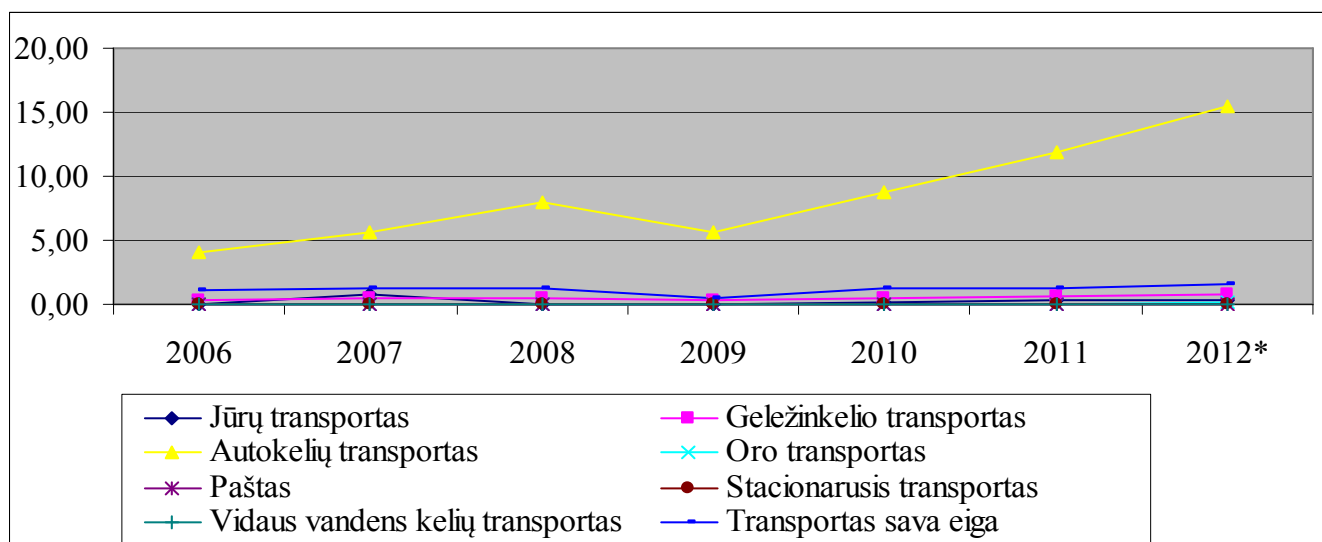
10 lentelė. Lietuvos eksporto į Rusiją apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Jūrų transportas	0,05	0,83	0,05	0,07	0,11	0,25	0,33
Geležinkelio transportas	0,38	0,40	0,54	0,37	0,46	0,66	0,86
Autokelių transportas	4,04	5,63	7,96	5,63	8,75	11,85	15,42
Oro transportas	0,02	0,05	0,04	0,02	0,05	0,07	0,09
Paštas	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01
Stacionarusis transportas	0,03	0,02	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Vidaus vandens kelių transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transportas sava eiga	1,05	1,20	1,28	0,53	1,19	1,25	1,62

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Kaip pastebima iš 10 lentelės duomenų į Rusiją eksportuota buvo daugiausiai irgi autokelių transportu, nemažai transportu savo eiga, jūrų transportu ir geležinkelio transportu. Kitos transporto priemonės beveik nedominavo. 2006 m. autotransportu buvo eksportuota į Rusiją prekių už 4 mlrd. Eur, transportu savo eiga už 1 mlrd. Eur, geležinkelio transportu už 0,4 mlrd. Eur, o jūrų transportu vos tik už 50 mln. Eur. Iki 2008 m. visų transporto priemonių tipų dominavimas mažai paaugo, o jūrų transportu beveik 17 kartų ir sudarė jau 0,83 mlrd. Eur, bet tokios apimtys išliko neilgai, jau 2008 m. sumažėjo iki ankščiau buvusių apimčių, t.y. 0,05 mlrd. Eur. Bet autokelių transportu žymiai padidėjo

apimtys net iki 8 mlrd. Eur, geležinkelio transportu ir transportu savo eiga pervežimų apimtys iki 2008 m. išliko maždaug vienodos, bet jau 2009 m. kadangi sumažėjo eksportas, dėl to ir pervežimai įvairiomis transporto priemonėmis sumažėjo. Autotransportu pervežimai grįžo į 2007 m. būklę ir sudarė tik 5,63 mlrd. Eur, transportu savo eiga pervežta buvo jau per pusę mažiau negu ankstesniaisiais metais, geležinkelio transportu sumažėjo iki 0,37 mlrd. Eur, tik pervežimų jūrų transportu apimtys padidėjo iki 0,07 mlrd. Eur. 2010 m. eksporto apimtys žymiai padidėjo ir autokelių transportu buvo eksportuota prekių už 8,75 mlrd. Eur. Transportu savo eiga apimtys padvigubėjo iki 1,19 mlrd. Eur, geležinkelio transportu padidėjo iki 0,46 mlrd. Eur, o jūrų transportu iki 0,11 mlrd. Eur. O jau iki 2012 m. padidėjo dar daugiau: geležinkelio transportu iki 0,86 mlrd. Eur; jūrų transportu iki 0,33 mlrd. Eur, autokelių transportu iki 15,42 mlrd. Eur; transportu savo eiga iki 1,62 mlrd. Eur.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

17 pav. Lietuvos eksporto į Rusiją apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

Iš 17 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad populiariausia transporto priemone, kuria buvo eksportuojamos prekės į Rusiją – tai autokelių transportas. Jis labiausiai plito per nagrinėjamą laikotarpį, 2006 m. autokelių transportu buvo eksportuota prekių už 4 mlrd. Eur, o 2012 m. net už 15 mlrd. Eur. Jūrų, geležinkelio ir transportu savo eiga buvo eksportuota beveik vienodai ir kito pervežimų apimtys minėtomis transporto priemonėmis panašiai.

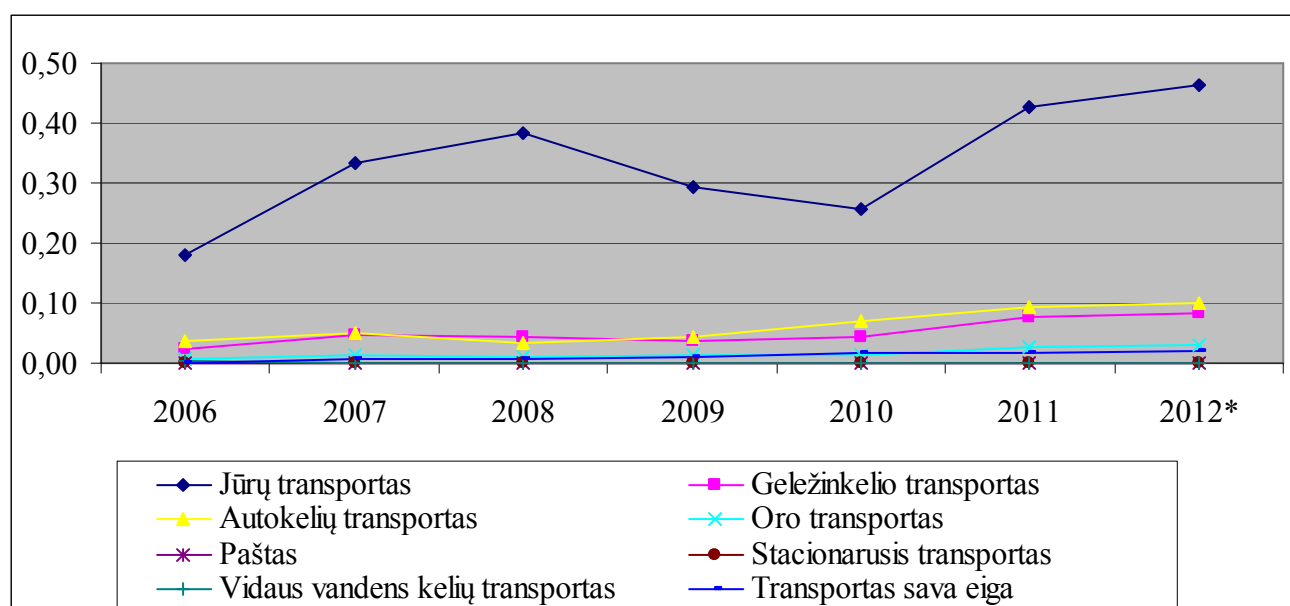
Iš 11 lentelėje pateiktų duomenų pastebima, kad į Kazachstaną daugiausiai buvo eksportuojamos prekės jūrų transportu ir 2006 m. tai sudarė 0,18 mlrd. Eur. Iki 2007 m. eksporto jūrų transportu apimtys padidėjo 86 proc. ir sudarė jau 0,33 mlrd. Eur. Iki 2008 m. dar padidėjo 14,5 proc, o jau 2009 m. palyginus su 2008 m. sumažėjo 23,3 proc., iki 2010 m. dar sumažėjo 12,4 proc., o jau 2011 m. palyginus su 2010 m. padidėjo net 65 proc. ir sudarė 0,43 mlrd. Eur. Dar iš labiau dominuojančių transporto priemonių buvo geležinkelio ir autokelių transportas.

11 lentelė. Lietuvos eksportas į Kazachstaną pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Jūrų transportas	0,18	0,33	0,38	0,29	0,26	0,43	0,46
Geležinkelio transportas	0,02	0,05	0,04	0,04	0,04	0,08	0,08
Autokelių transportas	0,04	0,05	0,03	0,04	0,07	0,09	0,10
Oro transportas	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,03	0,03
Paštas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stacionarusis transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vidaus vandens kelių transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transportas sava eiga	0,00	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Šiomis transporto priemonėmis buvo pervežta panašiai prekių ir kitimai per šį laikotarpį buvo vienodi. Labai mažą dalį prekių buvo eksportuota oro transportu ir transportu savo eiga ir tai sudarė per 2006 – 2012 m. tik apie 0,1 – 0,3 mlrd. Eur. Paštu, stacionariu ir vidaus vandens kelių transportu į Kazachstaną prekės nebuvo eksportuojamos.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

18 pav. Lietuvos eksporto į Kazachstaną apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. EUR

Iš 18 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad į Kazachstaną daugiausiai buvo eksportuojama prekių jūrų transportu, juo buvo pervežama beveik visa dalis eksportuojamų į šią šalį prekių. Autokelių ir geležinkelio transportu buvo eksportuojama panaši apimtis prekių per visą nagrinėjamą laikotarpį, iš paveikslėlio taip pat pastebima, kad eksportavimas šiomis transporto priemonėmis beveik vienodai kito. Kitomis transporto priemonėmis buvo eksportuojama labai nežymi prekių dalis.

Išanalizavus Lietuvos eksportą lieka ne mažiau svarbus rodiklis – Importas. Toliau bus nagrinėjamos importo iš BKR muitų sąjungos šalių apimtys, kokios transporto priemonės daugiausiai dominavo, per kokius muitinės sandėlius iš kokių šalių buvo daugiausiai importuojama.

12 lentelė. Lietuvos importas iš BKR muitų sąjungos šalių narių, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Baltarusija	3,10	4,36	4,93	3,45	2,61	6,50	7,79
Rusija	14,29	15,11	24,70	15,84	21,86	29,14	32,19
Kazachstanas	0,04	0,05	0,17	0,03	0,05	0,05	0,11
Iš viso	17,43	19,52	29,80	19,32	24,52	35,69	40,09

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

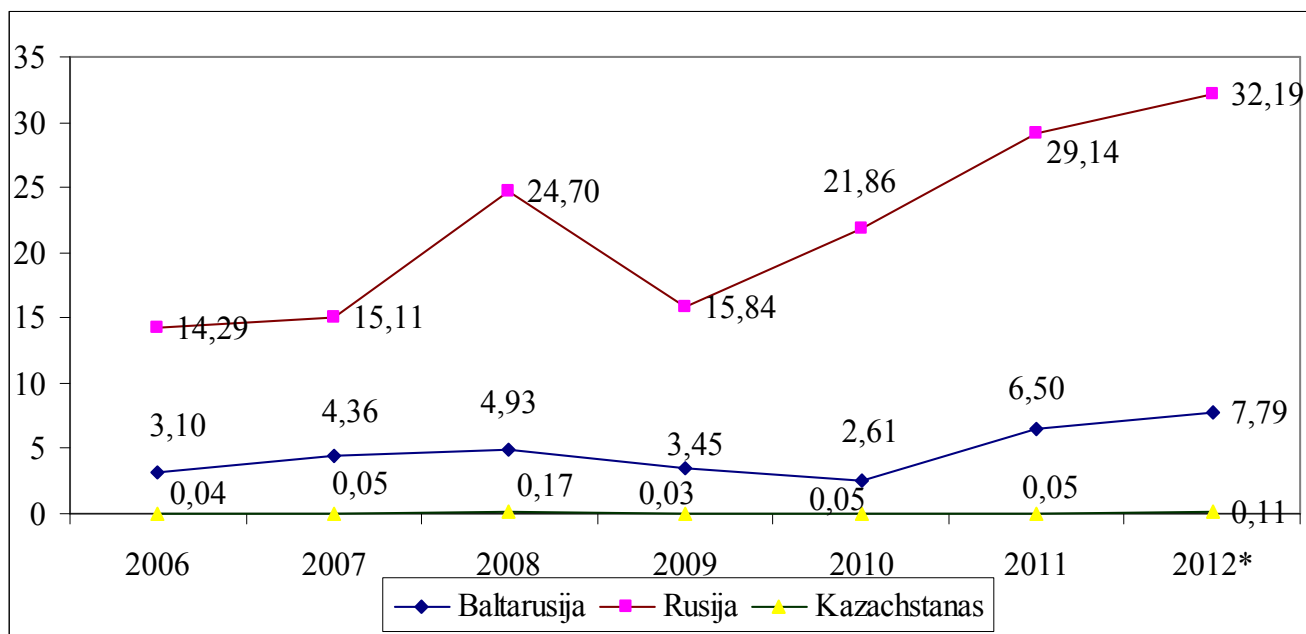
Iš 12 lentelėje pateiktų duomenų matoma, kaip svyravo importo iš BKR muitų sąjungos šalių apimtys. Iš Baltarusijos nuo 2006 m. iki 2012 m. buvo eksportuojama apie 17 – 20 proc. visų importuojamų iš BKR muitų sąjungos šalių prekių. 2006 m. buvo importuota iš Baltarusijos prekių už 3,1 mlrd. Eur, 2007 m. padidėjo importas iki 4,36 mlrd. Eur, bet iki 2009 m. staigiai sumažėjo iki 3,45, 2010 m. dar labiau sumažėjo ir sudarė tik 2,61 mlrd. Eur. Bet jau 2011 m. padidėjo net iki 6,5 mlrd. Eur, o 2012 m. net iki 7,79 mlrd. Eur.

Importas iš Rusijos sudaro apie 80 proc. visų importuojamų iš BKR muitų sąjungos šalių prekių. 2006 m. iš Rusijos buvo importuota prekių už 14,3 mlrd. Eur, 2007 m. jau 5,7 proc. daugiau ir tai sudarė 15,11 mlrd. Eur, jau 2008 m. staigiai paaugo net 63,5 proc. ir sudarė 24,7 mlrd. Eur. Bet po to staigiai sumažėjo ir susilygino su 2007 m. apimtimis, nors šis nuosmukis tęsėsi ne ilgai, jau 2010 m. buvo užfiksuotas 38 proc. augimas ir importas iš Rusijos siekė 21,86 mlrd. Eur, 2011 m. dar 33,3 proc. paaugo iki 29,14 mlrd. Eur. 2012 m. importas iš Rusijos padidėjo iki 32,19 mlrd. Eur.

Iš Kazachstano Lietuva per visus šios metus mažai importavo, vos tik apie 0,2 proc. viso importo iš BKR muitų sąjungos šalių. Bet užtat per visus šiuos metus, nuo pat 2006 m. buvo fiksuoti vien tik augimai, neskaitant finansinės krizės 2009 m., kai importas sumažėjo net daugiau nei 80 proc. palyginus su 2008 m. Bet jau po to pradėjo didėti ir iki 2012 m. padidėjo iki 0,11 mlrd. Eur.

Iš 19 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad Lietuva daugiausiai importavo prekių, vertinant pagal jų vertę, iš Rusijos ir tai 2012 m. siekė net 32,19 mlrd. Eur. Nuo 2006 m. iki 2008 m. importas vis augo, bet 2009 m. staigiai sumažėjo, tačiau tik metams, nes jau 2010 m. importas pradėjo atsigauti, tik iš Baltarusijos importas pradėjo atsigaut metais vėliau, t.y. 2010 m. Iš Baltarusijos 2006 m. buvo importuota prekių už 3,1 mlrd. Eur. ir su kiekvienais metais iki pat 2008 m. vis didėjo, 2008 m. buvo padidėjęs net iki 4,93 mlrd. Eur, bet jau 2009 m. staigiai sumažėjo ir mažėjo iki 2010 m., kai pasiekė vos tik 2,6 mlrd. Eur, nors šis nuosmukis nebuvo ilgam, 2012 m. importas iš Baltarusijos pasiekė didžiausią lygį per laikotarpį ir siekė net 7,79 mlrd. Eur.

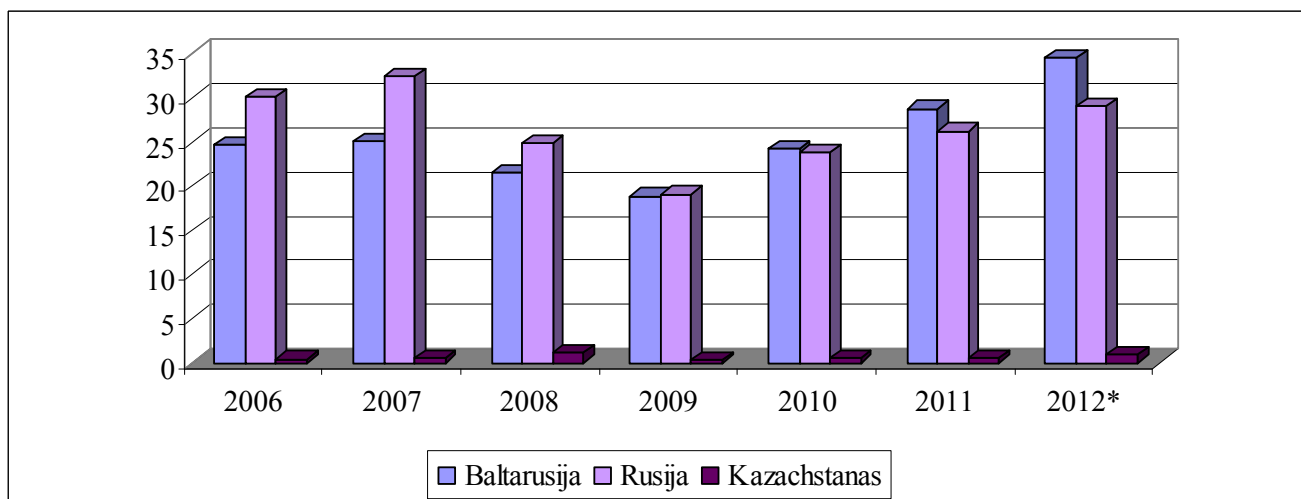
Iš Kazachstano per 2006 – 2012 m. buvo importuota vos tik po 50 mln. Eur. per metus, tik 2008 m. importas siekė 170 mln. Eur, o 2012 m. – 110 mln. Eur.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

19 pav. Lietuvos importas iš BKR muitų sąjungos šalių narių, mlrd. EUR.

Iš Rusijos buvo importuota daugiausiai, nei iš kitų BKR muitų sąjungos šalių, tai 2006 m. siekė 14,3 mlrd. Eur. ir didėjo iki 2008 m., nuo 2007 m. iki 2008 m. užfiksuotas didžiausias augimas, t.y. nuo 15,11 mlrd. Eur. iki 24,7 mlrd. Eur. o jau iki 2009 m. sumažėjo iki anksčiau buvusios ribos ir siekė 15,84 mlrd. Eur. ir nuo to laiko buvo fiksuojami tik augimai, 2012 m. importas iš Rusijos siekė net 32,19 mlrd. Eur.

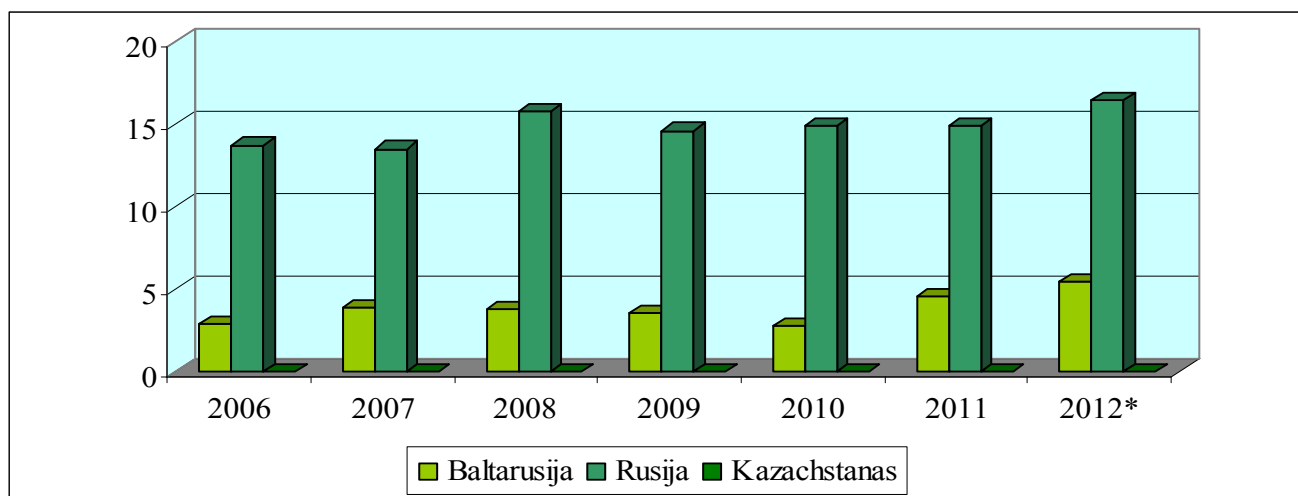

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

20 pav. Lietuvos importo į BKR muitų sąjungos šalis nares deklaracijų skaičius, tūkst. vnt.

Pagal deklaracijų skaičių matoma, kad iš Baltarusijos buvo importuota ne ką mažiau negu iš Rusijos. Iš to galima teigti, kad iš Rusijos Lietuva importavo daug brangesnes prekes negu iš Baltarusijos. Iš Kazachstano buvo vėl mažiausiai importuota. 2006 m. iš Baltarusijos buvo įforminta 24 tūkst. deklaracijų, o iš Rusijos 31 tūkst., 2007 m. skirtumas išaugo beveik 10 tūkst. vnt. deklaracijų,

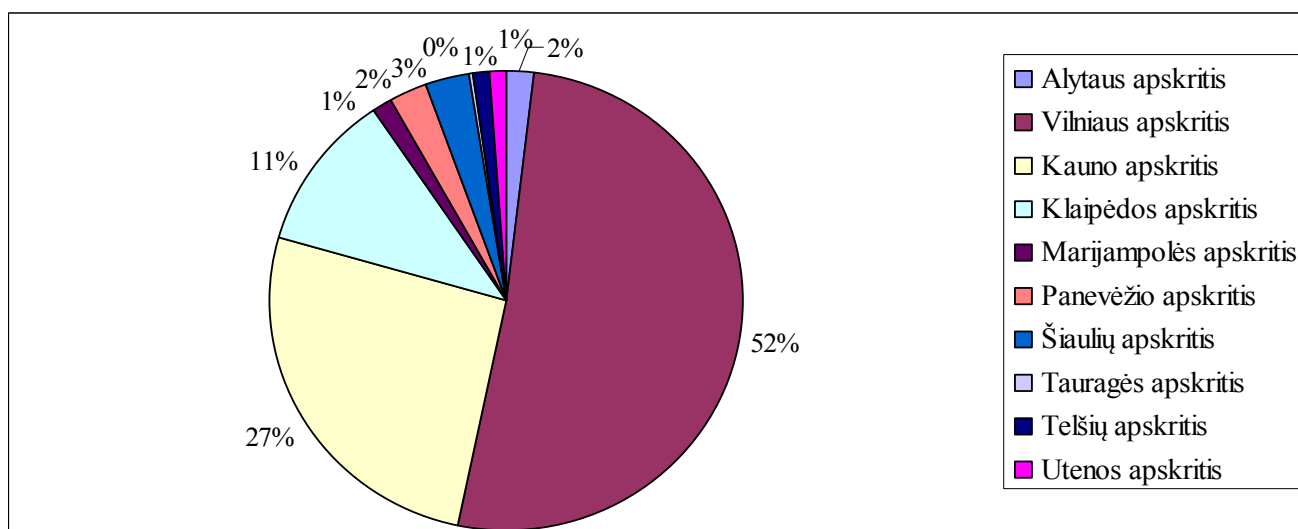
2008 m. iš Baltarusijos įforminta 20 tūkst. deklaracijų o iš Rusijos tik 24 tūkst., jau 2009 m. deklaracijų skaičius iš abiejų šalių beveik susilygino ir buvo apie 18 tūkst. vnt. ir 2010 m. išliko panašios apimtys, t.y. apie 24 tūkst. deklaracijų. 2011 m. skirtumas jau padidėjo, bet tik 3 tūkst. deklaracijų.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

21 pav. Lietuvos importas iš BKR muitų sąjungos šalių narių, mln. t.

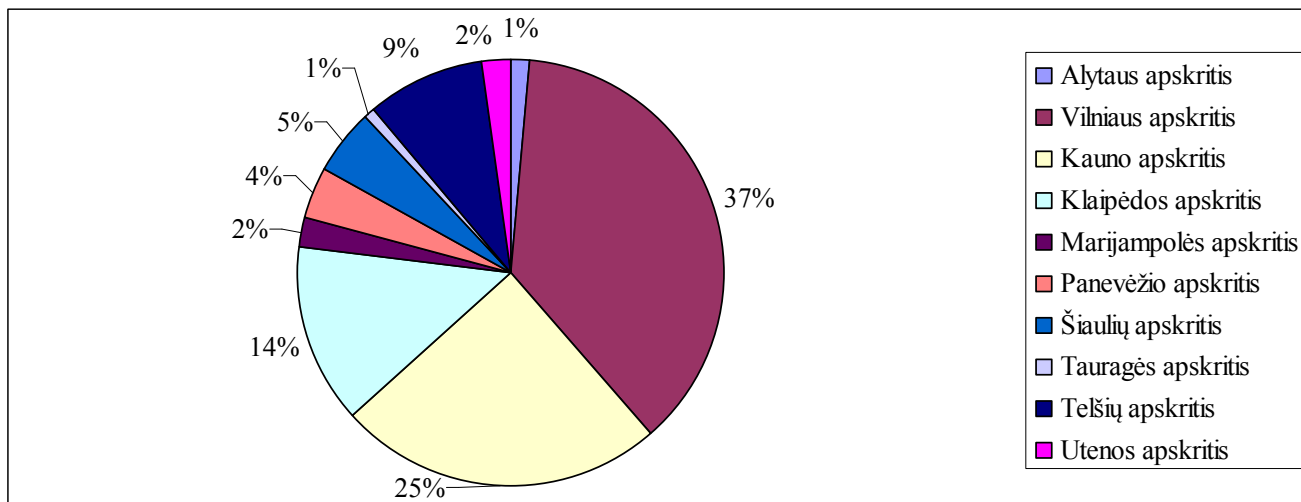
Iš 21 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad Lietuva iš Rusijos ne tik brangesnes prekes importavo, bet ir didesnio svorio. Iš Kazachstano per visus metus, nuo 2006 m. iki 2012 m. importuotų prekių masė nesiekė net 1 mln. t. Iš Baltarusijos ir Rusijos importuotų prekių masė per visą laikotarpį mažai kito, bet vertinant pagal jų vertę, importas labiau svyravo, iš to galima daryti išvadą, kad per šituos metus prekių vertės labai svyravo, taip pat šitam didelės įtakos turėjo ir valiutų kursų svyravimai. Iš Baltarusijos nuo 2006 m. iki 2012 m. buvo importuota prekių, kurių masė buvo 2-4 mln. t per metus, o iš Rusijos – 13-16 mln. t.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys.

22 pav. **Importo iš Baltarusijos deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.**

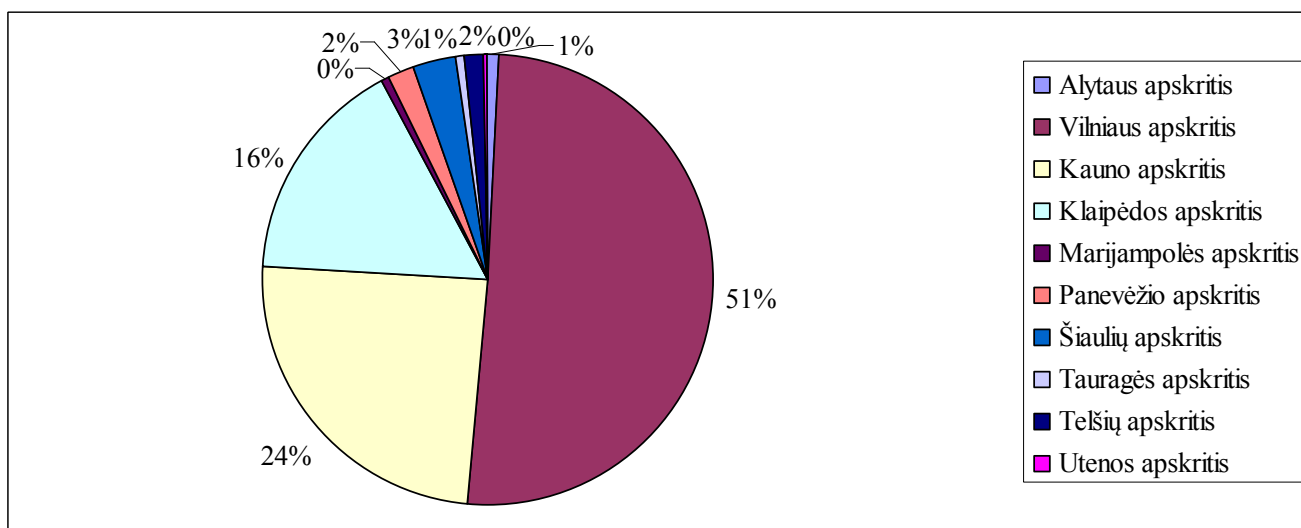
Iš 22 paveiksle pateiktų duomenų pastebima, kad iš Baltarusijos importuojant prekes 2011 m. daugiausiai deklaracijų buvo įforminta Vilniaus apskrityje, t.y. net 52 proc., taip pat nemažai deklaracijų įforminta Kaune – 27 proc, Klaipėdos apskrityje 11 proc., o likusiose apskrityse įforminta mažai deklaracijų. Iš to negalima teigti, kad vien dėl geografinės padėties Vilniuje įforminta daugiausiai deklaracijų, tam turėjo įtakos ir miestų dydis, nuo to priklauso kiek apskrityje yra įsiregistravusių muitinės tarpininkų.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys.

23 pav. Importo iš Rusijos deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.

Iš Rusijos importuojant prekes vėl Vilniaus apskrityje įforminta daugiausiai deklaracijų, net 37 proc., 25 proc. Kauno apskrityje, 14 proc. Klaipėdos ir čia jau ir Telšių apskrityje nemažai įforminta, t.y. 9 proc. viso importo 2011 m.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys.

24 pav. Importo iš Kazachstano deklaracijų pasiskirstymas pagal apskritis 2011 m., tūkst. vnt.

Iš Kazachstano importo deklaracijos 2011 m. buvo forminamos panašiai, kaip ir iš Baltarusijos, Vilniaus apskrityje 51 proc., Kauno apskrityje 24 proc., Klaipėdos apskrityje 16 proc., o likusiose apskrityse tik po 1-3 proc.

13 lentelė. Lietuvos importo apimtys pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

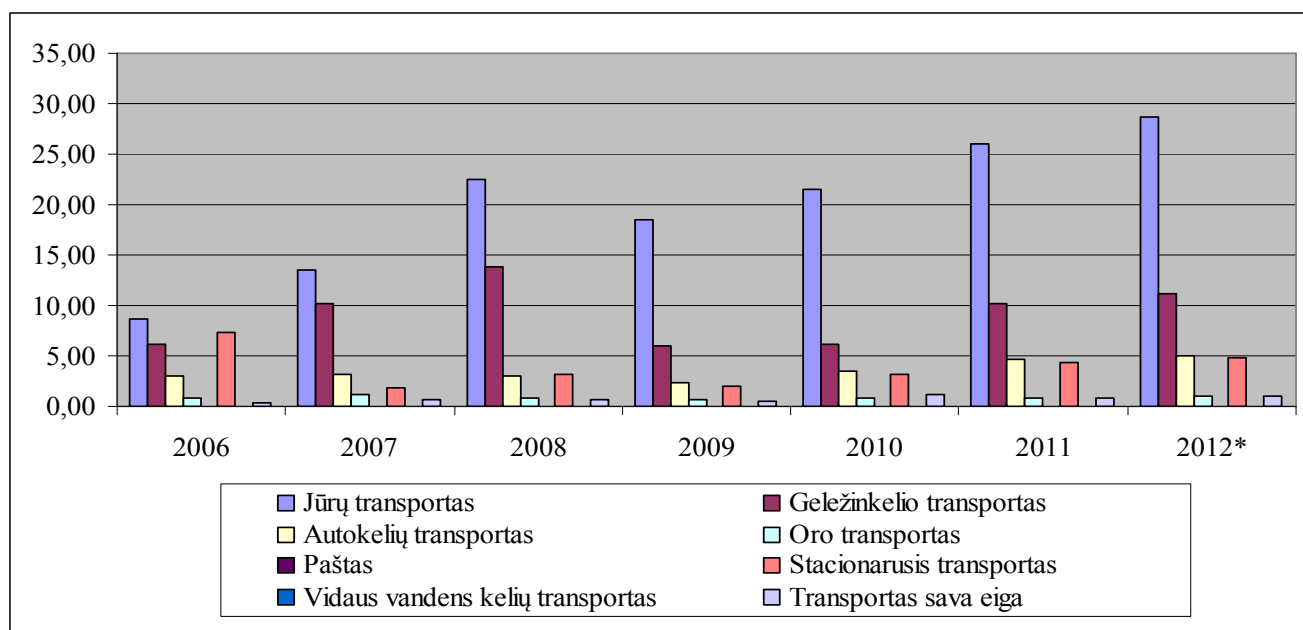
	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Jūrų transportas	8,69	13,50	22,51	18,57	21,56	26,07	28,64
Geležinkelio transportas	6,20	10,23	13,86	5,96	6,17	10,18	11,18
Autokelių transportas	2,96	3,24	2,96	2,39	3,44	4,60	5,05
Oro transportas	0,81	1,10	0,85	0,60	0,83	0,91	1,00
Paštas	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01
Stacionarusis transportas	7,29	1,79	3,21	2,02	3,10	4,41	4,84
Vidaus vandens kelių transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
Transportas sava eiga	0,29	0,61	0,59	0,52	1,14	0,84	0,92

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Iš 13 lentelėje pateiktų duomenų matoma, kad į Lietuvą daugiausiai importuojama jūrų transportu, geležinkelio transportu, autokelių transportu ir stacionariu transportu. 2006 m. jūrų transportu buvo importuota į Lietuvą 33 proc. prekių, geležinkelio transportu 23,6 proc., o autokelių transportu 11,3 proc. 2007 m. Stacionariu transportu importuota tik 5,9 proc., o jūrų transportu jau 44,3 proc., geležinkelio transportu 33,6 proc. ir autokelių transportu 10,6 proc. viso importo. 2008 m. jūrų transportu importuota dar daugiau, t.y. 51,2 proc., geležinkelio transportu 2 proc. mažiau nei ankstesniais metais ir t.y. 31,5 proc., stacionariu transportu – 7,31 proc., o autokelių transportu 6,72 proc., palyginus su visu tų metų importu. 2009 m. vėl labiausiai dominavo jūrų transportas ir juo buvo importuota 61,77 proc. visų tais metais importuotų į Lietuvą prekių. Geležinkelio transportu buvo importuota tik 19,83 proc., autokelių transportu – 7,95 proc., o stacionariu transportu – 6,71 proc. 2010 m. populiariesnis tapo stacionarusis transportas ir juo buvo importuota jau 8,56 proc. viso importo, taip pat labiau dominavo ir autokelių transportas, juo pervežta buvo 9,5 proc., jūrų transportu importuota buvo 59,44 proc., o geležinkelių transportu – 17,02 proc. 2011 m. jūrų transportu buvo importuota į Lietuvą 55,44 proc. prekių, geležinkelio transportu 21,65 proc., autokelių transportu 9,78 proc., o stacionariu transportu 9,38 proc. Oro transportu importuota buvo mažai prekių, tik apie 2-4 proc. viso importo.

Iš 25 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad pirmoje vietoje pagal populiarumą importuojant prekes buvo jūrų transportas, antroje vietoje geležinkelio transportas ir trečioje vietoje stacionarusis transportas. Jūrų transportu 2006 m. buvo importuota prekių už 8,69 mlrd. Eur, o 2007 m. jau 55 proc. daugiau ir tai sudarė 13,5 mlrd. Eur. 2008 m. importas jūrų transportu dar padidėjo 66,77 proc. ir

sudarė 22,51 mlrd. Eur, iki 2009 m. jau sumažėjo 17,5 proc., bet neilgam, nes 2010 m. buvo užfiksuotas augimas 16 proc., o 2011 m. – 20,94 proc. ir siekė jau 26,07 mlrd. Eur.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

25 pav. Lietuvos importo apimtys pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. Eur.

Geležinkelio transportu 2006 m. buvo importuota prekių už 6,2 mlrd. Eur, 2007 m. 65 proc. daugiau ir tai sudarė 10,23 mlrd. Eur. 2008 m. padidėjo dar 35,45 proc., o 2009 jau sumažėjo 57 proc. ir siekė tik 5,96 mlrd. Eur, bet jau 2010 m. paaugo 3,52 proc., o iki 2011 m. paaugo dar 64,92 proc. ir sudarė 10,18 mlrd. Eur. Pervežimai autokelių transportu iš pradžių buvo ne tokie populiarūs, 2006 m. autokelių transportu buvo importuota į Lietuvą prekių už 2,96 mlrd. Eur, bet iki 2007 m. jau 9,26 proc. daugiau, 2008 m. apimtys sumažėjo 8,7 proc. ir susilygino su 2006 m. apimtimis. 2009 m. dar labiau sumažėjo iki 2,39 mlrd. Eur, bet 2010 m. jau pradėjo didėti, palyginus su 2009 m. padidėjo 44,21 proc., o 2011 m. palyginus su 2010 m. padidėjo dar 33,51 proc. ir sudarė 4,6 mlrd. Eur.

Stacionariuoju transportu 2006 m. buvo importuota prekių už 7,29 mlrd. Eur, bet iki 2007 m. apimtys staigiai sumažėjo net 75,49 proc. ir sudarė tik 1,79 mlrd. Eur, bet šis sumažėjimas trūko neilgai, jau 2008 m. stacionariuoju transportu į Lietuvą buvo importuota 79,79 proc. daugiau nei 2007 m., nors 2009 m. vėl buvo užfiksuotas sumažėjimas 37,25 proc. ir importas siekė 2,02 mlrd. Eur. 2010 m. vėl buvo užfiksuotas augimas 53,93 proc. ir 2011 m. dar padidėjo 41,98 proc. ir siekė 4,41 mlrd. Eur.

Oro transportu į Lietuvą buvo importuota mažiausiai, 2006 m. tik už 0,81 mlrd. Eur, 2007 m. jau 36,17 proc. daugiau ir tai sudarė 1,10 mlrd. Eur. 2008 m. 22,9 proc. sumažėjo ir sudarė 0,85 mlrd. Eur, 2009 m. vėl sumažėjo 29,82 proc., bet 2010 jau buvo fiksuojamas padidėjimas 38,81 proc., o 2011 m. padidėjo dar 9,67 proc. ir sudarė 0,91 mlrd. Eur.

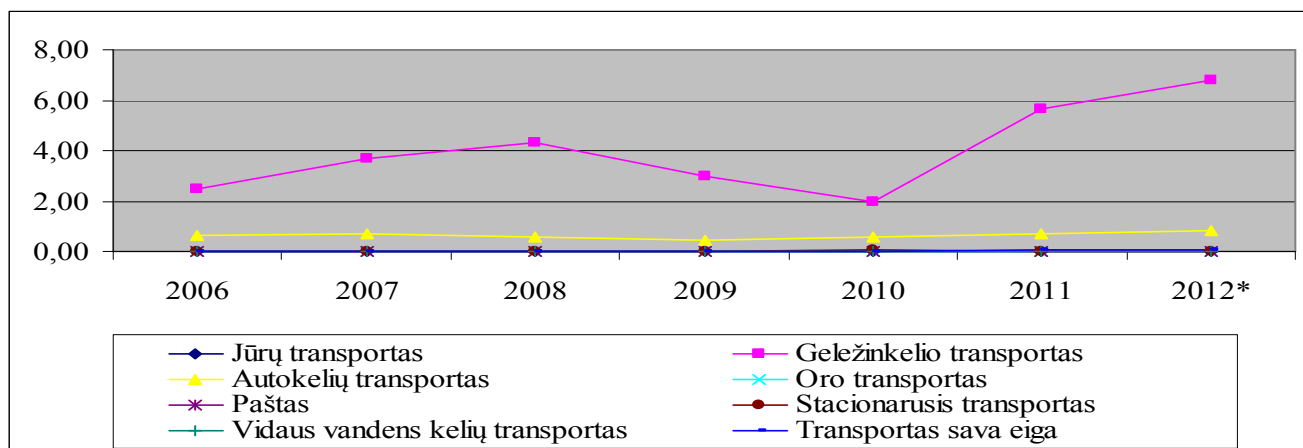
14 lentelė. Lietuvos importo iš Baltarusijos apimtys, pagal panaudotą transporto rūšį, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Jūrų transportas	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,03
Geležinkelio transportas	2,45	3,66	4,34	2,97	1,98	5,66	6,78
Autokelių transportas	0,64	0,69	0,57	0,44	0,55	0,71	0,85
Oro transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
Paštas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stacionarusis transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05	0,03	0,03
Vidaus vandens kelių transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00
Transportas sava eiga	0,00	0,00	0,01	0,01	0,02	0,08	0,09

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Iš 14 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad iš Baltarusijos į Lietuvą beveik viskas buvo importuojama geležinkelio transportu, labai nežymią dalį importuota autokelių transportu ir mažiausiai, t.y. tik už 0,1-0,2 mlrd. Eur. importuota jūrų transportu ir transportu savo eiga.

2006 m. 78,99 proc. visų importuotų iš Baltarusijos prekių buvo pervežama geležinkelio transportu, 20,46 proc. – autokelių transportu ir tik 0,36 proc. jūrų transportu. 2007 m. vėl daugiausiai importuota buvo geležinkelio transportu ir sudarė 83,82 proc. viso importo ir tik 15,89 proc. autokelių transportu. 2008 m. geležinkeliu buvo pervežta į Lietuvą 87,89 proc. visų importuotų prekių ir 11,62 proc. autokelių transportu. Kaip pastebima, kuo toliau, tuo populiarsnis darėsi geležinkelio transportu ir 2009 m. geležinkelio transportu buvo importuota 86,22 proc., o autokelių transportu 12,75, 2010 m. stacionariuoju transportu buvo pervežta daugiau nei visus ankstesnius metus ir sudarė 1,77 proc. viso importo, bet 2011 m. sumažėjo iki 0,41 proc. Geležinkelio transportu 2010 m. jau mažiau buvo importuota ir tai sudarė 75,81 proc. viso importo, o 2011 m. 87 proc. viso importo. Autokelių transportu 2010 m. buvo pervežta daugiau nei įprastai ir tai sudarė 21,05 proc. viso importo, bet 2011 m. sumažėjo iki 10,86 proc.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

26 pav. Lietuvos importo iš Baltarusijos apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. Eur.

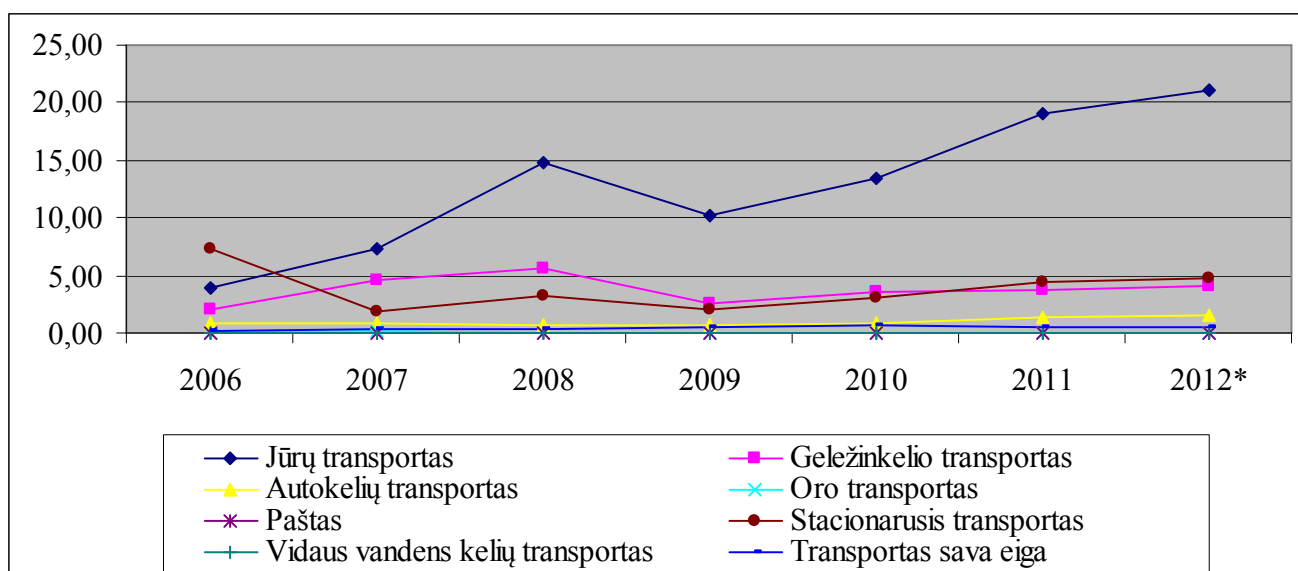
Iš 26 paveiksle pateiktų duomenų pastebima, kad importuojant prekes iš Baltarusijos į Lietuvą labiausiai dominavo pervežimai geležinkelio transportu ir tai 2006 m. sudarė apie 2,5 mlrd. Eur, kai autokelių transportu buvo pervežta vos už 0,6 mlrd. Eur prekių, o kitos transporto priemonės beveik nedominavo. Autokelių transportu nuo 2006 m. iki 2011 m. importuota buvo panašiai prekių ir tai per visą laikotarpį sudarė 0,4 – 0,7 mlrd. Eur. Geležinkelių transportu pervežimai per nurodytą laikotarpį labai svyravo ir nuo 2006 m. iki pat 2008 m. tik didėjo, 2008 m. buvo importuota geležinkelio transportu prekių net už 4,2 mlrd. Eur, bet finansinės krizės metu vėl mažėjo iki pat 2010 m. kai importas geležinkeliais buvo sumažėjęs iki 2 mlrd. Eur, bet nuo to laiko buvo užfiksuotas staigus augimas, didžiausias per visą nurodytą laikotarpį ir siekė net 5,8 mlrd. Eur.

15 lentelė. Lietuvos importo iš Rusijos apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Jūrų transportas	3,88	7,27	14,86	10,21	13,49	19,09	21,09
Geležinkelio transportas	2,00	4,63	5,57	2,54	3,63	3,76	4,15
Autokelių transportas	0,83	0,86	0,74	0,63	0,92	1,37	1,51
Oro transportas	0,08	0,16	0,03	0,01	0,02	0,03	0,03
Paštas	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stacionarusis transportas	7,29	1,79	3,15	1,99	3,06	4,38	4,84
Vidaus vandens kelių transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transportas sava eiga	0,19	0,39	0,35	0,45	0,74	0,51	0,57

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Iš 15 lentelėje pateiktų duomenų matoma, kad iš Rusijos į Lietuvą daugiausiai buvo prekės importuojamos jūrų, geležinkelio ir stacionariuoju transportu. 2006 m. net 51 proc. viso importo buvo pervežta stacionariuoju transportu, 27,17 proc. – jūrų transportu, 13,99 proc. geležinkelio transportu ir 5,78 autokelių transportu. 2007 m. stacionarusis transportas pasidarė ne toks populiarus ir juo buvo pervežta prekių už 1,79 mlrd. Eur, o tai sudarė 11,84 proc. viso importo, 48,10 proc. buvo pervežta jūrų transportu, 30,63 proc. – geležinkelio transportu ir 5,71 proc. autokelių transportu. Kuo toliau tuo labiau populiarėjo jūrų transportas ir 2008 m. juo buvo pervežta jau 60,14 proc. viso importo, tik 22,53 proc. geležinkelio transportu, 12,76 proc. stacionariuoju ir 2,98 proc. autokelių transportu. 2009 m. jūrų transportu pervežimai sudarė jau 64,44 proc. viso importo, 12,59 proc. stacionarusis transportas, 16,02 geležinkelio ir 4 proc. autokelių transportas. 2010 m. stacionariuoju transportu buvo pervežta prekių už 3,06 mlrd. Eur, o tai sudarė 13,99 proc. viso importo, 61,72 proc. buvo pervežta jūrų transportu, 16,59 proc. – geležinkelio transportu ir 4,22 proc. autokelių transportu. 2011 m. jūrų transportu buvo pervežta 65,51 proc. viso importo, tik 12,90 proc. geležinkelio transportu, 15,04 proc. stacionariuoju ir tik 4,69 proc. autokelių transportu.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

27 pav. Lietuvos importo iš Rusijos apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. Eur.

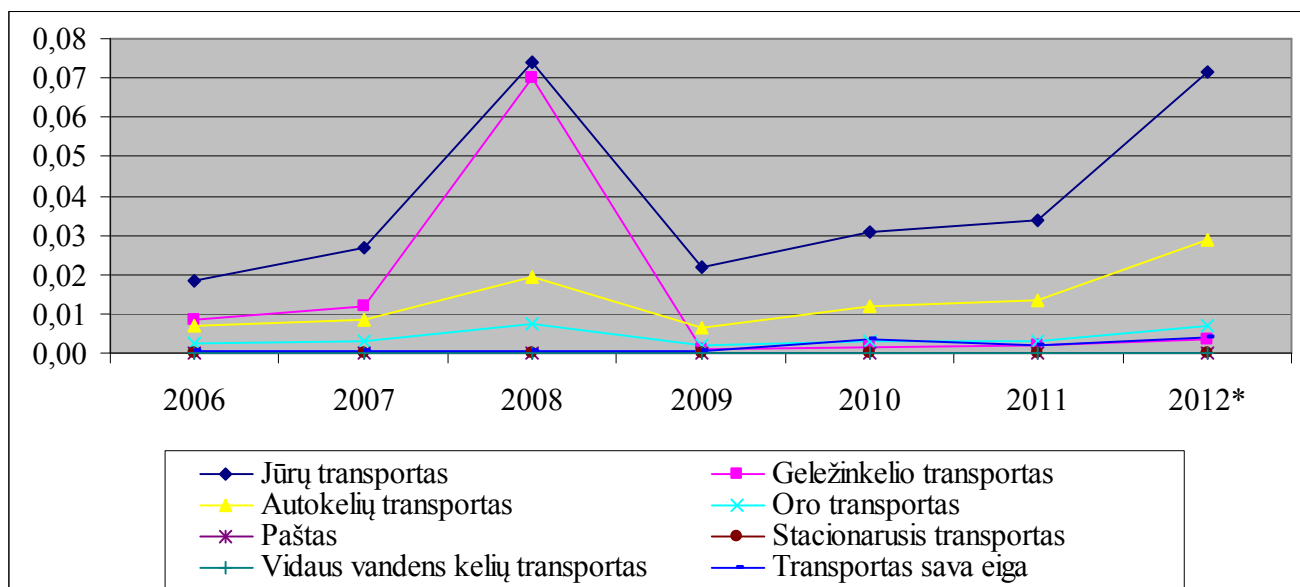
Iš 27 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad daugiausiai iš Kazachstano buvo importuota jūrų transportu, tai 2006 m. sudarė apie 4 mlrd. Eur ir iki 2008 m. apimtys vis didėjo ir pasiekė net 15 mlrd. Eur, bet 2009 m. sumažėjo iki 10 mlrd. Eur, nors nuo 2009 m. iki pat 2012 m. pervežimų jūrų transportu vis daugėjo ir 2012 m. importuota šia transporto priemone buvo prekių už daugiau nei 20 mlrd. Eur. Stacionariuoju transportu 2006 m. buvo pervežta prekių už 8 mlrd. Eur, bet iki 2007 m. sumažėjo iki 2 mlrd. Eur ir nuo to laiko svyravo maždaug apie tą pačią ribą, tik 2011 m. padidėjo iki 5 mlrd. Eur., o 2012 siekė net 5 mlrd. Eur. Geležinkelio transportu 2006 m. buvo pervežta prekių už 2 mlrd. Eur, bet ši transporto priemonė vis populiarėjo ir iki 2008 m. geležinkeliais buvo importuota iš Rusijos prekių už 5,5 mlrd. Eur, bet 2009 m. apimtys sumažėjo iki 2,5 mlrd. Eur, o nuo to laiko iki pat 2012 m. vis didėjo ir 2012 m. pasiekė beveik 5 mlrd. Eur. Importas autokelių transportu, paštu, oro ir transportu savo eiga per visą laikotarpį nesiekė net 1 mlrd. Eur.

16 lentelė. Lietuvos importo iš Kazachstano apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. EUR

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012* m.
Jūrų transportas	0,02	0,03	0,07	0,02	0,03	0,03	0,07
Geležinkelio transportas	0,01	0,01	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00
Autokelių transportas	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,03
Oro transportas	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01
Paštas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stacionarusis transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vidaus vandens kelių transportas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transportas sava eiga	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Šaltinis: sudaryta pagal muitinės informacinių sistemų centro duomenis (*negalutiniais duomenimis).

Iš 16 lentelėje pateiktų duomenų pastebima, kad iš Kazachstano į Lietuvą buvo importuota labai mažai prekių, dominavo tik jūrų, geležinkelio, autokelių transportas, tik 2008 m. ir 2012 m. už 10 mln. Eur buvo pervežta oro transportu. Jūrų transportu per visą laikotarpį buvo pervežta prekių už 20 – 30 mln. Eur, tik 2008 m. už 70 mln. Eur. Geležinkelio transportu buvo importuojama tik 2006 – 2008 m., kai pervežimai 2006 – 2007 m. siekė 10 mln. Eur ir tik 2008 m. už 70 mln. Eur. Autokelių transportu iš Kazachstano per visą laikotarpį buvo importuojama prekių už 10 mln. Eur ir tik 2008 m. už 20 mln. Eur. Oro transportu buvo pervežama tik 2008 m. ir tai sudarė 10 mln. Eur.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

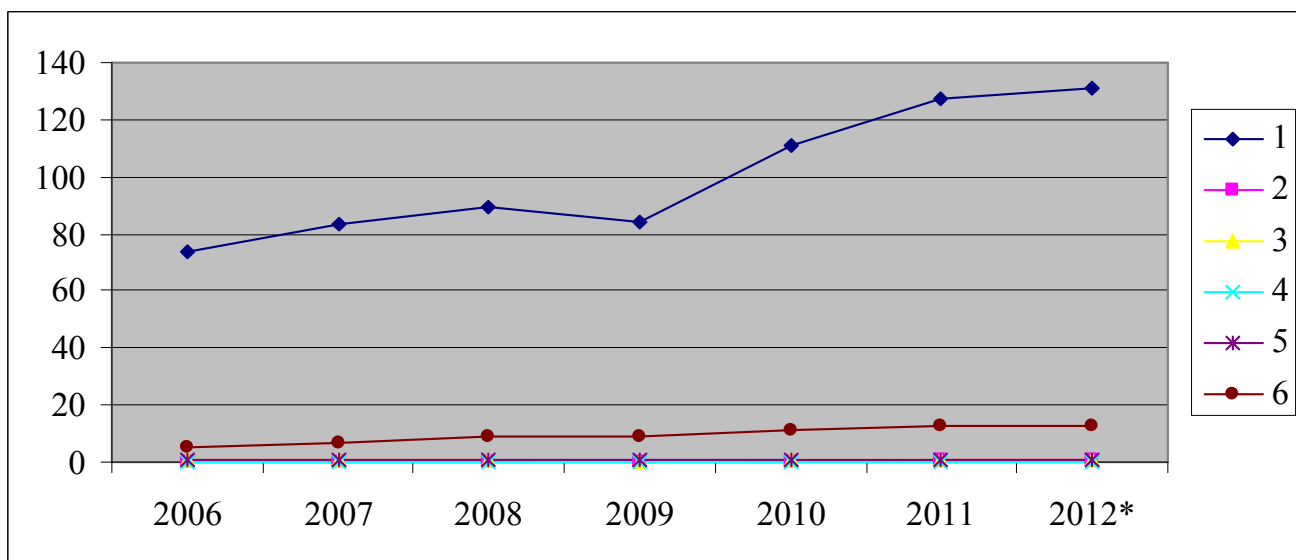
28 pav. Lietuvos importo iš Kazachstano apimtys pagal transporto rūšį, mlrd. Eur.

Iš 28 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad 2006 m. jūrų transportu iš Kazachstano į Lietuvą buvo importuota prekių už 20 mln. Eur, 2007 m. padidėjo iki 28 mln. Eur ir nuo 2007 m. iki 2008 m. buvo užfiksuotas didžiausias augimas, kai pervežimai jūrų transportu pasiekė net 70 mln. Eur, bet po to iki 2009 m. buvo ir didžiausias nuosmukis ir pervežimai šia transporto priemone grįžo į ankstesnes ribas ir siekė 20 mln. Eur, nuo to laiko apimtys vis kildavo, bet nežymiai, 2011 m. sudarė 32 mln. Eur. Pervežimai geležinkelio transportu svyravo labai panašiai kaip ir jūrų transportu, 2006 – 2007 m. buvo importuota už 10 mln. Eur o 2008 m. jau už 70 mln. Eur, bet iki 2009 m. sumažėjo beveik iki 0 ir iki pat 2011 m. išliko panašių apimčių. Importas autokelių transportu per visą laikotarpį svyravo apie 10 mln. Eur, tik 2008 m. buvo padidėjęs iki 20 mln. Eur. Paštu, oro transportu ir stacionariuoju transportu importuota per visą laikotarpį buvo mažiau nei už 10 mln. Eur. 2012 m. pervežimai pagal panaudojamą transporto rūšį pradėjo kilti kaip ir 2007 m., tai gali lemti antrą finansinės krizės bangą.

4.2. Į Lietuvą iš BKR muitų sąjungos valstybių narių įvežamų ir muitinės sandėlyje laikomų prekių srauto charakteristika, jo kaita ir dinamika

Šiame skyriuje apžvelgsime, kokioms muitinės procedūroms importuojant ir eksportuojant prekes į BKR muitų sąjungos šalis nares deklaruojamos prekės ir koku mastu šiam tikslui panaudojami muitinės sandėliai.

Eksportuojamos ir importuojamos prekės gali būti pateikiamos vienai iš pasirinktų muitinės procedūrų (muitinės procedūrų kodai pateikti 2 priede).

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

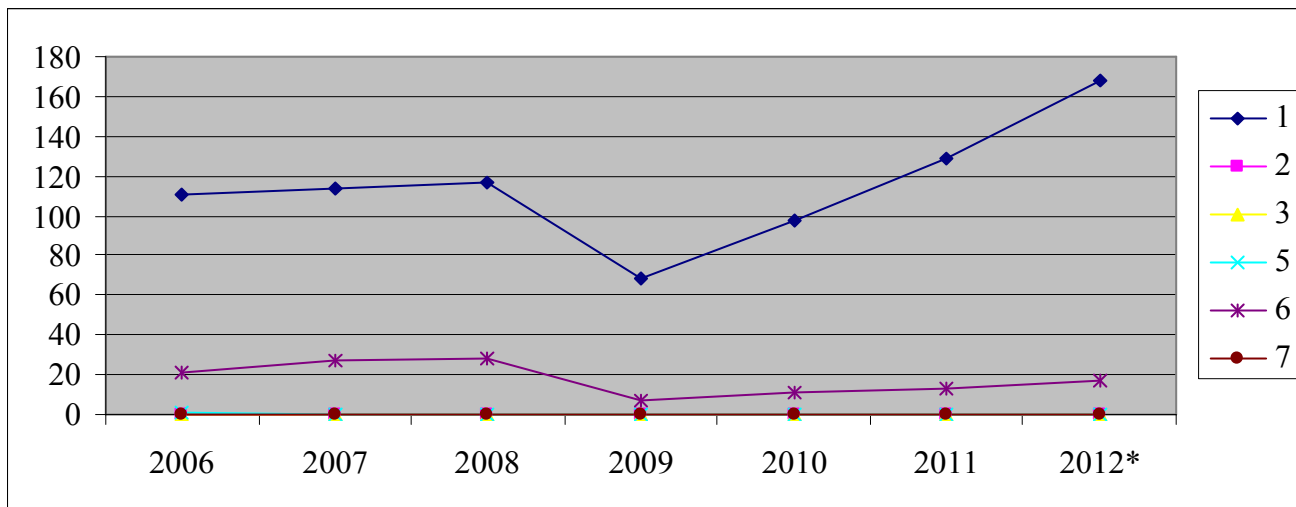
29 pav. Lietuvos eksportas į Baltarusiją pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.

Iš 29 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad daugiausiai eksportuojant prekes į Baltarusiją buvo forminamos deklaracijos negražinamam eksportui (kodas 1). Šiai procedūrai 2006 m. buvo pateiktos 74 tūkst. deklaracijų, vėliau šis skaičius didėjo iki pat 2008 m., kai pasiekė 90 tūkst. vnt. deklaracijų, bet 2009 m. sumažėjo iki 84 tūkst. vnt. Nuo to laiko buvo fiksuojamas tik didėjimas, kai 2011 m. pasiekė jau 128 tūkst. vnt. deklaracijų.

Nemažai deklaracijų buvo pateikta ir reeksportui (kodas 6), 2006 m. tai sudarė 5 tūkst. vnt. deklaracijų, ir nuolat didėjo, 2011 m. siekė jau 12 tūkst. vnt. deklaracijų. Kompensacinių produktų, gautų iš ekvivalentiškų prekių, eksportui, įforminamam prieš laikinai įvežant atitinkamas prekes perdirbti (kodas 2) per visą analizuojamą laikotarpį buvo deklaruojamos prekės tik 2011 m. Tuo metu buvo pateikta 1 deklaracija šiai procedūrai įforminti. Laikinam įvežimui perdirbti (kodas 3) į Baltarusiją 2006 m. buvo įformintos 794 vnt. deklaracijų, 2007 m. net 941 vnt. deklaracijų, o 2008 m. jau žymiai mažiau - tik 648 muitinės deklaracijos, o 2009 m. tikrai 345 vnt. 2010 m. šis skaičius padidėjo iki 425 vnt. 2011 m. šiai procedūrai nebuvo pateikta nei vienos deklaracijos.

Laikinajam tekstilės produktų pagal Tarybos išvežimui perdirbti reglamentą Nr. 3036/94/EEB 2006 m. (kodas 4) buvo pateikta 84 deklaracijos, 2007 m. net 209 deklaracijos, 2008 m. sumažėjo iki

160 vnt., o 2009 m. buvo pateiktos tik 57 deklaracijos minėtai procedūrai. 2010 – 2011 m. šiai procedūrai nebuvo forminamos deklaracijos. Laikinajam išvežimui (kodas 5) 2006 m. buvo įformintos 487 vnt. Deklaracijos ir jų skaičius nuolat didėjo, kai 2011 m. pasiekė net 1 tūkst. vnt. deklaracijų.

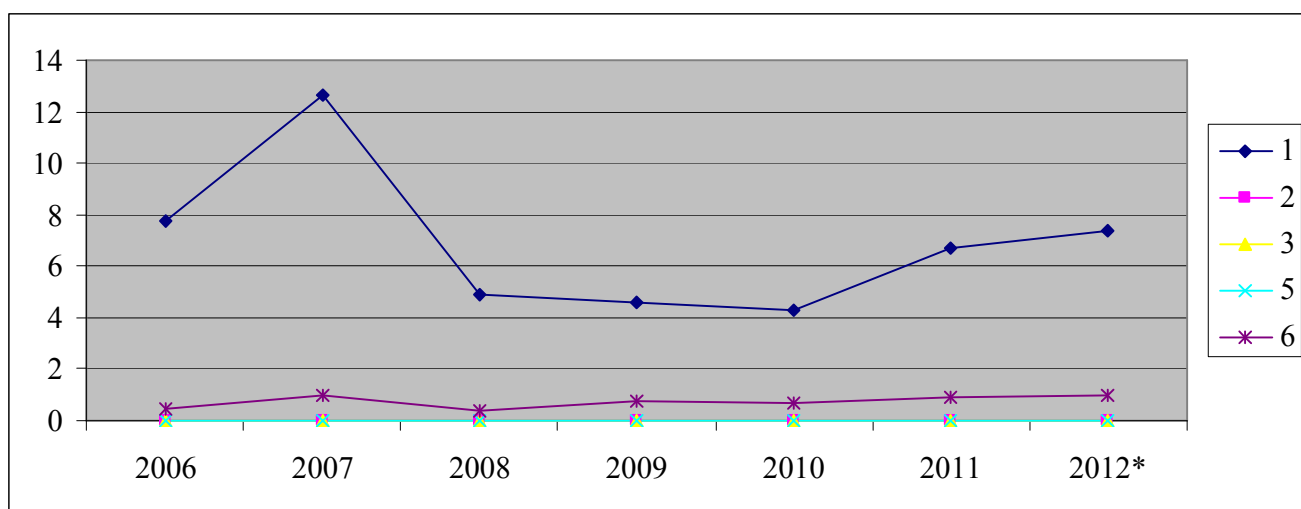
Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

30 pav. Lietuvos eksportas į Rusiją pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.

Iš 30 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad daugiausiai eksportuojant prekes į Rusiją buvo forminamos deklaracijos negražinamam eksportui (kodas 1). Šiai procedūrai 2006 m. buvo pateiktos 111 tūkst. deklaracijų, vėliau šis skaičius didėjo iki pat 2008 m., kai pasiekė 117 tūkst. vnt. deklaracijų, bet 2009 m. sumažėjo iki 69 tūkst. vnt. ir nuo to laiko buvo fiksuojamas tik didėjimas, kai 2011 m. pasiekė jau 129 tūkst. vnt. deklaracijų.

Reeksportui (kodas 6) 2006 m. buvo pateikta 22 tūkst. vnt. deklaracijų, 2007 m. 27 tūkst. vnt., 2008 m. net 28 tūkst. vnt., bet 2009 m. sumažėjo iki 7 tūkst. vnt. ir nuo to laiko tik didėjo, 2011 m. siekė jau 13 tūkst. vnt. deklaracijų. Kompensacinių produktų, gautų iš ekvivalentiškų prekių, eksportui, įforminamam prieš laikinai įvežant atitinkamas prekes perdirbti (kodas 2) per visą analizuojamą laikotarpį buvo deklaruojamos prekės tik 2007 - 2010 m. 2007 m. šiai procedūrai buvo pateiktos 99 deklaracijos, 2008 m. jau 109 deklaracijos, 2009 m. tik 75 vnt., o 2010 m. 107 vnt. deklaracijų. Laikinam įvežimui perdirbti (kodas 3) į Rusiją 2006 m. buvo įformintos 97 vnt. deklaracijų, 2007 m. 103 vnt. deklaracijų, o 2008 m. jau žymiai mažiau, t.y. 71 vnt. deklaracijų. 2009 m. pateikta tik 63 vnt. 2010 m. šis skaičius dar sumažėjo iki 59 vnt., o 2011 m. šiai procedūrai nebuvo pateikta nei vienos deklaracijos.

Laikinajam išvežimui (kodas 5) 2006 m. buvo įformintos 505 vnt. deklaracijos ir jų skaičius nuolat mažėjo, kai 2010 m. sumažėjo iki 193 vnt. deklaracijų. Padedant į muitinės sandėlius arba įvežant į laisvasias zonas žemės ūkio produktus arba prekes, kurias numatoma eksportuoti neperdirbus, kai taikomas išankstinis gražinamųjų išmokų mokėjimas (kodas 7) buvo deklaruojamos prekės tik 2006 m. ir pateiktos buvo tik 2 deklaracijos.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

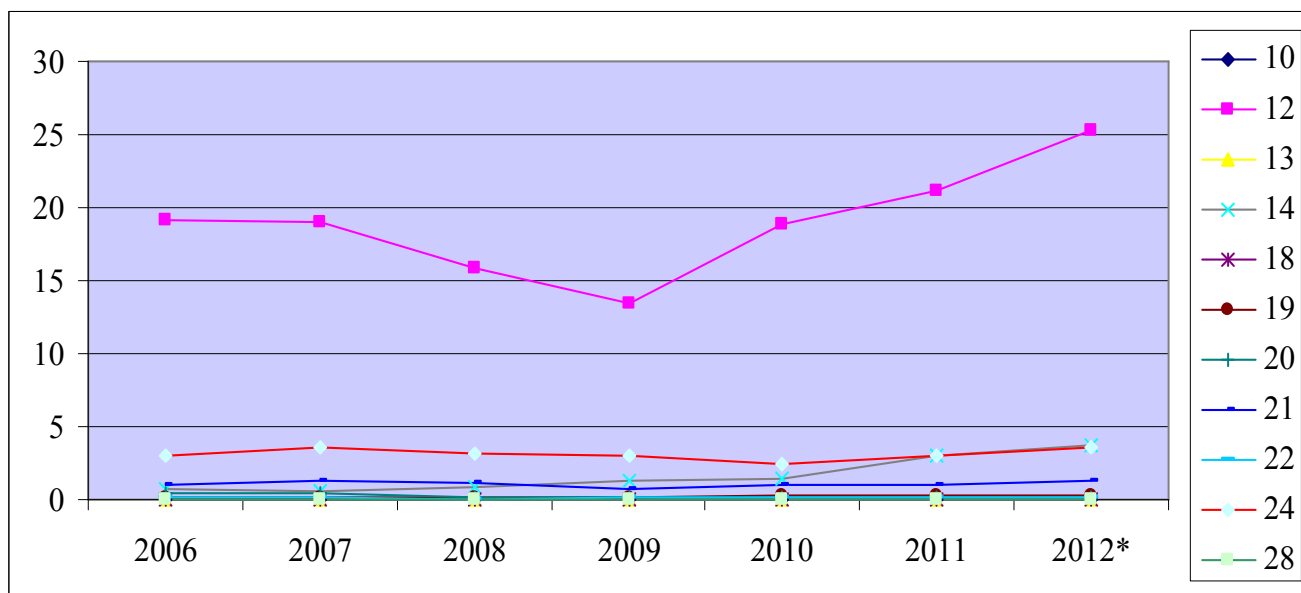
31 pav. Lietuvos eksportas į Kazachstaną pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.

Iš 31 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad daugiausiai eksportuojant prekes į Kazachstaną buvo forminamos deklaracijos negražinamam eksportui (kodas 1). Šiai procedūrai 2006 m. buvo pateikta 7 tūkst. deklaracijų, vėliau šis skaičius didėjo ir 2007 m., kai siekė 13 tūkst. vnt. deklaracijų, bet nuo 2008 m. iki 2010 m. mažėjo ir 2010 m. sikė tik 4 tūkst. vnt., bet 2011 m. padidėjo iki 7 tūkst. vnt. deklaracijų.

Kompensacinių produktų, gautų iš ekvivalentiškų prekių, eksportui, įforminamam prieš laikinai įvežant atitinkamas prekes perdirbti (kodas 2) per visą analizuojamą laikotarpį buvo deklaruojamos prekės tik 2006 m. ir buvo pateiktos 26 deklaracijos. Laikinam įvežimui perdirbti (kodas 3) į Kazachstaną 2006 m. buvo įformintos 3 vnt. deklaracijų, 2007 m. 4 vnt. deklaracijų, o 2008 m. jau tik 2 deklaracijos, 2009 m. 3 vnt. ir 2010 m. - 4 vnt., o 2011 m. buvo pateiktos 5 deklaracijos.

Laikinajam išvežimui (kodas 5) 2006 m. buvo įformintos 5 deklaracijos, 2007 m. tik 3 deklaracijos, 2008 m. vėl 5 deklaracijos ir nuo to laiko šis skaičius nuolat didėjo, kai 2011 m. siekė 10 vnt. deklaracijų. Reeksportui (kodas 6) 2006 m. buvo pateikta 444 vnt. deklaracijų, 2007 m. 996 vnt., 2008 m. 403 vnt., 2009 m. jau 789 vnt., 2010 m. sumažėjo iki 641 vnt., o 2011 m. padidėjo iki 896 vnt. deklaracijų.

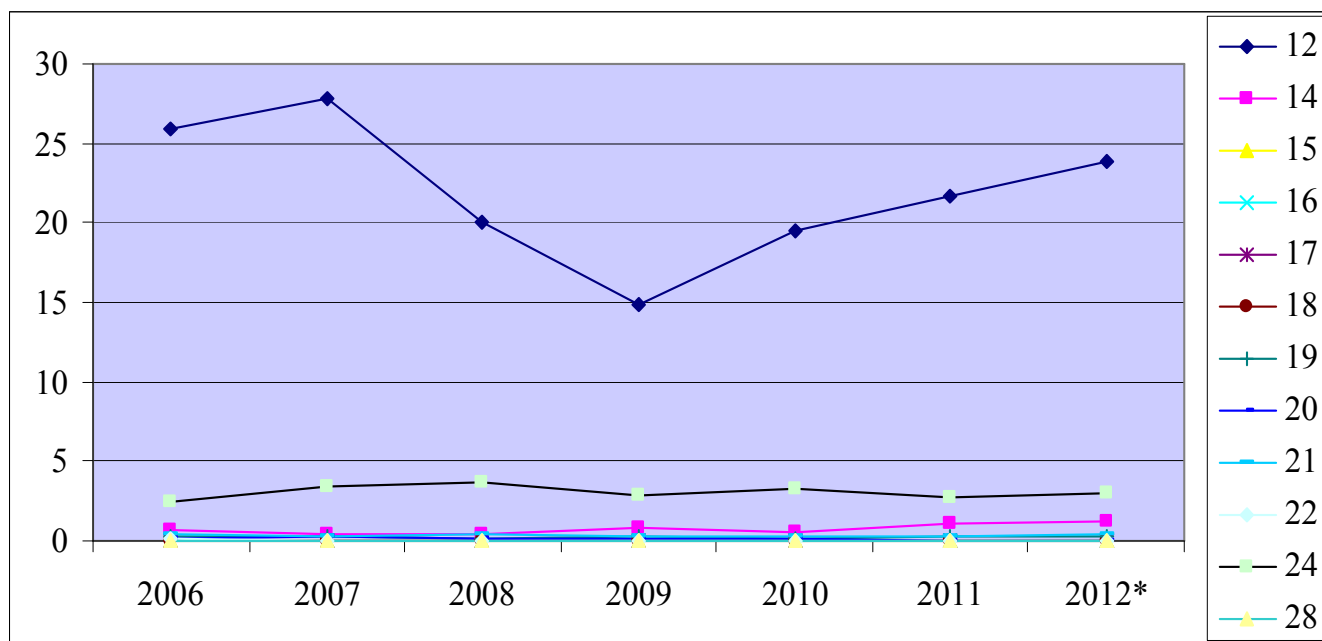
Iš 32 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad importuojant prekes iš Baltarusijos, daugiausiai jos buvo deklaruojamos tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį neatleidžiamos nuo PVM procedūrai (kodas 12) ir 2006 m. šiai procedūrai buvo pateikta 19 tūkst. deklaracijų. 2007 m. buvo pateikta tiek pat deklaracijų, o nuo 2008 m. iki 2009 m. deklaracijų šiai procedūrai kiekis mažėjo ir 2009 m. buvo pateikta 13 tūkst. deklaracijų. Nuo 2010 m. šis skaičius didėjo ir 2011 m. buvo įforminta šiai procedūrai jau 21 tūkst. deklaracijų. Išleidžiant į laisvą apyvartą ne Bendrijos prekes, kurioms norima taikyti drobeko procedūrą prekės buvo deklaruojamos tik 2008 m., kai pateiktos buvo 3 deklaracijos.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

32 pav. Lietuvos importas iš Baltarusijos pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.

Tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pateikiamos drobeko procedūrai įforminti (kodas 13) importuojamos prekės iš Baltarusijos buvo tik 2010 – 2011 m. 2010 m. šiai procedūrai buvo pateikta 11 deklaracijų, o 2011 m. tik 5 deklaracijos. Tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes (kodas 14) importuojamos iš Baltarusijos į Lietuvą buvo per visą laikotarpį, bet nežymiai. 2006 m. šiai procedūrai buvo pateikta 710 deklaracijų, 2007 m. sumažėjo iki 595 vnt., bet jau nuo 2008 m. deklaracijų šiai procedūrai skaičius vis augo ir 2011 m. buvo įforminta 3 tūkst. vnt. deklaracijų. Importuojant vidaus vartojimui Bendrijos prekes iš tų Bendrijos muitų teritorijos dalių, kuriose netaikomos Tarybos direktyvos Nr. 2006/112/EB nuostatos, arba iš tų šalių, su kuriomis Bendrija yra sudariusi muitų sąjungą (kodas 18) buvo pateikta tik po 1 deklaraciją 2006 m. ir 2011 m. Laikiniai įvežant prekes perdirbti Lietuvoje (kodas 19) 2006 m. buvo pateikta 135 vnt. deklaracijų ir šis skaičius nuolat didėjo iki pat 2011 m. kai buvo įformintos 297 deklaracijos. Laikiniai įvežant prekes (kodas 20) į Lietuvą 2006 m. buvo pateiktos 468 deklaracijos, bet kuo toliau tuo mažiau prekių šiai procedūrai buvo forminama ir 2011 m. buvo įformintos tik 88 deklaracijos. Reimportuojant ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes (kodas 21) per visą laikotarpį buvo pateikinėta apie 1 tūkst. deklaracijų. Reimportuojant ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes (kodas 22) deklaracijų kiekvienais metais buvo pateikiama apie 100 vnt., tik 2008 – 2010 m. buvo pateikta apie 70 vnt. Nemažai prekių buvo forminta muitiniam sandėliavimui (kodas 24) ir šių deklaracijų skaičius kiekvienais metais svyravo apie 3 tūkst. vnt. deklaracijų. Atliekant muitinės prižiūrimą perdirbimą Lietuvoje (kodas 28) prekės buvo importuotos tik 2010 m. ir buvo įforminta 1 deklaracija.

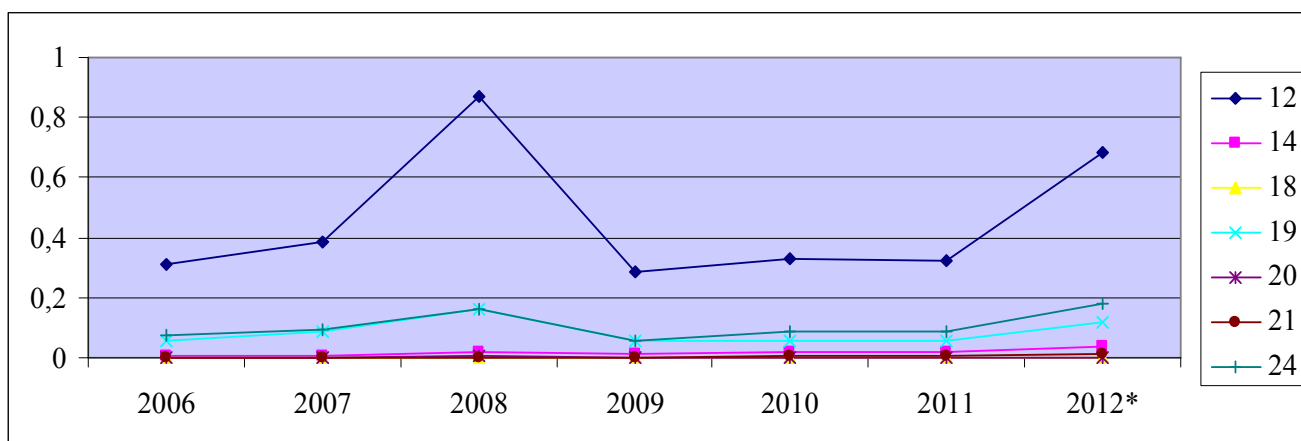
Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

33 pav. Lietuvos importas iš Rusijos pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.

Importuojant prekes iš Rusijos, daugiausiai jos buvo forminamos tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį neatleidžiamos nuo PVM procedūrai (kodas 12). 2006 m. šiai procedūrai buvo įforminta 26 tūkst. deklaracijų, 2007 m. padaugėjo iki 28 tūkst., bet nuo to laiko šis skaičius mažėjo ir iki 2009 m. sumažėjo iki 15 tūkst. deklaracijų, nors nuo to laiko iki pat 2011 m. jau daugėjo deklaracijų šiai procedūrai ir 2011 m. buvo įforminta beveik 22 tūkst. vnt. Tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį atleidžiamos nuo PVM procedūrai (kodas 14) prekės buvo forminamos kiekvienais metais po maždaug iki 1 tūkst. vnt., tik 2011 m. pateikta buvo virš 1 tūkst. vnt. Tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes, kurioms taikomos specialios pereinamojo laikotarpio priemonės, susijusios su ES plėtra (kodas 15) procedūrai prekės buvo deklaruojamos tik 2010 m. ir pateikta buvo tik 1 deklaracija. Išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, už kurias nemokami akcizai arba PVM ir kurios dedamos į mokestinius sandėlius (kodas 16) prekės buvo deklaruojamos taip pat tik 2010 m. ir pateikta buvo tik 1 deklaracija. Importuojant vidaus vartojimui ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą pakaitos produktus, importuojamus prieš atliekant laikinai išvežamų perdirbti prekių eksporto formalumus (kodas 17) prekės buvo deklaruojamos tik 2009 m. ir pateikta buvo tik 1 deklaracija. Importuojant vidaus vartojimui Bendrijos prekes iš tų Bendrijos muitų teritorijos dalių, kuriose netaikomos Tarybos direktyvos Nr. 2006/112/EB nuostatos, arba iš tų šalių, su kuriomis Bendrija yra sudariusi muitų sąjungą (kodas 18) deklaracijos per analizuojamą laikotarpį buvo pateikiamos tik 2006 – 2009 m. ir tik po 1-4 deklaracijas. Laikinajam įvežimui perdirbti Lietuvoje (kodas 19) deklaracijos buvo

pateikinėjamos po maždaug 200 vnt. per metus. Laikinajam įvežimui (kodas 20) prekės iš Rusijos 2006 m. buvo deklaruojamos įforminus virš 200 deklaracijų, 2007 m. deklaracijų buvo įforminta panašiai kaip ir 2006 m. o nuo to laiko šis skaičius nuolat mažėjo ir 2011 m. buvo įformintos tik 56 deklaracijos. Reimportuojant ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį neatleidžiamos nuo PVM (kodas 21) 2006 m. buvo pateikta 470 vnt. deklaracijų, nuo to laiko iki pat 2009 m. šis skaičius vis mažėjo ir 2009 m. šiai procedūrai buvo įforminta 223 deklaracijos, o jau nuo 2010 m. iki 2011 m. deklaracijų skaičius didėjo ir 2011 m. buvo įformintos 322 deklaracijos. Reimportuojant ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį atleidžiamos nuo PVM procedūrai (kodas 22) 2006 m. buvo pateiktos 123 deklaracijos, bet jau 2007 m. deklaracijų skaičius sumažėjo iki 28 vnt. ir iki pat 2011 m. neviršijo 100 vnt. Muitiniam sandėliavimui (kodas 24) 2006 m. buvo įforminta 2,5 tūkst. vnt. deklaracijų ir šis skaičius didėjo iki pat 2008 m., kai buvo įformintos 3,7 tūkst. vnt. deklaracijų šiai procedūrai, 2009 m. muitiniam sandėliavimui buvo įforminta mažiau deklaracijų, tik 2,8 tūkst. vnt., o 2010 m. jau 3,2 tūkst. vnt., tačiau 2011 m. vėl sumažėjo iki 2,7 tūkst. vnt. Atliekant muitinės prižiūrimą perdirbimą Lietuvoje (kodas 28) deklaracijos buvo teikiamos nuo 2009 m., tada pateikta buvo tik 1 deklaracija šiai procedūrai, 2010 m. buvo pateiktos jau 2 deklaracijos, o 2011 m. net 16 deklaracijų.

Iš 34 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad importuojant iš Kazachstano prekes, daugiausiai jos buvo deklaruojamos tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį neatleidžiamos nuo PVM (kodas 12) procedūrai. 2006 m. šiai procedūrai buvo įforminta 311 vnt. deklaracijų, 2007 m. jau 388 deklaracijos, 2008 m. staigiai padaugėjo deklaracijų net iki 870 vnt., bet jau 2009 m. sumažėjo iki 284 vnt., 2010 m. buvo pateikta 330 deklaracijų, o 2011 m. 325 deklaracijos šiai procedūrai. Tuo pat metu išleidžiant į

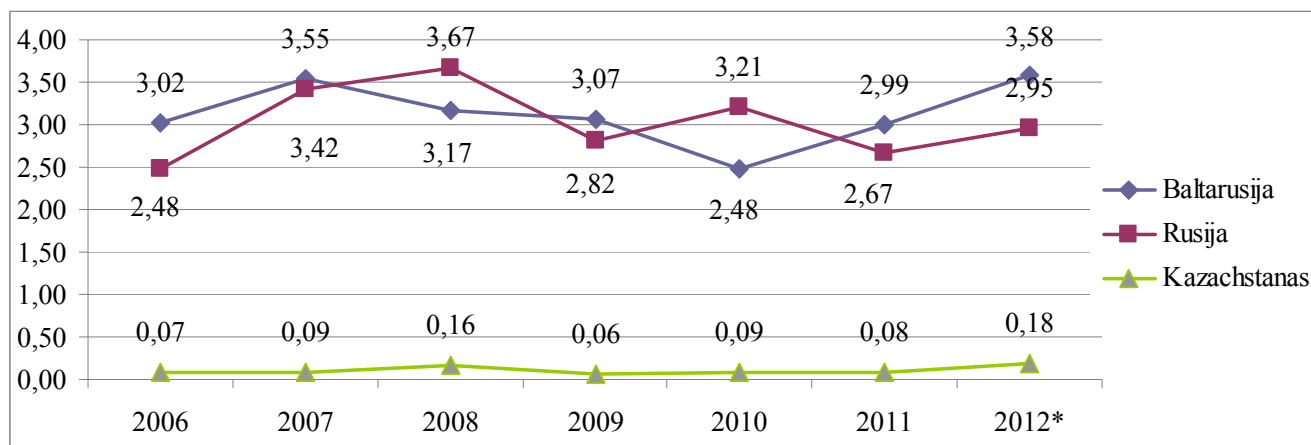
Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

34 pav. Lietuvos importas iš Kazachstano pagal muitinės procedūras, tūkst. vnt.

laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį atleidžiamos nuo PVM (kodas 14) per visą analizuojamą laikotarpį buvo pateikiama tik po 4

– 18 deklaracijų. Importuojant vidaus vartojimui Bendrijos prekes iš tų Bendrijos muitų teritorijos dalių, kuriose netaikomos Tarybos direktyvos Nr. 2006/112/EB nuostatos, arba iš tų šalių, su kuriomis Bendrija yra sudariusi muitų sąjungą (kodas 18) per visą laikotarpį buvo pateikta tik 1 deklaracija 2008 m. Laikiniai įvežant prekes iš Kazachstano perdirbti Lietuvoje (kodas 19) per visą laikotarpį buvo deklaruojamos tik po mažiau nei 100 vnt. deklaracijų per metus, tik 2008 m. daugiau nei įprastai buvo įformintos 159 deklaracijos. Laikiniai įvežamos prekės į Lietuvą (kodas 20) 2006 m. buvo deklaruojamos tik 1 kartą, 2007 m. šiai procedūrai buvo pateiktos jau 2 deklaracijos, 2008 m. – 4 deklaracijos, 2009 m. ir 2010 m. po 2 deklaracijas ir 2011 m. 1 deklaracija. Reimportuojant ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį neatleidžiamos nuo PVM (kodas 21) procedūrai per analizuojamą laikotarpį buvo pateikiamos tik po 1 – 5 deklaracijas per metus. Muitiniam sandėliavimui (kodas 24) iš Kazachstano buvo forminamos 2006 m. 74 deklaracijos, nuo to laiko deklaracijų skaičius didėjo ir 2008 m. buvo įformintos jau 162 deklaracijos, bet 2009 m. staigiai sumažėjo jų skaičius iki 58 vnt., bet 2010 m. vėl padidėjo iki 88 vnt. ir 2011 m. muitiniam sandėliavimui buvo įformintos 85 deklaracijos.

Toliau bus nagrinėjama kiek prekių iš BKR muitų sąjungos šalių forminama muitinio sandėliavimo procedūrai. Analizuojant buvo apsiribota ties įvežamų prekių srautais.

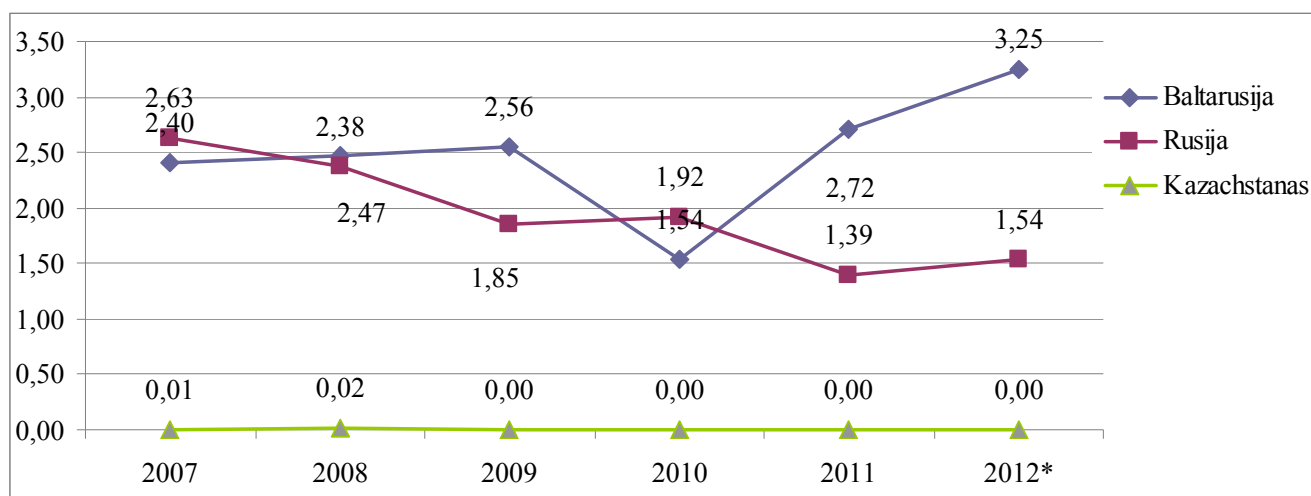

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

35 pav. Deklaracijų muitinio sandėliavimo procedūrai skaičius, tūkst. vnt.

Iš 35 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad iš Rusijos ir Baltarusijos buvo patekta prekių talpinimui į muitinės sandėlius deklaracijų panašiai. Iš Baltarusijos 2006 m. buvo įforminta virš 3 tūkst. deklaracijų šiai procedūrai, 2007 m. jau virš 3,5 tūkst. deklaracijų, bet vėliau iki pat 2010 m. šis skaičius mažėjo ir pasiekė 2,48 tūkst. deklaracijų. Nuo 2010 m. iki 2012 m. buvo augimas iki 3,58 tūkst. deklaracijų. Iš Rusijos 2006 m. buvo įforminta beveik 2,5 tūkst. deklaracijų muitiniam sandėliavimui ir nuo to laiko iki 2008 m. šis skaičius didėjo ir siekė jau 3,67 tūkst. vnt. 2009 m. deklaracijų skaičius staigiai sumažėjo iki 2,82 tūkst. vnt. 2010 m. pakilo iki 3,21 tūkst. vnt. ir 2011 m. vėl sumažėjo iki 2,67 tūkst. vnt. O 2012 m. iš Rusijos buvo įforminta beveik 3 tūkst. vnt. deklaracijų

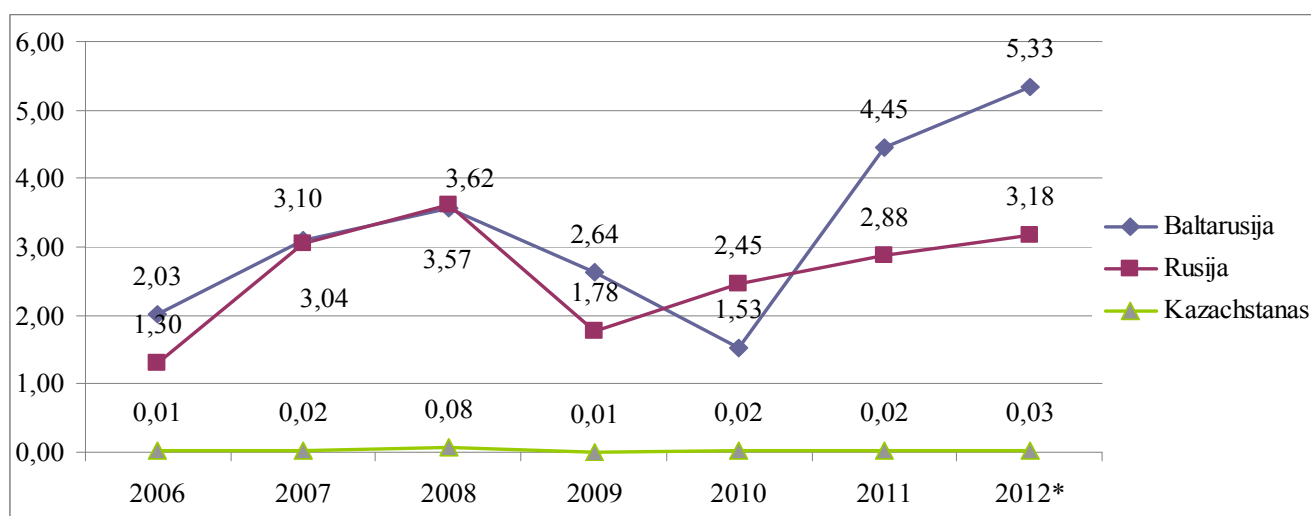
muitiniam sandėliavimui. Iš Kazachstano muitiniam sandėliavimui nuo pat 2006 m. iki 2012 m. buvo pateikta apie 100 – 180 vnt. kasmet.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

36 pav. Prekės iš BKR muitų sąjungos šalių talpinamos į Lietuvos muitinės sandėlius, tūkst. t

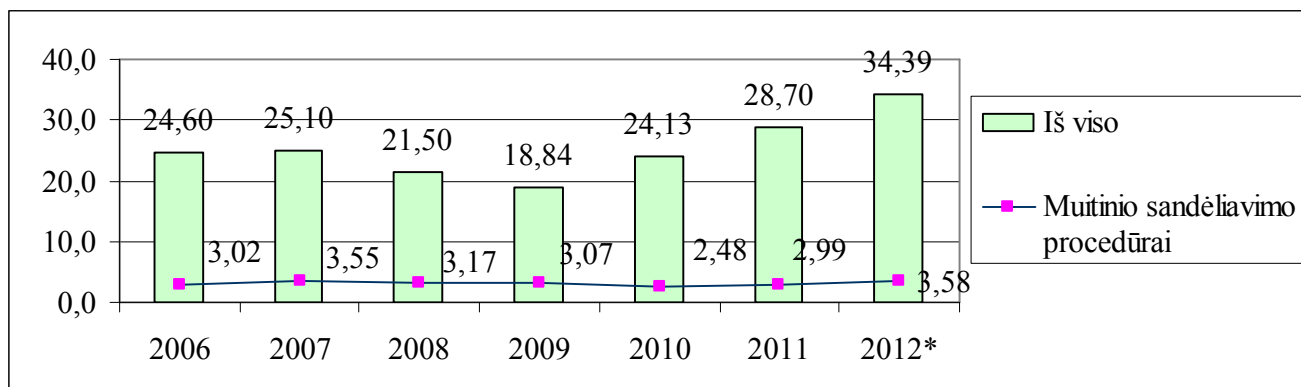
Pagal krovinį masę į muitinės sandėlius per analizuojamąjį laikotarpį buvo panašiai talpinama prekių. 2006 m. iš Baltarusijos buvo sandėliuojama 1460 tūkst. t prekių ir šios apimtys iki pat 2009 m. vis augo ir 2009 m. siekė jau 2557 tūkst. t. Iki 2010 m. buvo talpinama beveik dvigubai mažiau prekių ir tai sudarė 1538 tūkst. t, bet jau iki 2011 m. sandėliuojamų prekių apimtys padidėjo iki 2,72 tūkst. t. O 2012 m. net 3,25 tūkst. t. Iš Rusijos 2006 m. buvo talpinta 896 tūkst. t prekių, o 2007 m. beveik patrigubėjo iki 2630 tūkst. t, bet jau nuo 2007 m. iki 2009 m. apimtys mažėjo iki siekė jau 1846 tūkst. t, 2010 m. apimtys išliko maždaug vienodos, o 2011 . vėl sumažėjo iki 1394 tūkst. t. 2012 padidėjo iki 1,54 tūkst. t. Iš Kazachstano per visą laikotarpį buvo panašiai talpinama prekių ir tai sudarė apie 5 tūkst. t, tik 2008 m. buvo padaugėję iki 16,4 tūkst. t.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

37 pav. Prekės iš BKR muitų sąjungos šalių talpinamos į Lietuvos muitinės sandėlius, mlrd. Eur.

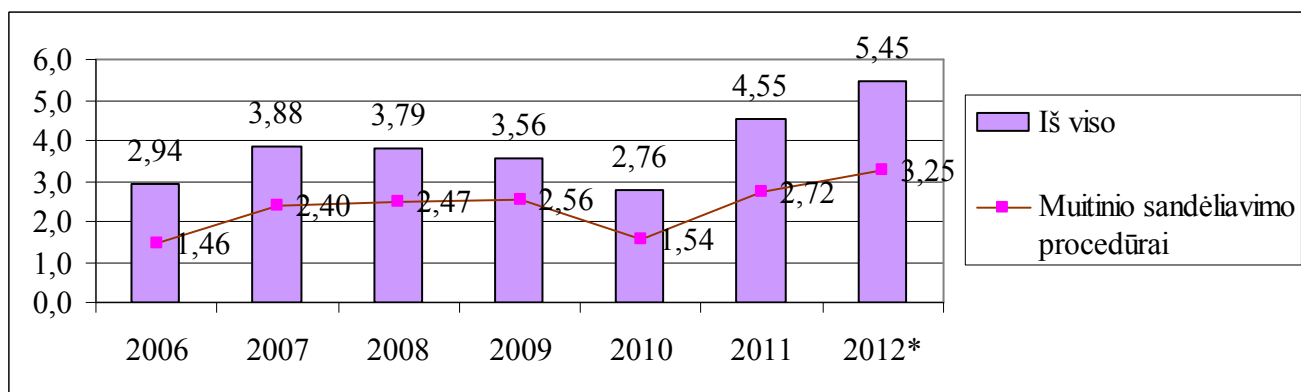
Pagal prekių vertę į muitinės sandėlius iš Rusijos ir Baltarusijos buvo sandėliuota panašiai prekių, nuo 2006 m. iki 2008 m. skaičius vis didėjo ir siekė 3,6 mlrd. Eur., bet vėliau staigiai sumažėjo iki 1,5 mlrd. Eur. ir nuo 2010 m. augo. 2012 m. prekių iš Baltarusijos buvo sandėliuojama už 5,33 mlrd. Eur, iš Rusijos už 3,18 mlrd. Eur. Iš Kazachstano per visą laikotarpį buvo sandėliuojama prekių už 0,01-0,02 mlrd. Eur, tik 2008 m. už 0,08 mlrd. Eur.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

38 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Baltarusijos pagal deklaracijų kiekį, tūkst. vnt.**

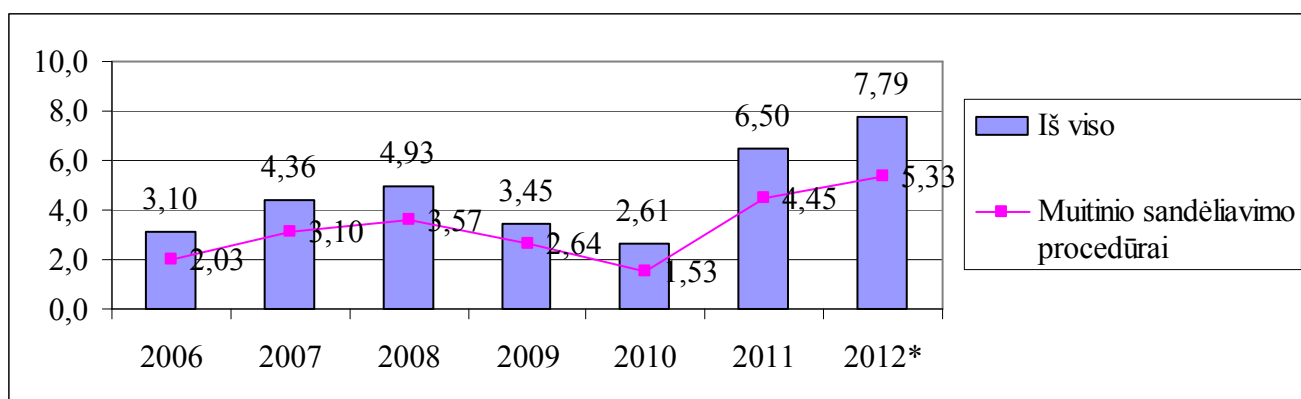
Iš 38 lentelėje pateiktų duomenų matoma, kad 2006 m. virš 12 proc. visų pateiktų importo deklaracijų iš Baltarusijos buvo forminta muitinio sandėliavimo procedūrai. 2007 ir 2008 m. šiai procedūrai buvo įforminta virš 14 proc. visų deklaracijų. 2009 m. žymiai padaugėjo deklaracijų šiai procedūrai ir buvo įforminta jau virš 16 proc. visų importo deklaracijų. 2010 ir 2012 m. šiai procedūrai buvo įforminta virš 10 proc. visų deklaracijų.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

39 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Baltarusijos, mln. t.**

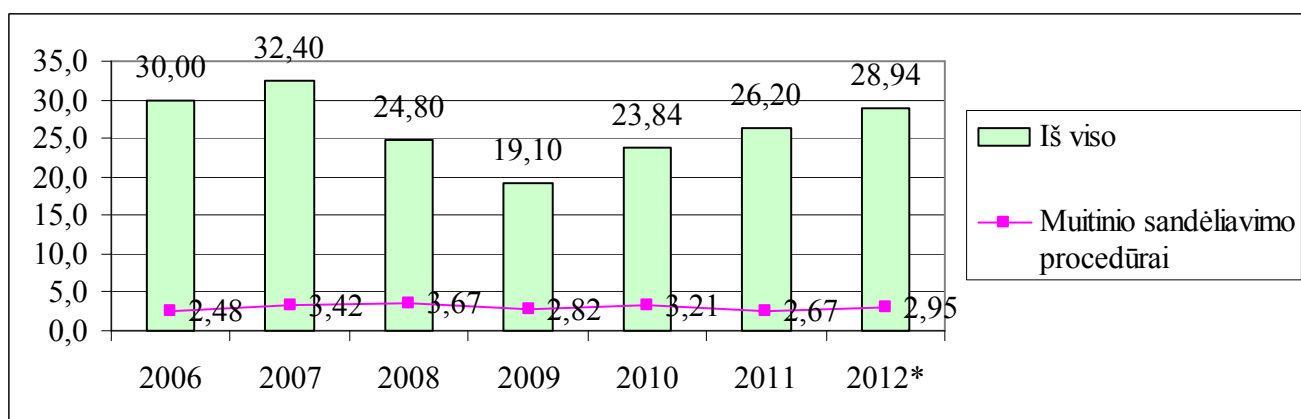
Vertinant pagal importuojamų prekių masę, 2006 m. muitinio sandėliavimo procedūrai buvo įforminta apie 50 proc. visų importuotų iš Baltarusijos prekių ir šis rodiklis augo iki pat 2009 m., kai muitiniam sandėliavimui buvo įforminta 71,77 proc. visų importuotų iš Baltarusijos prekių. 2010 m. šiai procedūrai įforminta jau žymiai mažiau prekių, t.y. 55,74 proc., o 2011 - 2012 m. 59,65 proc. visų importuotų prekių.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

40 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Baltarusijos, mlrd. Eur.**

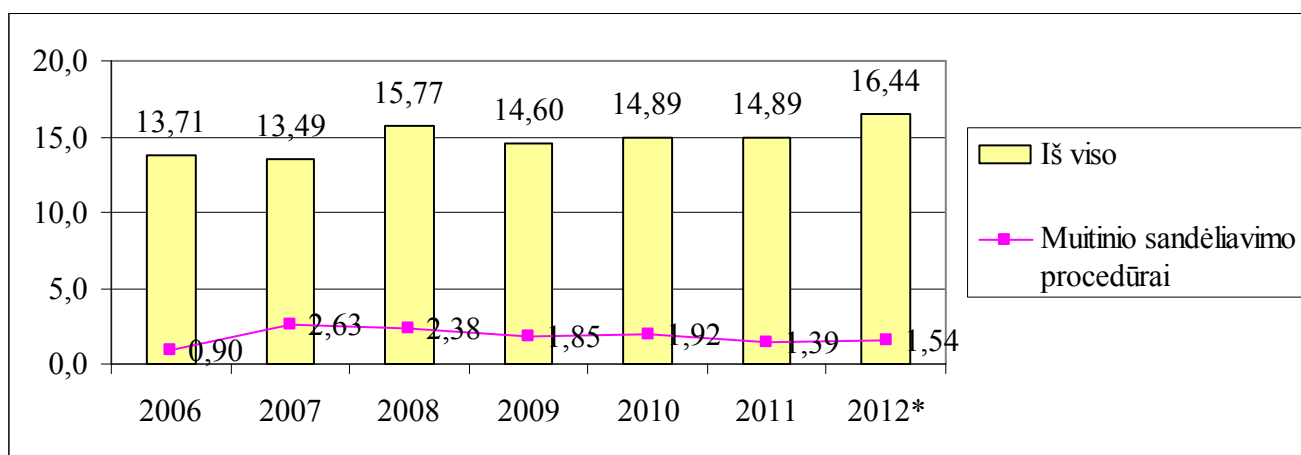
Vertinant pagal prekių vertę iš Baltarusijos daugiau nei pusė importuojamų prekių per visą laikotarpį buvo forminama muitinio sandėliavimo procedūrai. 2006 m. buvo įforminta 65,38 proc. visų importuotų prekių ir šis rodiklis didėjo iki pat 2009 m., kai muitiniam sandėliavimui buvo įforminta 76,61 proc. visų importuotų prekių. 2010 m. buvo 58,68 proc., o 2011 m. 68,42 proc. visų importuotų prekių sandėliuojama muitinės sandėliuose.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

41 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Rusijos pagal deklaracijų kiekį, tūkst. vnt.**

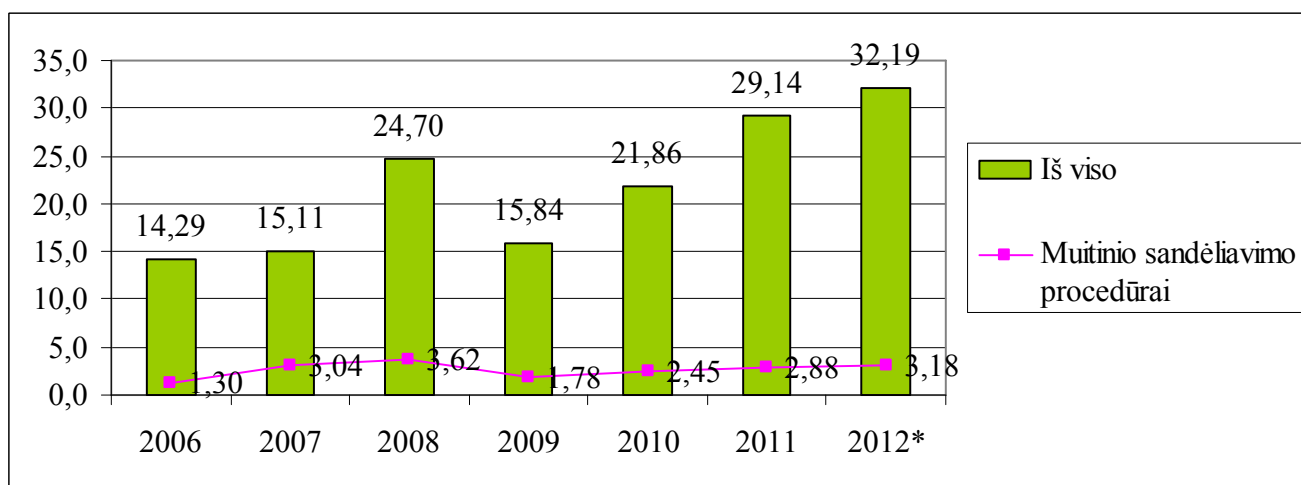
Iš 41 paveikslėlyje pateiktų duomenų matoma, kad iš Rusijos labai maža importuojamų prekių dalis buvo forminama muitiniam sandėliavimui. 2006 m. buvo pateikta 30 tūkst. vnt. importo iš Rusijos deklaracijų ir iš jų muitiniam sandėliavimui buvo įforminta 2,48 tūkst. vnt., o tai sudaro 8,26 proc. 2007 m. iš visų deklaracijų buvo įforminta 10,55 proc. muitiniam sandėliavimui, o 2008 m. 14,79 proc. 2008 ir 2009 m. buvo pateikta po 14,8 proc. muitiniam sandėliavimui ir nuo to laiko šis rodiklis mažėjo. 2010 m. muitiniam sandėliavimui pateikta 13,47 proc., o 2011 m. – 10,20 proc. visų deklaracijų. 2012 m. muitiniam sandėliavimui iš Rusijos buvo įforminta 2,95 tūkst. vnt., t.y. 10,2 proc.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

42 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Rusijos, mln. t.**

Iš 42 paveikslėlio duomenų matoma, kad iš Rusijos 2006 m. buvo importuota 13,71 t prekių ir iš jų 6,54 proc. buvo forminama muitinio sandėliavimo procedūrai. 2007 m. šiai procedūrai buvo įforminta net 19,52 proc., o 2008 m. jau mažiau ir tai sudarė 15,1 proc. visų prekių. 2009 m. muitiniam sandėliavimui buvo įforminta 1,85 proc. visų prekių, 2010 m. – 12,87 proc., o 2011 m. 9,36 proc.

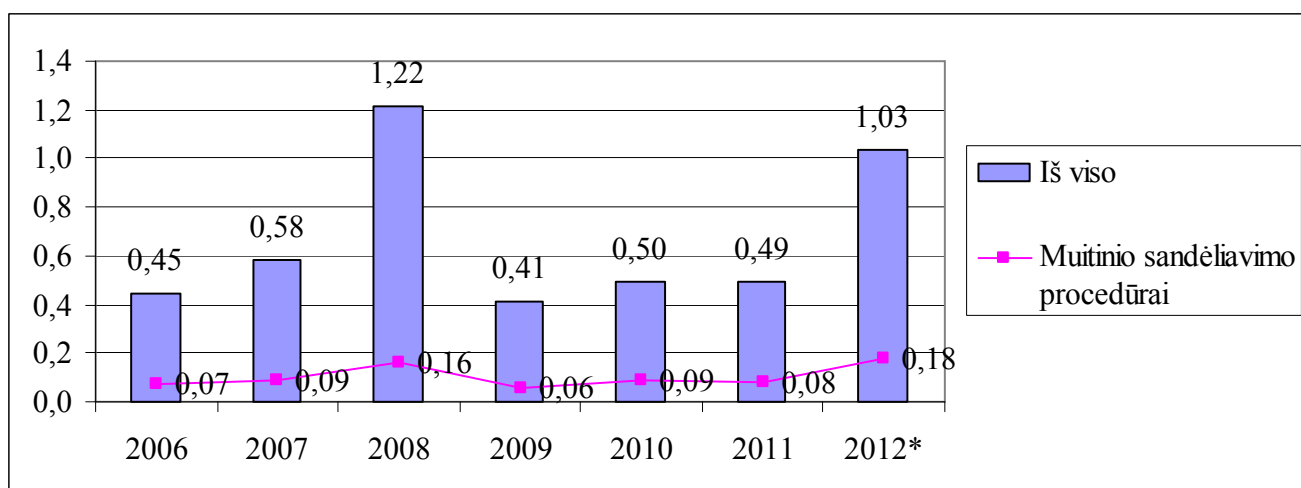

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

43 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Rusijos, mlrd. Eur.**

Iš 43 paveikslėlio duomenų galima teigti, kad vertinant pagal prekių vertę, iš Rusijos apie 10 proc. visų importuojamų prekių buvo forminama muitinio sandėliavimo procedūrai. 2006 m. šiai procedūrai įforminta prekių už 1,30 mlrd. Eur, o tai sudaro 9,12 proc., 2007 m. – 20,11 proc., 2008 m. – 14,64 proc. 2009 m. ir 2010 m. muitiniam sandėliavimui buvo įforminta po 11,22 proc. visų importuotų iš Rusijos prekių. O jau 2011 m. ir 2012 m. tik po 9,89 proc.

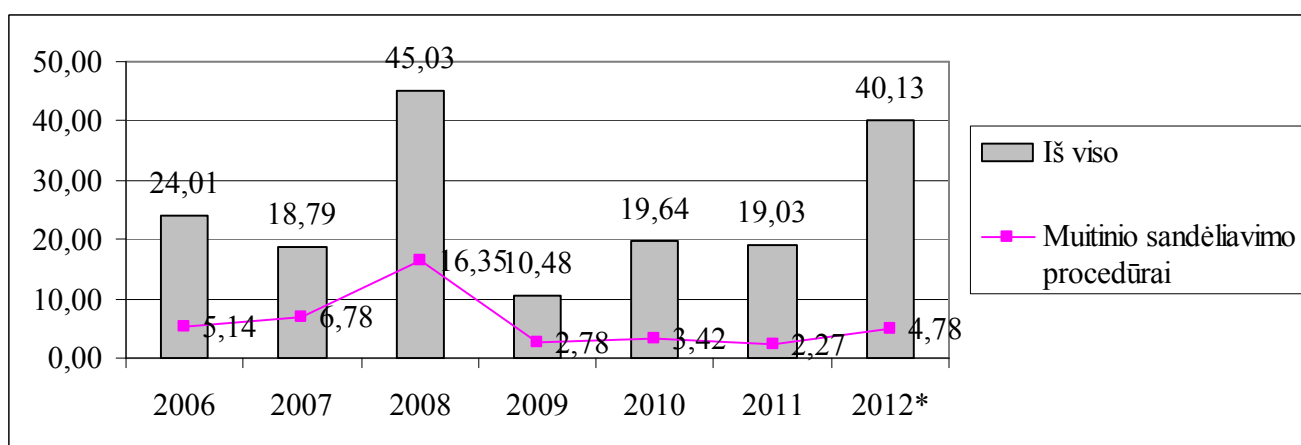
Iš 44 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad iš Kazachstano 2006 m. į Lietuvą buvo įforminta 450 vnt. importo deklaracijų ir iš jų 74 deklaracijos buvo forminamos muitinio sandėliavimo procedūrai, tai sudaro 16,48 proc. visų importo deklaracijų.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

44 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Kazachstano pagal deklaracijų kiekį, tūkst. vnt.**

2007 m. muitiniam sandėliavimui buvo įforminta 15,96 proc. visų deklaracijų. 2008 m. ir 2009 m. šiai procedūrai buvo įforminta virš 13 proc. visų importo deklaracijų iš Kazachstano. 2010 m. šis rodiklis padidėjo iki 17,5 proc. ir iki pat 2012 m. išliko toks pats.

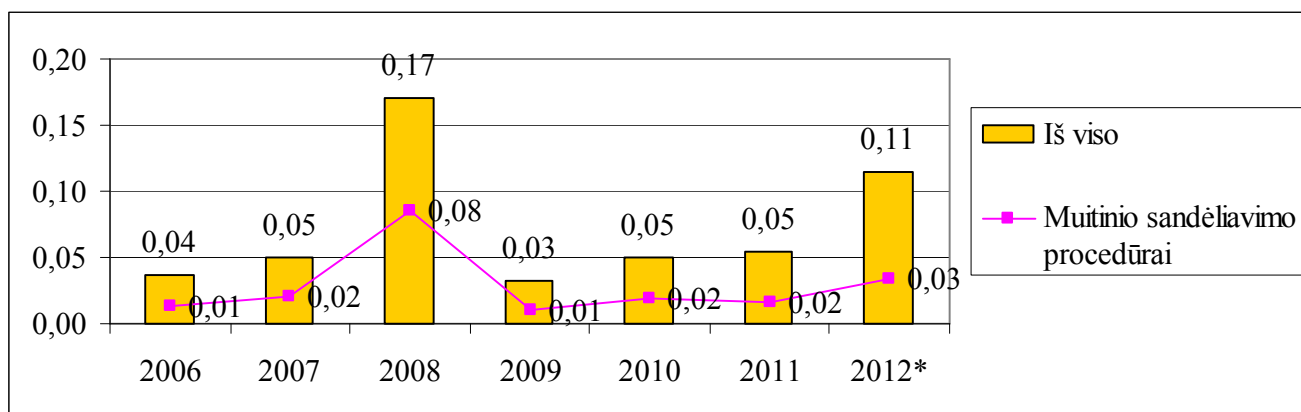
Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

45 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Kazachstano, tūkst. t.**

2006 m. iš Kazachstano buvo importuota 24 tūkst. t prekių, iš jų 5,14 tūkst. t buvo įforminta muitiniam sandėliavimui, o tai sudaro 21,43 proc. 2007 m. šiai procedūrai buvo įforminta 36,2 proc. visų deklaracijų ir 2008 m. šis rodiklis išliko vienodas. Nuo 2009 m. šiai procedūrai buvo forminama vis mažesnė dalis prekių, 2009 m. – 26,48 proc., 2010 m. – 17,42 proc., o 2011 – 2012 m. tik 11,92 proc. visų importuotų prekių iš Kazachstano.

Iš 46 paveiksle pateiktų duomenų matoma, kad pagal prekių vertę muitiniam sandėliavimui buvo forminta panaši prekių dalis, kaip ir vertinus pagal prekių masę. 2006 m. muitinės sandėliuose buvo sandėliuojama 38,21 proc. visų importuotų prekių, t.y. už 13,81 mln. Eur. 2008 m. šis rodiklis padidėjo

iki 40,89 proc. ir 2009 m. dar padidėjo ir sudarė 49,59 proc. visų prekių. 2009 m. šiek tiek sumažėjo ir sudarė 31,33 proc., 2010 m. – 37,27 proc. ir 2011 m. ir 2012 m. tik 29,59 proc. visų importuotų prekių.

Šaltinis: Muitinės informacinių sistemų centro duomenys (*negalutiniais duomenimis).

46 pav. **Prekių talpinamų į muitinės sandėlius dalis visame importe iš Kazachstano, mlrd. Eur.**

Išanalizavus Lietuvos importą ir eksportą į Rusijos Federaciją, Kazachstano Respubliką ir Baltarusijos Respubliką, galima teigti, kad pagal prekių vertę pagrindinė Lietuvos prekybos partnerė yra Rusija, o pagal forminamų deklaracijų skaičių – Baltarusija. Iš to galima teigti, kad BKR muitų sąjungos susikūrimas ir jos galima plėtra teigiamai įtakos situaciją Lietuvoje, bet ne kitose ES šalyse.

Populiariausia transporto priemone prekyboje su Rusija ir Kazachstanu yra jūrų transportas, o tarp Lietuvos ir Baltarusijos išlieka geležinkelio transportas.

Importuojant prekes yra tvarkomi svarbiausi muitinės formalumai, nes šiuo atveju muitinei sumokami mokesčiai. Tranzito atveju atsiranda tik skola muitinei, už kurios sumokėjimą tik garantuojama, bet nemokama. Importo atveju tiriama visų prekių kilmės šalis, muitinė vertė ir visi draudimai prekėms.

Atvežtos į Lietuvą prekės gali būti išleidžiamos į laisvą apyvartą arba gabenamos į muitinės sandėlius, kur joms taikoma muitinės priežiūros procedūra ir taikomos nustatytos procedūros.

Visas procedūras, susijusias su prekių importu ir eksportu galima tvarkyti per muitinės tarpininkus, kurie dažniausiai vykdo veiklą tik savo šalyje.

IŠVADOS

1. RBK muitų sąjungos susikūrimas palengvino Lietuvos tarptautinę prekybą su Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublikos ir Kazachstano Respublika, o kadangi Lietuva yra dviejų šių šalių kaimynė, tai RBK muitų sąjunga padarė teigiamą įtaką ir Lietuvos tarptautinei prekybai. RBK muitų sąjungos šalims narėms buvo palengvintas prekių įvežimas į RBK muitų sąjungos teritoriją, supaprastėjo muitinės formalumai, kas paskatino tarptautinę prekybą.

2. BKR muitų sąjunga buvo kuriama įvertinant ES muitų sąjungos patirtį. Nors sukūrus BKR muitų sąjungą buvo patobulinta muitų sistema tarp šalių narių, bet vis tiek išliko gana daug išimčių bei apribojimų lyginant su ES muitų sąjunga (Kazachstano Respublikos „vėlavimas“ Muitų sąjungoje, rezidavimo principas, dvišaliai susitarimai ir t. t.).

3. RBK Muitų sąjungos muitinės kodeksas - įstatymas, kuris reglamentuoja ekonominius santykius tarp valstybių narių, muitinės įstaigų veiklą ir leidžia išspręsti teismo pobūdžio klausimus. Muitinės kodeksas reglamentuoja muitų mokesčius, muitinę kontrolę, muitinės operacijas, muitinės deklaracijas ir formalumus joms, muitinės operacijas ir muitinės procedūras, atskirų kategorijų prekių pervežimas per muitų sąjungos sienas ir pereinamaisiais nuostatas.

4. Rusija buvo ir išlieka vienu iš didžiausių Lietuvos tarptautinės prekybos partnerių. Darbo rezultatai parodė, kad per visą nagrinėjamą laikotarpį tiek importas, tiek eksportas į Rusiją užėmė didžiausią dalį Lietuvos importe ir eksporte į RBK šalis, tačiau ženklaus jo pokyčio tendencijų nepastebima. Tad Rusija išliks svarbiu, bet ne dominuojančiu ar vis svarbesniu Lietuvos užsienio prekybos partneriu.

5. Baltarusija iš BKR muitų sąjungos šalių narių yra antroje vietoje prekyboje su Lietuva. Nors eksportas buvo sumažėjęs per 2008 – 2010 m., bet po to greitai atsigavo, o importas iš Baltarusijos nemažėjo net krizės metais. Atliktas tyrimas leidžia teigti, jog Baltarusija tampa vis svarbesniu ir svarbesniu Lietuvos užsienio prekybos partneriu.

6. Lietuvos importas ir eksportas su Kazachstanu per visą nagrinėjamą laikotarpį išliko beveik toks pats, tad Kazachstano Respublikos vaidmuo Lietuvos užsienio prekybos iš esmės nekinta, ar net nežymiai menksta, lyginant su kitomis RBK šalimis.

7. Besivystant tarptautinei prekybai, Lietuvos eksportas į BKR muitų sąjungos šalis didėjo, tik ištikus finansinei krizei eksportas staigiai sumažėjo. Šie pokyčiai labiausiai pasižymėjo eksporte į

Rusiją, bet jau 2010 m. po muitinės sąjungos susikūrimo eksportas pradėjo smarkiai didėti, per du metus net padvigubėjo. Į Baltarusiją po muitų sąjungos susikūrimo eksportas irgi beveik padvigubėjo, o eksportas į Kazachstaną padidėjo 59,3 proc. Importas iki ir po BKR muitų sąjungos sukūrimo kito labai panašiai, kaip ir eksportas. Į Rusiją buvo importuota 38 proc. daugiau nei 2009 m., į Baltarusiją pokyčiai išsiryškino tik 2011 m. ir importuota buvo net 149 proc. daugiau nei 2010 m. Importas iš Kazachstano nepakito net ir po BKR muitų sąjungos susikūrimo.

8. Iš Baltarusijos daugiau nei pusė importuojamų prekių buvo talpinama į muitinės sandėlius. Iš Rusijos muitiniam sandėliavimui buvo forminama tik apie 10 proc. visų importuojamų prekių, o iš Kazachstano beveik pusė importuojamų prekių. Tad Baltarusijos Respublikos kroviniai yra labai svarbūs Lietuvos muitinės sandėliams.

9. Importuojant prekes iš BKR muitų sąjungos šalių, daugiausiai deklaracijos buvo forminamos Vilniaus apskrityje, Kauno apskritis išliko antroje vietoje, o Klaipėdos - trečioje.

Kauno apskrityje 2011 m. iš visų BKR muitų sąjungos šalių narių buvo forminama ketvirtadalis visų importo deklaracijų ir pusė eksporto deklaracijų, nors šioje apskrityje užregistruota mažiausiai muitinės sandėlių. Kauno apskrityje veikia 90 muitinės tarpininkų, kurių pagalba forminamos deklaracijos ir kiti formalumai importuojant ir eksportuojant prekes, svarbu tai, kad Kaunas nesiriboja nei su Baltarusijos, nei su Rusijos teritorija, nors Kauno teritorinės muitinės veiklos zona siekia Kaliningrado sritį.

10. Vertinant pagal prekių vertę, tai Lietuva daugiausiai importuoja prekių iš Rusijos Federacijos. Vertinant pagal deklaracijų kieki, tai iš Rusijos ir Baltarusijos importuojamas labai panašus prekių siuntų kiekis, kas byloja, jog importuojamos siuntos iš Baltarusijos yra smulkesnės ir mažesnės vertės. Iš Kazachstano tiek importas, tiek eksportas sudaro labai mažą dalį. Didžiausia dalis eksporto iš Lietuvos keliauja į Rusiją.

11. Į Baltarusiją ir Rusiją daugiausiai prekių buvo eksportuota autokelių transportu, o į Kazachstaną jūrų transportu. Importuojant prekes iš Baltarusijos dominuoja geležinkelio transportas, o iš Rusijos ir Kazachstano – jūrų transportas.

12. Pirmoji hipotezė, kad BKR muitų sąjungos susikūrimas - palankus Lietuvos užsienio prekybos su RBK muitų sąjungos šalimis narėmis faktorius pasitvirtino. Antroji hipotezė, kad Baltarusija – naujas ir perspektyvus Lietuvos užsienio prekybos partneris pasitvirtino ir trečioji hipotezė, kad muitinės sandėlių vaidmuo prekių importe į Lietuvą tebedidėja - atmetama.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. **Ассоциация тренинговых компаний Санкт-Петербурга.** Таможенный союз. Перспективы развития. Новый таможенный кодекс <http://www.atkspb.ru/699.html> [žiūrėta 2012-10-11]
2. **Евразийская экономическая комиссия.** Таможенный кодекс (2010-09). <http://www.tsouz.ru/Docs/Kodeks3/razdel1/Pages/tkg11.aspx> [žiūrėta 2012-09-12]
3. **Дело.** Экспорт и импорт. Internetinis straipsnis. 2010 12 18. <http://delo.ua/wiki/export-impotr-111030/> [žiūrėta 2012-09-01]
4. **Российско-Литовский бизнес портал.** Торгово-экономические связи между Литвой и Россией. Internetinis straipsnis. <http://lietrus.ru/ru/torgovlya.html> [žiūrėta 2012-09-16]
5. **Bernatonytė D.** Tarptautinė prekyba. – KTU leidykla: Technologija, 2011. – 480 p. – ISBN 978-6090-20-151-0
6. **International Trade eLearning Suite for SMEs-InTeLS.** Muitinės dokumentai. Internetinis straipsnis. <http://www.intels.biz/cours/view/511> [žiūrėta 2012-09-11]
7. **Jakutis A., Petraškevičius V., Stepanavičius A., Šečkutė L., Zaicev S.** Ekonomikos teorijos pagrindai – Kaunas: Smaltija, 1999. – 336 p. – ISBN 9986-708-39-7 <http://www.scribd.com/doc/50985304/A-Jakutis-Ekonomikos-Teorijos-Pagrindai-Vadovelis> [žiūrėta 2012-09-12]
8. **Jasaitienė A., Klyvienė V.** Europos Sąjungos finansinės paramos poveikis Lietuvos ekonominei raidai // Pinigų studijos, 2007/2, p. 24-46. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&hid=107&sid=07bd530c-592f-4a5d-a8c1-02d047ef29be%40sessionmgr115> [žiūrėta 2012-10-10]
9. **Jatuliavičienė G., Kučinskienė M., Garuckas R.** Lietuvos užsienio prekybos pokyčiai integruotoje Europos Sąjungos rinkoje. Leidinys Ekonomika 2007 79 tomas. <http://www.leidykla.vu.lt/fileadmin/Ekonomika/79/77-93.pdf> [žiūrėta 2012-12-02]
10. **Kiršytė D., Kuokštis V.** Lietuvos ekonomikos tyrimas 2006-2007 (2). – Vilnius: Lietuvos laisvosios rinkos institutas, 2007. – 63 p. – ISSN 1648-4673
11. **Lietuvos Respublikos muitinė.** Muitinės procedūros. <http://www.cust.lt/web/guest/565> [žiūrėta 2012-09-25]
12. **Lietuvos Respublikos muitinė.** Muitinės sandėliai. <http://www.cust.lt/web/guest/verslui/msandeliaiterminalai/sarasas> [žiūrėta 2013-03-27]
13. **Lietuvos Respublikos ūkio ministerija.** Lietuvos ekonomikos apžvalga. <http://www.ukmin.lt/uploads/documents/Apzvalgos/2011%20m.%20ekon%20%20apzvalga.pdf> [žiūrėta 2012-09-21]

14. **Martinkus B., Žilinskas, V.** Ekonomikos pagrindai. Kaunas: Technologija, 2001. – 790 p. – ISBN 9986-13-575-3
15. **Povilauskienė D.** Teisė ir muitinės veikla. – MRU, 2006. – 196 p. – ISBN 9955-19-038-8
16. **Sarapinienė S., Avižienis J.Š.** Muitinės procedūros. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008. – 254 p. – ISBN 978-9955-19-091-2
17. **Statistikos departamentas prie LR Vyriausybės.** 2010 m. gruodžio mėn. vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokyčiai. Pranešimas spaudai, 2011 01 10. <http://www.stat.gov.lt/lt/news/view/?id=8834&PHPSESSID=> [žiūrėta 2013-01-14]
18. **Statistikos departamentas prie LR Vyriausybės.** Eksportas ir importas pagal Makroekonomikos kategorijų klasifikaciją. <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=3726&PHPSESSID=5dd8a717eecd4b1179aebf9bf822d682> [žiūrėta 2012-12-13]
19. **Statistikos departamentas prie LR Vyriausybės.** Svarbiausi eksporto partneriai. <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=394> [žiūrėta 2013-01-21]
20. **Šernius V.** Muitų sąjungos priešistorė, dabartis ir ateitis. Internetinis straipsnis, 2012 08 27. <http://www.geopolitika.lt/?artc=5555> [žiūrėta 2012-12-13]
21. **Vaškelaity V.** Pinigai: Centriniai bankai ir jų funkcijos. – Vilnius: VĮ Mokslotyros institutas, 2006. – 443 p. – ISBN 9986-795-41-9
22. **Versli Lietuva.** Lietuvos užsienio prekybos tendencijos. <http://www.verslilietuva.lt/lt/eksporto-pletra/pasiruosimas-eksportui/lietuvos-uzsienio-prekybos-tendencijos/> [žiūrėta 2012-10-10]
23. **Vijeikis J., Vijeikienė B.** Tarptautinis marketingas. – Vilnius: Vilspa, 2003. – 265 p. – ISBN 9986-14-082-X
24. **Vikipedija** **laisvoji enciklopedija.** Lietuvos užsienio prekyba. http://lt.wikipedia.org/wiki/Lietuvos_u%C5%BEsienio_prekyba [žiūrėta 2012-10-16]

Teisės norminiai aktai.

1. Bendrosios deklaracijos pildymo ir muitinio įforminimo instrukcija // Valstybės žinios 2001, Nr. 76-2698.
2. Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcija // Valstybės žinios 2004, Nr. 57-2037
3. Įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų sertifikatų išdavimo, atšaukimo ir įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų statuso galiojimo sustabdymo taisyklės // Valstybės žinios 2007, Nr. 113-4618.
4. Konvencija dėl bendrosios tranzito procedūros // OL, 1987, L226.
5. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios, 1992, Nr. 73-2517

6. Lietuvos Respublikos Muitinės kodeksas.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=169950 [žiūrėta 2012-09-09]
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl muitinės tarpininkų nuostatų patvirtinimo // Valstybės žinios, 1994, Nr. 86-1569.
8. Prekių deklaravimo ir muitinio tikrinimo nuostatai // Valstybės žinios, 1993, Nr. 36-816
9. Supaprastintų procedūrų taikymo taisyklės // Valstybės žinios 2006, Nr. 43-1579.
10. 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 450/2008, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (Modernizuotas muitinės kodeksas) // OL, L 145.

Statistikos medžiaga :

1. Finansų ministerijos prie LR Vyriausybės tinklalapis: www.finmin.lt.
2. Lietuvos muitinės tinklalapis: www.cust.lt.
3. Statistikos departamento prie LR Vyriausybės tinklalapis: www.stat.gov.lt.
4. Susisiekimo ministerijos prie LR Vyriausybės tinklalapis: www.transp.lt.

Katkovskaja A. Baltarusijos Respublikos, Kazachstano Respublikos ir Rusijos Federacijos prekių srauto lietuviškos muitinės sandėliuose tendencijos ir perspektyvos / Finansų rinkų magistro baigiamasis darbas. Vadovas Doc., dr. Alvydas Jablonskis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2013. – 73 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe išanalizuota Baltarusijos Respublikos, Kazachstano Respublikos ir Rusijos Federacijos prekių srautai lietuviškos muitinės sandėliuose. Pirmajame skyriuje apžvelgta Lietuvos užsienio prekyba ir užsienio prekyba su BKR muitų sąjungos narėmis, prekių į Lietuvą įvežimas ir išvežimas, importo ir eksporto apimtys. Išnagrinėta muitų sąjungos samprata ir funkcijos. Išanalizuotas prekių įvežimas į Lietuvą iš trečiųjų šalių, muitinės priežiūra ir muitinės formalumai įvežamoms į Lietuvą prekėms. Antrajame skyriuje analizuojami muitinės sandėlių tipai, Nagrinėjama muitinės sandėlio samprata, sandėlių tipai, jų skirtumai, sandėlių steigimas, teikiamos paslaugos, prekių deklaravimas. Taip pat nagrinėjama kas gali steigti muitinės sandėlius, sandėlio savininko teisės, pareigos ir atsakomybė. Trečiajame skyriuje analizuojamas prekių iš Rusijos Federacijos, Baltarusijos Respublikos ir Kazachstano Respublikos judėjimas per muitinės sandėlius, prekių apimtys ir tendencijos 2006 – 2012 m.

Pagrindiniai žodžiai: Tarptautinė prekyba, importas, eksportas, muitinės sandėliai, muitinės formalumai.

Katkovskaja A. Trends and prospects of Belarusian, Kazakh, and Russian goods' flow in warehouses of Lithuanian customs / Master's degree thesis on financial markets. Supervisor: Assoc., PhD. Alvydas Jablonskis. – Vilnius: Mykolas Romeris University, the Faculty of Economics and Finance Management, 2013. – 73 p.

ANOTATION

Master's degree thesis analyzes the flows of Belarusian, Kazakh, and Russian goods in the warehouses of Lithuanian customs. The first chapter reviews foreign trade of Lithuanian and foreign trade with the members of a BKR customs union, import and export of goods to and from Lithuania, volume of import and export. It analyzes the concept and functions of the BKR customs union. Also, it analyzes the import of goods into Lithuanian from the third countries, the customs supervision, and customs clearance of goods imported to Lithuania. The second chapter analyzes the types of customs' warehouses, describes the concept of a customs warehouse, types of warehouses, establishment of the warehouses, services, and declaration of goods. Also, it analyzes who can establish a customs warehouse, the rights, duties, and liability of a warehouse owner. The third chapter analyzes the flow of Belarusian, Kazakh, and Russian goods through the warehouses of customs, volume of goods, and trends for 2006-2012.

Keywords: international trade, import, export, warehouses of customs, customs clearance.

Katkovskaja A. Baltarusijos Respublikos, Kazachstano Respublikos ir Rusijos Federacijos prekių srauto Lietuvos muitinės sandėliuose tendencijos ir perspektyvos / Finansų rinkų magistro baigiamasis darbas. Vadovas Doc., dr. Alvydas Jablonskis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2013. – 73 p.

SANTRAUKA

Šalys, siekiančios padidinti šalies ekonomiką, tobulina savo prekes ir paslaugas, tokiu būdu didindamos konkurencinį pranašumą pasaulinėje rinkoje. Kiekviena šalis stengiasi plėtoti tarptautinę prekybą, siekdama pagerinti šalies ekonominę būklę. Lietuvoje reikšminga dalis BVP sukuriama transporto ir logistikos sektoriuje, dėl to, kad Lietuva yra stambių tranzitinių krovinių srautų kryžkelėje. Lietuvai įstojus į Europos sąjungą, atsivėrė tarptautinės prekybos augimo galimybės, šalis tapo Europos sąjungos buferine zona prekybai su Rytų šalimis. Buvo įkurta BKR muitų sąjunga, kuriai priklauso Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublika ir Kazachstano Respublika. Ši sąjunga daro, o ateityje darys dar didesnę įtaką užsienio prekybai. Kadangi dvi šalys narės yra Lietuvos kaimynės, ši sąjunga darys teigiamą įtaką ir Lietuvos tarptautinei prekybai.

Darbo problema: Eksportuojamų ir importuojamų prekių aptarnavimas Lietuvos muitinės sandėliuose tarptautinėje prekyboje su Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublika ir Kazachstano Respublika.

Darbo tikslas: Įvertinti Lietuvos muitinės sandėlių vaidmenį užsienio prekyboje su RBK muitų sąjungos šalimis narėmis.

Darbo objektas: Iš RBK muitų sąjungos šalių narių į Lietuvą importuojamų prekių judėjimo per Lietuvos muitinės sandėlius pokyčiai ir tendencijos.

Darbo metodai – mokslinės literatūros, periodinių leidinių bei teisės aktų analizė, statistinių duomenų analizė.

Darbo rezultatai pagal iškeltus uždavinius – Išanalizuota mokslinė literatūra tarptautinės prekybos tema, išnagrinėta ir apibūdinta muitų sąjungos samprata, išnagrinėtas muitų sąjungos formavimasis. Taip pat išnagrinėta BKR muitų sąjungos raida ir perspektyvos. Apžvelgta BKR muitų sąjungos įtaką Lietuvos tarptautinei prekybai su Rusija, Baltarusija ir Kazachstanu ir įvertinti krovinių srautai iš Rusijos, Baltarusijos ir Kazachstano per Lietuvos muitinės sandėlius.

Magistro baigiamasis darbas sudarytas iš trijų skyrių: teorinės, metodologinės ir praktinės dalies. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, pagrindinė išvada – po BKR muitų sąjungos įkurimo prekių srautai iš šalių narių žymiai padidėjo, taip pat sąjungos įkurimas pagerino Lietuvos tarptautinę prekybą ir santykius su šalimis narėmis.

Katkovskaja A. Trends and prospects of Belarusian, Kazakh, and Russian goods' flow in warehouses of Lithuanian customs / Master's degree thesis on financial markets. Supervisor: Assoc., PhD. Alvydas Jablonskis. – Vilnius: Mykolas Romeris University, the Faculty of Economics and Finance Management, 2013. – 73 p.

SUMMARY

Countries, which are seeking to increase their economy, improve their goods and services, thus, they increase their competitive advantage in the global market. Each country tries to develop international trade in order to improve the country's economic situation. In Lithuania, a significant part of GDP is generated by the sector of transport and logistics; therefore, Lithuania is a crossroad for the major flows of the transit cargo. After Lithuania has joined the European Union, it has opportunities to grow international trade; the country became a buffer zone of the European Union in trade with the Eastern countries; established a BKR customs union, which includes Russia, Belarus, and Kazakhstan. Since two member states are the neighbors of Lithuania, this union will have a positive impact on Lithuania and international trade.

The main problem: Export and import service Lithuanian customs warehouses in international trade with the Russian Federation, the Republic of Belarus and the Republic of Kazakhstan.

The goal: to evaluate the flows of goods from the BKR customs union through the warehouses of Lithuanian customs. To analyze dominating means of transport used for cargo transportation.

The Object: Tendencies and changes in the movement of goods from the BKR customs union through the warehouses of Lithuanian customs.

Methods: analysis of scholarly literature, periodicals, legal acts, and statistical data.

Results of the research according to the targets: scholarly literature on international trade was analyzed, the concept of customs union was analyzed and described, and the formation of customs union was also analyzed. Also, the growth and prospects of the BKR customs union was analyzed. The influence of the BKR customs union on the Lithuanian international trade with Russia, Belarus, and Kazakhstan was reviewed and the flows of cargo from Russia, Belarus, and Kazakhstan through the warehouses of Lithuanian customs were evaluated.

Master's degree thesis consists of three parts: theoretical, methodological, and empirical. At the end of the thesis, there are provided conclusions and the main conclusions: after the establishment of BKR customs union, the flows of goods from the member states has increased significantly, and also, establishment of the union improved Lithuanian international trade and relations with the member states.

PRIEDAI

EUROPOS BENDRIJA

PAVYZDYS

Leidimų taikyti laikinojo išvežimo perdirbti procedūrą išdavimo taisyklių
I priedas

(Muitinės departamento generalinio

direktoriaus

2009 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. 1B-

91 redakcija)

1.1.1.1.1.1.1.1 Prašymas išduoti leidimą taikyti ekonominio poveikio turinčią muitinės procedūrą/galutinį vartojimą

Pastaba: pildant šį blanką prašome vadovautis atitinkamais paaiškinimais

1.1.1.1.2 Origi	1. Pareiškėjas		Muitinės žymos	
	2. Muitinės procedūra (-os)		3. Prašymo tipas	4. Papildomieji lapai
	5. Apskaitos/registru rūšis ir tvarkymo vieta			
	6. Leidimo galiojimo laikas			
	a		b	
	7. Prekės, kurioms norima įforminti muitinės procedūrą			
	KN kodas	Aprašymas	Kiekis	Vertė
	8. Kompensaciniai arba perdirbtieji produktai			
	KN kodas	Aprašymas	Išigos norma	
	9. Planuojamos veiklos aprašymas			
	10. Ekonominės sąlygos			
	11. Muitinės įstaiga (-os)			
	a	procedūros pradžios įforminimo		
	b	formalumą užbaigimo		
	c	prižiūrinti įstaiga (-os)		
12. Identifikavimas	13. Laikas iki formalumą užbaigimo (mėnesiai)	14. Supaprastintos procedūros	15. Perkėlimas	
		a	b	
16. Papildoma informacija				
17.				
Parašas		Data		
Vardas, pavardė				

EUROPOS BENDRIJA

PAVYZDYS

Prašymas išduoti leidimą taikyti laikinojo išvežimo perdirbti procedūrą

Papildomasis lapas

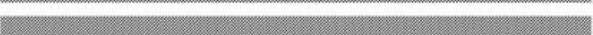
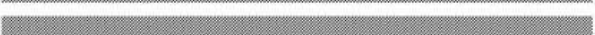

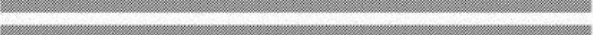
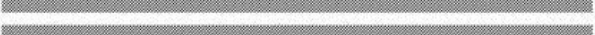

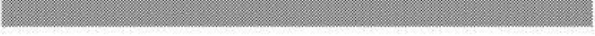

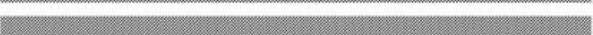
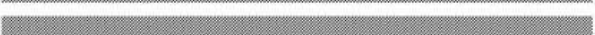

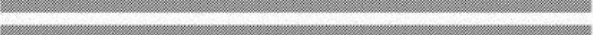
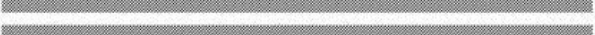

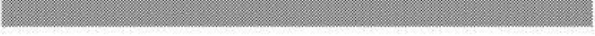

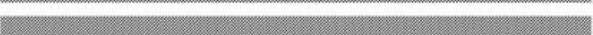
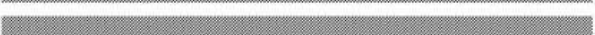

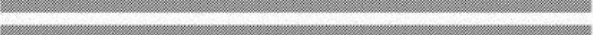
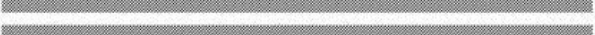

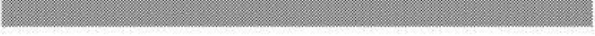
Originalas	18. Sistema	
	19. Pakaitos produktai	
	KN kodas	Aprašymas
20. Kodekso 147 straipsnio 2 dalis		
21. 586 straipsnio 2 dalis		
22. Papildoma informacija		
23.		
	Parašas	Data
	Vardas, pavardė	

2 PRIEDAS

1	Negražinamas eksportas
2	Kompensacinių produktų, gautų iš ekvivalentiškų prekių, eksportui, įforminamam prieš laikinai įvežant atitinkamas prekes perdirbti
3	Laikinajam išvežimui perdirbti
4	Laikinajam tekstilės produktų pagal Tarybos išvežimui perdirbti reglamentą Nr. 3036/94/EEB
5	Laikinajam išvežimui
6	Reeksportui
7	Padedant į muitinės sandėlius arba įvežant į laisvasias zonas žemės ūkio produktus arba prekes, kurias numatoma eksportuoti neperdirbus, kai taikomas išankstinis gražinamųjų išmokų mokėjimas
8	Padedant į eksporto sandėlius, laisvuosius sandėlius arba įvežant į laisvasias zonas žemės ūkio produktus arba prekes, kurias numatoma eksportuoti perdirbus, kai taikomas išankstinis gražinamųjų išmokų mokėjimas.
9	Išleidžiant į laisvą apyvartą ne Bendrijos prekes
10	Išleidžiant į laisvą apyvartą ne Bendrijos prekes, kurioms norima taikyti drobeko procedūrą
11	Išleidžiant į laisvą apyvartą ne Bendrijos prekes, kurios tuo pat metu dedamos į specialios paskirties ne muitinės sandėlius
12	Tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį neatleidžiamos nuo PVM
13	Tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pateikiamos drobeko procedūrai įforminti
14	Tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį atleidžiamos nuo PVM
15	Tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes, kurioms taikomos specialios pereinamojo laikotarpio priemonės, susijusios su ES plėtra
16	Išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui ne Bendrijos prekes, už kurias nemokami akcizai arba PVM ir kurios dedamos į mokestinius sandėlius
17	Importuojant vidaus vartojimui ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą pakaitos produktus, importuojamus prieš atliekant laikinai išvežamų perdirbti prekių eksporto formalumus
18	Importuojant vidaus vartojimui Bendrijos prekes iš tų Bendrijos muitų teritorijos dalių, kuriose netaikomos Tarybos direktyvos Nr. 2006/112/EB nuostatos, arba iš tų šalių, su kuriomis Bendrija yra sudariusi muitų sąjungą
19	Laikinai įvežant prekes perdirbti Lietuvoje
20	Laikinai įvežant prekes
21	Reimportuojant ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį neatleidžiamos nuo PVM
22	Reimportuojant ir tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą ir importuojant vidaus vartojimui prekes, kurios pagal PVM įstatymo 35 straipsnį atleidžiamos nuo PVM
23	Reimportuojant ir iš dalies importuojant vidaus vartojimui bei tuo pat metu išleidžiant į laisvą apyvartą prekes, kurios dedamos į specialios paskirties ne muitinės sandėlius
24	Muitinis sandėliavimas
25	Padedant į muitinės sandėlius arba įvežant į laisvasias zonas žemės ūkio produktus arba prekes, kurias numatoma eksportuoti neperdirbus, kai taikomas išankstinis gražinamųjų išmokų mokėjimas
26	Padedant į eksporto sandėlius, laisvuosius sandėlius arba įvežant į laisvasias zonas žemės ūkio produktus arba prekes, kurias numatoma eksportuoti perdirbus, kai taikomas išankstinis gražinamųjų išmokų mokėjimas.
27	Prekių įvežimas į II kontrolės tipo laisvąją zoną

28	Atliekant muitinės prižiūrimą perdirbimą Lietuvoje
29	Atliekant muitinės prižiūrimum perdirbimui kitoje ES valstybėje narėje
30	Išorinis Bendrijos tranzitas

4 PRIEDAS

5	11 Kompetentinga muitinė, į kurią galima kreiptis dėl papildomos informacijos (pavadinimas, tikslus adresas, telefonas, telefaksas)	12 PTI registracijos numeris																						
VALSTYBĖS NARĖS EGZEMPLIORIUS	☐																							
	13 Kalba <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> DA DE EL EN ES FI FR IT </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> NL PT SE </div>																							
5	14 Pagrindiniai žodžiai:																							
<table border="1" style="width: 100%; height: 497px;"> <tr><td style="width: 50%; height: 25px;"></td><td style="width: 50%; height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> <tr><td style="height: 25px;"></td><td style="height: 25px;"></td></tr> </table>																								
																								
																								
																								
																								
																								
																								
																								
																								
																								
																								
																								

5 PRIEDAS

PRANEŠIMO APIE PRIVALOMĄJĄ TARIFINĖ INFORMACIJĄ (PTI) FORMOS MODELIS

EUROPOS BENDRIJA

PRIVALOMOJI TARIFINĖ INFORMACIJA

1. Pareiškėjas (vardas ir pavardė arba pavadinimas ir adresas) ☐ Telefono numeris: Faksų numeris: Mutinė:	Tarneybiniam naudojimui Registracijos numeris: Gavimo vieta: Gavimo data: Metal ☐ ☐ ☐ ☐ Mėnuo ☐ ☐ Diena ☐ ☐ PTI pateikimo kalba: Skenavimo simboliai: Taip ☐ # ... Ne ☐ Išdavimo data: Metal ☐ ☐ ☐ ☐ Mėnuo ☐ ☐ Diena ☐ ☐
2. Turėtojas (vardas ir pavardė arba pavadinimas ir adresas) (Konfidencialus) Telefono numeris: Faksų numeris: Mutinė:	Išduodantis pareigūnas: Vėio pavyzdžiai gražinti: ☐ Svarbi informacija Pasirūlydamas deklaraciją, pareiškėjas prisiima atsakomybę už formoje arba papildomose lapuose pateiktą duomenų tikslumą ir išsamumą. Pareiškėjas sutinka, kad visa informacija ir nuomata (-os), esanti (-os) bročiara (-os) gali būti suaugomos Europos Komisijos duomenų bazėje ir kad su tais duomenimis, įskaitant nuomata (-os), esanti (-os) bročiara (-os) ir pan., kurie buvo pateikti su paraiška arba kuriuos gavo (ar kurie yra gauti) administracija ir kurie nėra paskirti paraiškos 2 ir 9 langeliams kaip konfidencialūs, internete gali susipalinti visuomenė.
3. Agentas arba jo atstovas (vardas ir pavardė arba pavadinimas ir adresas) Telefono numeris: Faksų numeris: Mutinė:	4. Pakartotinis PTI išleidimas Jei kreipiančis dėl PTI pakartotinio išleidimo, užpildykite šį langelį. ETI registracijos numeris: Galioja nuo: Metal ☐ ☐ ☐ ☐ Mėnuo ☐ ☐ Diena ☐ ☐ Nomenklatūros kodas:
5. Multinė nomenklatura Nurodykite, kurioje nomenklatūroje prekės turi būti klasifikuojamos: ☐ Suderinta sistema (SS) ☐ Kombinuotoji nomenklatura (KN) ☐ TARIC ☐ Gražinamųjų išteklių nomenklatura Kitos (nurodyti):	6. Sandorio tipas Ar ši paraiška yra susijusi su konkrečiais numatytais importu arba eksportu? Taip ☐ Ne ☐ 7. Planuojama klasifikacija Nurodykite, kur įtojų nuomone, prekės bus klasifikuojamos. Nomenklatūros kodas:
8. Prekių aprašymas Jei reikia, išdėstykite prekių sudėtį, naudotus analitinius metodus, gamybos proceso pobūdį, vertę (įskaitant sudedamąsias dalis), prekių panaudojimą, įprastą firmos vardą ir, jei reikia, pakuotes matavimus/prekybą, jei tai prekių rinkiniai. (Jei reikia daugiau vietos, naudokite anštrų lapą.)	

6 PRIEDAS

BENDROJO ADMINISTRACINIO DOKUMENTO MODELIUS

(skaitmeninių sąrašų rinkinys)

EUROPOS BENDRIJA					A. IŠSIUNTIMO/EKSPORTO ĮSTAIGA			
Kopija šalies siuntėjai/eksportuotojai	1 Šalies/Eksportuotojo Nr.				1 DEKLARACIJA			
	2 ☐				3 Formos	4 Krovimo aprašas		
					5 Prekės		6 Bendras pakrovimų skaičius	7 Registracijos numeris
	8 Gavėjas Nr.				9 Asmuo, atsakingas už finansinį atsiskaitymą Nr.			
	14 Deklaranto arba eksportuotojo statusas Nr.				10 Pirmoji šalis gavėja		11 Prekiaujančioji šalis	13 B2CP
					15 Išsiuntimo/deporto šalis		15 Šalies siunt/obportuotojas a) b)	17 Šalies kodas a) b)
	16 Kilmės šalis				17 Šalis gavėja			
	18 Transporto priemonė ir jos nacionalinė priklausomybė (vykstant)		19 Kont.	20 Pristatymo sąlygos				
	21 Akyvinių transporto priemonė ir jos nacionalinė priklausomybė vykstant per sieną		22 Valiuta ir bendroji faktūrinė vertė		23 Keitimo kursas	24 Sandomio pobūdis		
	25 Transporto rūšis pasienyje	26 Vidaus transporto rūšis	27 Pakrovimo vieta		28 Finansiniai ir banko duomenys			
29 Išvykimo per sieną įstaiga		30 Prekių buvimas vieta						
31 Pakrovimų skaičius ir prekių aprašymas	Ženklaid ir numeris - Konteinerių Nr - Skaičius ir rūšis				32 Prekės Nr.	33 Prekės kodas		
44 Papildoma informacija pateiktami deklarantai, sertifikatai ir išrašai					34 Kilmės šalies kodas a) b)		35 Masė bruto (kg)	
					37 PROCEDURA		38 Masė neto (kg)	39 Kaina
					40 Bendroji deklaracija / Pirminis dokumentas			
47 Mokesčių apskaitovumas	Tipas	Mokesčio pagrindas	Taikytina mokesčio norma	Suma	MB	48 Mokejimo atidėjimas		
						49 Maitinimo sandomys		
					B. APSKAIČIAVIMO DETALĖS			
50 Vykdytojas Nr.					Parasas			
51 Narumono trancio įstaigos (ir šalys)	jo įgalintas atstovas				C. IŠVYKIMO ĮSTAIGA			
	Vieta ir data							
52 Garantija negalioja					Kodas	53 Pasikirtimo įstaiga (ir šalis)		
Išvykimo įstaigos vykdoma priežiūra					Antspaudas		54 Vieta ir data	
Rezultatas:					Deklaranto arba jo atstovo parašas ir pavadinimas (vardas ir pavardė)			
Formos užrašas Numeris:								
Tapatybė:								
Terminas (data):								
Parasas:								
E. IŠSIUNTIMO/EKSPORTO ĮSTAIGOS VYKDOMA PRIEŽIŪRA								

7 PRIEDAS

<p>56 Kiti incidentai vežant Detalės ir priemonės, kurių buvo imtasi</p>	<p>G Kompetentingų institucijų patvirtinimas</p>
--	--

H A POSTERIORI KONTROLĖ (jei ši kopija naudojama Bendrijos prekių statusui nustatyti)

<p>PRAŠYMAS PATIKRINTI Prašoma patikrinti dokumento autentiškumą ir jame pateiktos informacijos tikslumą.</p> <p>Vieta ir data: Parašas</p> <p style="text-align: right;">Antspaudas:</p>	<p>PATIKRINIMO REZULTATAI Šis dokumentas (1)</p> <p>☐ patvirtino nurodyta muitinė ir jame nurodyta informacija yra teisinga</p> <p>☐ neatitinka autentiškumo ir tikrumo reikalavimų (žr. toliau pateiktas pastabas)</p> <p>Vieta ir data: Parašas</p> <p style="text-align: right;">Antspaudas:</p>
--	--

Pastabos

(1) Jei taikytina, įrašykite "X"

<p>I PASKIRTIES ĮSTAIGOS KONTROLĖ (BENDRIJOS TRANZITAS) Atvykimo laikas: Plombų patikrinimas: Pastabos</p>	<p>5 egzempliorius grąžintas (data) po registracijos Nr.</p> <p>Parašas</p> <p style="text-align: right;">Antspaudas:</p>
<p>J PASKIRTIES ĮSTAIGOS VYKDOMA PRIEŽIŪRA</p>	